

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

*Приет от ВСС с решение по
Протокол № 40/15.07.2015 г.*

**ЗНАЧЕНИЕТО НА РАЙОННИТЕ СЪДИЛИЩА В СТРУКТУРАТА
НА СЪДЕБНАТА СИСТЕМА. КРИТЕРИИ ЗА ПРОМЯНА В
СЪДЕБНАТА КАРТА НА РАЙОННИТЕ СЪДИЛИЩА.**

Юли, 2015

**I. ЗНАЧЕНИЕТО НА РАЙОННИТЕ СЪДИЛИЩА В ОБЩАТА
СТРУКТУРА НА СЪДИЛИЩАТА В БЪЛГАРИЯ**

1. Обща нормативна основа за статуса на районните съдилища.

В чл. 119, ал. 1 от Конституцията на Република България са регламентирани видовете съдилища, които осъществяват правораздаването. Районните съдилища са основните първоинстанционни съдилища в Република България. Това положение е установено в основните процесуални закони, които регламентират процедурата по разглеждането на гражданските и наказателните дела в съдилищата. Според чл. 103 от ГПК на районния съд са подсъдни всички граждански дела с изключение на тези, които са подсъдни на окръжния съд като първа инстанция. Уредбата на родовата подсъдност в ГПК сочи, че основният съд по граждански дела е районният съд.¹ Подобен подход е възприет и в наказателния процес – според чл. 35, ал. 1 от НПК на районния съд са подсъдни всички наказателни дела освен подсъдните на окръжния съд.

¹ Сталев, Ж, Мингова, А, Стамболиев, О, Попова, В, Иванова Р, Българско гражданско процесуално право, С, 2012 г., с. 132

Политическите съображения за определяне на районните съдилища като основни звена на съдоустройствената система се свеждат до обстоятелството, че тяхната дейност стои най-близо до гражданите.²

Основополагащото структурно положение на районните съдилища е утвърдено и в Раздел трети на Глава четвърта от Закона за съдебната власт. Според чл. 76 от ЗСВ районният съд е основен първоинстанционен съд. На него са подсъдни всички дела освен тези, които със закон са определени за подсъдни на друг съд.

Общата уредба за районните съдилища е регламентирана в чл. 76–81 на Закона за съдебната власт. Според чл. 77, ал. 1 от ЗСВ районният съд се състои от съдии и се ръководи от председател. В чл. 79 и чл. 80 от ЗСВ са предвидени правомощията на Общото събрание на съдиите от районния съд и на председателя на съда. Към районните съдилища са създадени и функционират бюрата за съдимост, както и държавни съдебни изпълнители и съдии по вписванията. Поради това председателят на районния съд има задължение да ръководи и контролира работата на държавните съдебни изпълнители, на бюрата за съдимост към съда и на съдиите по вписванията. В този смисъл районните съдилища са в услуга на гражданите, които търсят правосъдие, доколкото разглеждат основните групи граждански и наказателни спорове, но също така осигуряват и специфични нужди, свързани с наказателноправния им статус (бюрата за съдимост), както и съпътстващите правосъдието дейности – изпълнението на съдебните решения и вписванията по отношение на недвижимите имоти. В този смисъл следва да се отбележи, че съгласно чл. 3 от Закона за нотариусите и нотариалната дейност районът на действие на нотариуса съвпада с района на съответния районен съд. Поради това структурата на районните съдилища е определяща и за районите на действие на нотариусите и за осъществяваните от тях удостоверителни функции.

Броят на нотариусите, както и броят на съдиите по щат, броят на държавните съдебни изпълнители, съдиите по вписвания и броят на съдебните служители по районни съдилища е посочен в *Приложение № 1*.

За разлика от приетото за нотариусите, районът на действие на частния съдебен изпълнител съвпада с района на съответния окръжен съд - така е уредено в чл. 2, ал. 4 от Закона за частните съдебни изпълнители.

В чл. 79 от ЗСВ са посочени правомощията на общото събрание на районните съдилища, както и начинът на формирането му. Когато в районен съд има най-малко трима съдии, общото събрание се състои от

² Павлов, С, Наказателен процес на НРБ, С, 1989, с. 153

всички съдии. Когато броят на съдиите е по-малък от трима, те участват в общото събрание на друг районен съд от същия съдебен район, определен от председателя на окръжния съд.

2. Актуална структура на районните съдилища в страната

Нито в закона, нито в друг нормативен акт са определени минимални стандарти за големината и в частност за числеността на съдиите в районните съдилища. Поради това в момента се наблюдава неравномерно разпределение на районните съдилища в страната, с оглед на броя на съдиите, които работят в тях. Условно можем да класифицираме районните съдилища в няколко групи съобразно броя на съдиите, които са назначени да правораздават в тях. Районните съдилища са общо 113, разпределени в 28 съдебни района. Съдебните райони следват административно-териториалното деление на страната, определено със Закона за административно-териториалното устройство на Република България. Според чл. 6, ал. 2 от закона границите и административните центрове на областите се утвърждават с указ на президента по предложение на Министерския съвет.

От 113 районни съдилища, според броя на щатните длъжности за съдия, може да се обособят следните групи:

- **Съдилища с щатна численост до 5 съдии, включително:** в 21 от съдилищата работят по щат двама съдии; в 17 от съдилищата работят по щат 3 съдии; в 19 от съдилищата работят по 4 съдии, а в 11 съдилища по щат са определени да правораздават петима съдии. Следователно в почти две трети от районните съдилища (68 районни съдилища) работят до петима съдии, включително;
- **Съдилища с щатна численост до 10 съдии, включително:** в 7 (седем) съдилища по щат работят по шестима съдии; в 5 (пет) съдилища работят по щат седем съдии; в 5 (пет) съдилища по щат са назначени осем съдии; в 4 (четири) съдилища по щат са определени да работят девет съдии и в 5 (пет) съдилища щатната численост е десет съдии. Следователно в 26 от районните съдилища работят по щат от шест до десет съдии;
- **Съдилища с щатна численост до 30 съдии, включително:** в 12 съдилища по щат са определени между 11 и 20 съдии, а в 3 (три) съдилища щатът е между 20 и 30 съдии;

- **Съдилища с над 30 съдии** – това са 4 (четири) районни съдилища, като единствено над сто съдии са определени по щата на районния съд в гр. София.³

В 28-те съдебни района разпределението на районните съдилища не е равномерно, а в голямата си част е резултат на историческа обусловеност, географски особености, а в някои случаи и на стечение на конюнктурни обстоятелства.

Следва да се обмисли възможността за определяне на норма, която да отразява съответствие на определен брой на населението към един брой съдия в районен съд. Нормата не трябва да е единственият критерий при определяне на броя на съдиите, а трябва да се отчитат и другите специфики на правораздавателния процес.

Пример за подобен подход при определяне на съотношение между население и щатна единица за служител съществува в чл. 10, ал. 1 от Закона за нотариусите и нотариалната дейност и в чл. 8 от Закона за частните съдебни изпълнители. В чл. 10, ал. 1 от ЗННД се приема, че на 10 000 жители в определен район се открива едно място за нотариус, а в чл. 8 от ЗЧСИ се утвърждава, че в определен район се открива едно място за частен съдебен изпълнител на 30 000 жители.

3. Кратък исторически преглед на възникването и развитието на основните първоинстанционни съдилища в България

За да се разбере по-добре актуалната структура на основните първоинстанционни съдилища в България се налага кратък исторически преглед на възникването и развитието на системата на общите и специализирани правосъдни органи.

Първият Закон за устройство на съдилищата (ЗУС) е приет от II Обикновено народно събрание през 1880 г. Според него правораздаването се извърша от: мирови съдилища; окръжни съдилища; апелативни съдилища и Върховен касационен съд.

Мировият съд се създава на мястото на помирителните (полюбовни) съдилища, които съществуват до приемането на ЗУС по силата на Временните съдебни правила. Мировият съдия е едноличен орган и той е компетентен да разглежда граждански спорове с нисък размер на иска и

³ В Приложение № 2 са изброени в последователен ред районите съдилища, според броя на щатните длъжности за съдия.

наказателни дела за нарушения. Той действа и като съдебно-помирителен съд.⁴

През 1897 г. в Княжество България има 92 мирови съдилища, 22 окръжни, 3 апелативни и ВКС. В тях са назначени 139 съдии, 57 прокурори и техни заместници, 54 съдебни следователи и 92 мирови съдии (от тях само 67 са с юридическо образование).⁵

През 1898 г. Народното събрание приема следващия Закон за устройство на съдилищата, който влиза в сила от 12 януари 1899 г. Той запазва съществуващите до този момент съдебни учреждения (мирови съдии, окръжни и апелативни съдилища и ВКС), но към тях добавя общинските съдилища, създадени през 1887 г. През 1907 г. съдиите, прокурорите и съдебните следователи са общо 408.

Със Закона за изменение и допълнение на ЗУС от 1910 г. се създава за първи път Висш съдебен съвет (ВСС). Той се състои от първия председател на ВКС, който е и председател на ВСС, и членове: главният прокурор на ВКС, един председател на отделение във ВКС, председателят на Софийски апелативен съд, висш чиновник от Министерството на правосъдието и адвокат-юрист, избран от адвокатския съвет при Софийския окръжен съд. Създават се дисциплинарни съвети към всеки окръжен и апелативен съд.

Интерес представлява част от съдебната реформа по време на управлението на БЗНС. През 1920 г. е приет Закон за подвижните мирови съдии, според който участъкът на всеки мирови съдия се разделя от съответния окръжен съд по подучастъци. Селищата-центрове на подучастъците, не трябва да отстоят на повече от 5-10 км от останалите населени места, които влизат в него. Селото, определено за седалище на мировия съдия, има задължението да осигури подходящи помещения за съдебна зала и жилище на съдията и неговия секретар, вкл. и превозно средство. През 1922 г. се приема и Закон за селско-общинските съдилища, който се приема за важен елемент от утвърждаването на местното самоуправление. Във всяка община се учредява съд, който се състои от шестима съдии – трима действителни и трима запасни, които се избират от избирателите в селската община.

⁴ В чл. 2 от Съдопроизводството по граждански дела, които са подсъдни на мировите съдии се сочи: „ мировият съдия може да разгледва всякакъв спор и граждански иск, ако и двете противни страни го помолят да им разгледва работата и да я реши по съвест. Решенията, които мировият съдия издаде след подобна молба, се считат окончателни и не подлежат на апел.“ Цитирано по Токушев, Д., Съдебната власт в България, С, 2003, с. 174.

⁵ Доклад на Негово Царско Величество Българския Княз Фердинанд I от МС, С., 1907 г. с . 341, цитирано по Токушев, Д., Съдебната власт в България, С, 2003, с. 181

През 1934 г. се приема Наредба-закон за устройство на съдилищата (НЗУС). С нея се създава нова система от правораздавателни органи. Промяната в съдебната система е продиктувана от извършеното административно деление на страната, при което окръзите се закриват, а вместо тях се създават области. Мировите съдии се преобразуват в околийски съдилища, а окръжните – в областни съдилища. Апелативните съдилища и ВКС се запазват. Наред с това се предвижда във всяка община да се учреди общински съд, чието устройство и компетенции се уреждат с отделен закон.⁶

С влизането в сила на НЗУС са назначени 100 околийски съдии. Броят им се определя ежегодно със Закона за държавния бюджет. Областните съдилища първоначално са 15, но впоследствие през 1943 г. са учредени 37 областни съдилища.⁷

През 40-те години на ХХ век са били създадени специализирани съдии за непълнолетни към областните и апелативните съдилища. През 1943 г. е приет Закон за съдилищата за маловръстни. Според Закона при всеки областен съд и апелативен съд се учредява едноличен съд за маловръстни.

През 1948 г. се приема Закон за устройство на народните съдилища (ЗУНС). Закриват се ВКС и ВАС и се създава Върховния съд, създават се околийски и областни съдилища. През същата година Президиумът на Великото народно събрание приема Указ за местните народни съдилища. С влизането на указа в сила се отменя наредбата-закон за общинските съдилища от 1934 г. Според указа във всяка община, където няма околийски съд, се създават местни народни съдилища.

През 1952 г. се приема Закон за устройство на съдилищата, който определя структурата на правосъдните органи и до днес. Съдебната система се състои от народни съдилища, окръжни съдилища, Върховен съд и особени съдилища (военните съдилища и съдът по транспорта).

Народните съдилища се създават във всяка околия и във всеки район в градовете с районно деление. Техните седалища се определят със заповед на министъра на правосъдието. С влизането в сила на закона се учредяват 103 народни съдилища. Във всеки окръг има по едни окръжен съд. За гр. София и Софийски окръг се учредява един съд.

⁶ НАРЕДБА-ЗАКОНЪТ за общинските съдилища (отменен), утвърдена съ указъ № 176 отъ 6.11.1934 г., обн. въ притурка къмъ "Държавенъ вестникъ", бр. 182 отъ 12.11.1934 г., попр., бр. 188 отъ 19.11.1934 г., бр. 202 отъ 5.12.1934 г., изм. и доп., бр. 57 отъ 13.03.1935 г., бр. 155 отъ 14.07.1936 г.

⁷ Токушев, Д. Съдебната власт в България, С, 2003, с. 193-194

Конституцията от 1971 г. и приетият след това през 1976 г. Закон за устройство на съдилищата установяват следните съдилища с обща компетентност - районни съдилища, окръжни съдилища и Върховен съд. Практически не се извършва съществена промяна в структурата на правосъдните органи, като новосъздадените районни съдилища всъщност заместват съществуващите до момента народни съдилища.

Конституцията от 1991 г. и приетите на нейна основа няколко Закони за съдебната власт (1994 г. и 2007 г.) не се отклоняват от утвърдения в предишните десетилетия принцип за районния съд като основен първоинстанционен съд в системата на общите съдилища в България.

Системата на районните съдилища, така както е създадена през 1952 г., не е променяна съществено. От създадените тогава 103 народни съдилища през изминалите повече от 60 години, районните съдилища са се увеличили до 113, без да е обсъждана и приемана убедителна концепция за ролята на районните съдилища като основни първоинстанционни съдебни органи и как изградената структура ефективно гарантира достъпа до правосъдие на гражданите.

4. Концепцията за съдилища в общността

Структурата на районите съдилища трябва да отговаря на нуждата от предоставяне на качествено правосъдие на гражданите. Достъпът до правосъдие съдържа множество характеристики. Както се посочи и по-горе, районните съдилища са най-близо до гражданите⁸ и в този смисъл дейността им е в най-голяма степен от значение за осигуряване на достъпа до правосъдие. В държавите от системата на общото (прецедентното) право е развита и приложена концепцията за съд в общността, който е фокусиран върху решаването на проблеми на уязвимите членове на местната общност. Елементи от тези системи, добре развити в САЩ, Канада, Великобритания, Нова Зеландия и др., могат да бъдат възприети при изграждане новата структура на районните съдилища в България. Още повече, че българският опит от преди 1944 г. с мировите, общинските съдилища и съдилищата за маловръстни следва внимателно да бъде проучен и полезните елементи да бъдат адаптирани в сегашната практика.

По-долу предоставяме кратка характеристика на концепцията за съдилища в общността:

От гледна точка на правния спор

а) традиционните съдилища се фокусират изключително върху:

⁸ Павлов, С, Наказателен процес на НРБ, С, 1989, с. 153

- събиране на изчерпателна (налична) информация, която води до яснота по спора;

- основателността на аргументите на страните за решаването (изхода) на спора;

- определяне на новите отношения след спора (изхода от него);

б) съдилищата, фокусирани върху проблема, (СФП) (problem-solving courts) организират процес на взаимодействие и събиране на информация, който дава възможност да се разбере проблемът/проблемите, които са в основата на непосредствения спор. Това се прави с идеята, че тези проблеми, оставени неразрешени, могат да доведат до нови спорове (конфликти, престъпления).

Примери за това са ситуациите на домашно насилие, детска и юношеска противообществена проява, злоупотребата с наркотици, психично-здравните проблеми, семейните конфликти и спорове и др. Обикновено тези проблеми водят до повтарящо се явяване пред съда с всички негативни последици за хората, ангажирани в конфликта, за общността и за съда.

Целта на СФП е да разберат проблема, но и да подпомогнат работата по него, която, по правило включва участието на други (несъдебни) институции. Тези съдилища са доброволни. Хората, които избират да се явят пред тях обикновено имат социални проблеми, психични разстройства, семейни конфликти и/или комбинация от тях. В резултат на тези проблеми индивидите могат да са извършили деяния, квалифицирани като престъпления и така да са обект на наказателно правосъдие, като домашно насилие, изоставяне на дете, злоупотреба с наркотици и др.

В САЩ началото на тази правно-социална практика се поставя с детско-юношеските съдилища, първото от които е открито в Чикаго през 1899 г. Както знаем това се случва в отговор на разбирането, че детско-юношеските престъпления поставят остро въпроса за пропуските в отглеждането на децата с антисоциални прояви. Това повдига стария етичен въпрос доколко е справедливо обществото да наказва човек, който не е имал възможност да се развие като етичен гражданин, поради средата, в която се развива. В тези първи съдилища съдът използва авторитета и властта си да въввлече юношата в процес на **грижа** (рехабилитация с цел ресоциализация) вместо в процес на **наказание** (причиняване на болка, по проф. Нилс Кристи - водещ световен критичен криминолог). Новата вълна на СФП започва със създаването на специализирания съд за нарко-лечение (drug treatment court), създаден в Маями през 1989 г.

В известна степен съдията от СФП работи като социален работник, въпреки че не е получил клинично образование. Това се налага както поради универсалността, така и поради сложността на социалните

проблеми, за които обикновено няма ясен алгоритъм на действие за справяне и мотивация на участниците в проблема за неговото решаване по хуманен за всички начин.

Нарко-съдилищата, по подобие на юношеските съдилища, възникват след претоварване на съда с дела по наркоманна злоупотреба. Лишаването от свобода не прекъсва зависимостта на много от осъдените и по тези дела. В нарко-съда в Маями започва да се експериментира с организиране на лечебен процес за преодоляване на нарко-зависимостта, но под надзора на съда. Целта е рехабилитацията и съдията по едно подобно дело да са част от терапевтичния екип.

Характерни черти на всички СФП са:

- непосредствена и незабавна интервенция;
- процес, който избягва противопоставянето;
- интензивна комуникация между съдията и закононарушителя;
- интердисциплинарен подход;
- ясен поведенчески договор между съда и нарушителя с определени правила и цели.

Този договор изисква обвиняемият по дело за злоупотреба с наркотици да приеме да е "чист" от наркотици, да участва в рехабилитационна лечебна програма, да се явява периодично на тестове за определяне на наличието на наркотици в тялото му и да докладва пред съда на всеки 10-14 дни. Лечебният екип обсъжда всеки нарушител в открито заседание. Съдът изслушва и решава дали ответникът изпълнява условието да остане встрани от употребата на наркотици.

Съдията открито насърчава и поздравява ответника, когато той/тя успява да поддържа стил на живот, встрани от наркотика. В обратния случай съдията има право да налага растящи по тежест наказания, които имат за цел да насърчат приемането на лечението. Успешните случаи се приключват със събитие, което има публичен характер и атмосфера на дипломиране.

Ефективността на тази интеграция е висока и в момента в САЩ работят повече от 2300 подобни програми.

По аналогичен начин функционират и съдилищата по домашно насилие, психично-здравните съдилища, съдилищата по детско изоставяне и др. На практика това са все програми, в които съдът използва властта си, за да насърчава участие в корективни дейности, изпълнени от програми за грижи.

Представяме примера на два типа съдилища, които разкриват в най-пълна степен ролята на съда в местната общност за решаване на проблемите на отделните нейни членове:

Съд за случаи на домашно насилие (domestic violence court)

Целта на тези програми е:

- да защитят потърпевшите в случаите на домашно насилие;
- да мотивират извършителите да се включат и участват в програми за преодоляване на насилническото поведение;
- да наблюдават как страните спазват съдебните препоръки и терапевтични програми.

Понастоящем в САЩ работят повече от 300 съдилища за домашно насилие.

Домашното насилие възниква много по-често между познати, близки хора, отколкото между непознати и обикновено тежестта на насилието се засилва с времето. Доскоро домашното насилие е било считано за личен проблем и съдът и полицията са се намесвали само в случаи с тежки наранявания. Много от потърпевшите избират да не повдигат криминални обвинения и да сътрудничат с прокуратурата в подобни случаи. Самата полиция, вероятно поради сексизъм, често не успява да обърне сериозно внимание на тези случаи.

В някои щати съдилищата за домашно насилие упражняват само криминална юрисдикция върху извършителите. Все повече се налага обаче интегрираният криминален/граждански модел. Вариант на този тип подход е обединеният семеен съд, където съдията може да работи с всички проблеми на едно и също семейство: семейно насилие, развод, закрила на детето, антисоциално поведение, зависимост и др.

И тук, както и при другите подобни програми се използва интердисциплинарната работа на съдии, адвокати, координатори, терапевтичен екип и др. И тук целта е да се мотивират извършителите на домашно насилие да приемат рехабилитация, да участват в програми за лечение и да се наблюдава сътрудничеството им в този процес. Поради ангажираността си с насилие съдилищата за домашно насилие конфронтират най-силно обвиняемите с последиците от тяхното поведение в сравнение с другите модели на съдилища, насочени към решаването на проблема (problem solving courts).

Психично-здравни съдилища

В САЩ функционират около 120 подобни съдилища от 1997 г., когато възниква първата програма от този тип в Broward County, Флорида.

Възникват в отговор на криминалните прояви на психично-болни лица, в случаите, когато болните не сътрудничат на лечението си и това води до повтарящи се криминални деяния. По подобие на другите програми задачата на тези съдилища е да насочи извършителите на престъпления с психиатрични проблеми към лечение **в общността** вместо към затвора. И тук участието е доброволно – извършителите приемат да започнат лечение и да бъдат под наблюдение на съда относно тяхното сътрудничество и прогрес. От тази гледна точка психично-здравните съдилища заместват ролята на психиатричната болница.

От психиатрична гледна точка възможностите за лечение и рехабилитация в затвора са значително по-малко от тези на общността, където лечението се съчетава със социалната рехабилитация много по-добре.

Концепцията за съд в общността или съдилищата, фокусирани върху проблема (problem-solving courts) не може директно да бъде приложена в условията на правосъдната система на България. Дискусиите за въвеждане на елементи от тази система, особено при провеждане на реформа на структурата на районните съдилища, са навременни и полезни.

II. Международни стандарти при реформиране на картата на съдилищата

1. Достъп до правосъдие и качество на правосъдието

1.1. Достъп до правосъдие или достъп до съд е понятие, което подробно е развито от Европейския съд по правата на човека в Страсбург в практиката му по приложение на чл. 6, т. 1 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи. В делото Голдер⁹ се приема, че чл. 6 трябва да бъде тълкуван в светлината на следните два правни принципа: принципът, според който трябва да съществува възможност за отнасяне на една гражданска претенция до съдия - един от общопризнатите принципи на правото; и принципът на международното право, който забранява отказ от правосъдие. Правото на достъп до съд традиционно се разглежда от съда в Страсбург в неговите аспекти: достъп до съд – граждански дела, достъп до съд - наказателни дела и достъп до обжалване (достъп до съдебно апелативно производство).

Темите за достъпа до правосъдие и оценката на качеството на съдебната система са подробно разгледани в Становище № 6 (2004) на Консултативния съвет на европейските съдии, на вниманието на Комитета

⁹ Решение от 21 февруари 1975 г.

на министрите на Съвета на Европа, относно справедлив процес в разумен срок и ролята на съдията в процеса, като се вземат предвид алтернативните способности за решаване на спорове.

В споменатото становище на КСЕС № 6 (2004) достъпът до правосъдие се разглежда от няколко организационни аспекта. На първо място се сочи, че предоставянето на информация за функционирането на съдебната система е важна предпоставка за осигуряване на достъп на гражданите до правосъдие. По-конкретно, обществото трябва да бъде запознато с характера на делата, които може да бъдат заведени, възможната продължителност, разходите и съществуващите рискове, в случай, че бъдат неправилно използвани съдебните средства. Трябва да бъде предоставена информация също така относно алтернативните средства за решаване на спорове, които могат да бъдат предложени на страните.¹⁰ КСЕС насърчава приемането на опростен и стандартизиран формат на документите, необходими за образуване на дело и даване ход на съдебните действия, особено за спорове с незначителен материален интерес.

Друг важен компонент на достъпа до правосъдие е създаване на такава система за правна помощ, която да покрива не само съдебните разноски, но също така и правните съвети относно целесъобразността или необходимостта от завеждане на дело. Както и, че съдията или друг орган, действащ като съд, трябва да може да участва в решенията относно предоставянето на помощ.

Други мерки, които способстват за осигуряване на достъпа до правосъдие са свързани с начина на определяне на съдебните такси, включително т.нар. условни такси и фиксираните такси.

Достъп до правосъдие се разбира и в географския смисъл, т.е. седалищата на съдилищата да са съобразени с възможността на гражданите да посетят сградата на съда при минимум време и пътни разходи за това, което да е съобразено със стандарта на живот и развитието на инфраструктурата в съответната страна.

1.2. Правораздаването включва не само работата на съдиите и другите професионални юристи; то обхваща редица дейности, изпълнявани в съдебните институции от държавни служители и частни лица; неговото функциониране зависи много от съдебната инфраструктура (сгради, оборудване, помощен персонал и т.н.). По тази причина качеството на съдебната система зависи както от качеството на

¹⁰ Становище № 6 (2004), §§ 11 и 13

инфраструктурата, което може да бъде измерено с критерии, подобни на онези, използвани от други публични служби, така и от компетентността на професионалните юристи (съдии, но също така и адвокати, прокурори и съдебни служители).¹¹

Важно е да се подчертае, че оценката за качеството на съдебната система, т.е. за работата на системата на съдилищата като цяло или на отделен съд, не трябва да се смесва с оценката на професионалните способности на всеки отделен съдия. Оценката на качеството на правосъдието трябва да се извършва чрез събиране на показатели, с които се измерва работата на съда: продължителността на разглеждане на делата, какво е натрупването на делата, колко голям е помощният персонал, количеството и качеството на инфраструктурата (специално що се отнася до сградите и информационните технологии) и т.н. Оценката на правосъдието следва да се прави и в още по-широк контекст, като се съобразява взаимодействието на съдебната система в различни аспекти – съдии и адвокати; съдебна система и полиция; съдебна практика и закони и т.н.¹²

Качеството на правосъдието не трябва да се разбира просто като синоним на „производителност“ на съдебната система; един качествен подход би трябвало да взема предвид способността на системата да отговори на търсенето на правосъдие в съответствие с общите цели на правната система, където бързината на производството е само един от елементите.¹³

2. Стандарти, приети от Европейската мрежа на съдебните съвети (ЕМСС) относно рационализация и (ре)организация на съдилища и прокуратури

През 2011-2013 г. Европейската мрежа на съдебните съвети приема обобщени стандарти при извършване на дейността по рационализация на съдилищата и прокуратурите.

В докладите, приемани на общи събрания на мрежата се обобщават следните положения:

2.1. Преначертаване на съдебните карти¹⁴:

¹¹ Становище № 6, § 31

¹² Пак там, §§ 38 и 39

¹³ Пак там, § 42

¹⁴ Доклад „Съдебна реформа в Европа“, 2011 г. – 2012 г., Проектен екип на ЕМСС.

2.1.1. Повечето европейски страни географски концентрират съдебните функции, като по този начин са намалява броят на съдилищата. Причините за това са различни. Някои страни правят това, за да се подобри качеството на правосъдието. Такъв е случаят в Дания, Норвегия и Холандия. Тези страни не са достигнали до нетни спестявания или не очакват да постигнат икономии на бюджетни средства чрез намаляване на броя на съдилищата. В Дания разглеждат възможности за намаляване на разходите чрез специализация, независимо от реорганизацията.

2.1.2. В други страни се очаква, че освен по-високо качество, намаляване на разходите може да бъде постигнато чрез закриване на непълноценно използваните, а понякога дори занемарени съдилища и пренасочване на делата към близките съдилища. Такъв е случаят в Португалия и Гърция, но също и в страни така разнообразни като Австрия, Ирландия, Обединеното Кралство, Полша, Румъния и Турция. Подобно на Холандия, Полша и Турция също целят да обединят няколко по-малки съдилища под един покрив, за да намалят общите разходи за управление и режийни разноски. В други страни, като Белгия (320 съдилища) и Италия (1289 съдилища), преразглеждането на съдебната карта се счита за необходимо, но консенсус по конкретни мерки все още не е бил постигнат.

2.1.3. Освен спестяване и качество като цяло, специализацията, необходимият минимум съдии, новите технологии и навременността са посочени също като мотиви за повишаване на качеството.

Тези реорганизации водят до по-големи разстояния за пътуване на страните по делата и по този начин до влошаване на географския достъп до правосъдие. Изглежда обаче, че много съдебни системи вече не придават голяма тежест на този проблем. Част от обяснението е, че физическото присъствие на страните и другите участници в процеса, като свидетели, все по-малко е важно. Прилагането на информационните технологии, особено на видео-конференцни връзки е нормално в големите страни, а участието в съдебното заседание от разстояние не се разглежда като сериозна пречка.

В някои страни, като Обединеното Кралство, необходимостта от видимо присъствие на съдебната власт в местните общности е важен фактор, особено в местните наказателни дела.

2.1.4. Критериите, които действително са били използвани, за да се вземе решение за броя и местоположението на съдилищата, до голяма степен съвпадат с аспектите, посочени по-горе, които мотивират концентрация, когато общата цел е да се гарантира справедлив съдебен процес в разумен срок. Обобщените критерии са:

- **разпределение на населението;**
- **географски разстояния и достъпност на обществения транспорт;**
- **съществуването и (дигитална) достъпност на услуги за подпомагане и/или инфраструктура;**
- **достатъчен брой случаи за да се позволи ефективно използване на съдилища и прокуратури;**
- **адекватен брой съдии и прокурори, както и техните екипи, за да се гарантира приемственост в случай на болест или отсъствие на съдиите, както и да се даде възможност за специализацията, която е сметена за необходима във всеки съд и прокуратура (качествен аспект)¹⁵**

2.1.5. Концентрацията на съдилища и прокуратури има предимства от гледна точка на качеството на правосъдието (специализация) и навременност (па-малко забавяне поради липса на съдии и др.). Повисокото качество на правораздаването, свързано с новите съдебни карти, също така означава и фокусиране върху географския баланс на тези карти, за да се гарантира еднакво предоставяне на правосъдие на всички граждани. Дали ще бъде постигнато спестяване на разходи зависи от много фактори и трудно може да се предвиди. Във всички случаи разходите ще предхождат спестяванията с много години. Недостатъци се отнасят до физическия достъп до правосъдие и присъствие в местните общности.¹⁶

3. В демократичното общество трябва да има подходяща консултация относно предложените реформи с тези, които могат да бъдат засегнати от тях. Такава консултация е полезна не само за да се гарантира, че съществува широко ниво на осведоменост на предложените промени на тези, които е вероятно да бъдат засегнати от тях, но и за да може процесът на реформи да бъде надлежно обяснен с представяне на съответната информация и коментиран от заинтересованите страни, някои от които могат да имат съответен опит или познания.¹⁷

Когато реформите могат да се отразят върху достъпа до правосъдие, тогава е особено важно програмата за промени да включва ясен и конкретен процес на оценка и преглед, които да бъдат проведени.

¹⁵ Пак там, с.6

¹⁶ Пак там, с. 6, § 3.1.2

¹⁷ Доклад „Съдебната реформа”, част 2 „Указания за осигуряване на ефективно правосъдие”, 2012-2013, май 2013 г., с. 12, § 42

Предложенията за рационализация и реорганизация трябва ясно да очертаят очакваните ползи и резултати, финансови и други и оттук да се посочи и критерият, съгласно който успехът на промените може да бъде постигнат.¹⁸

Когато се предлага реформа, която включва прекрояване (преназначаване) на съдебната карта, трябва да има набор от принципи за предоставяне на достъп до правосъдие, които да управляват подхода към реформата. Всеки такъв набор от принципи трябва да отчита основното желание за предоставяне на правосъдие по места и да отчита фактори, като например разпределението на населението, географски съображения, осигурен обществен транспорт и наличие на информационни и комуникационни системи в съдилищата.

III. Критерии/принципи, които да се прилагат при реформата на съдебната карта на районните съдилища в България.

Предложенията за промяна на съдебната карта на районните съдилища трябва да бъдат насочени към умерена концентрация на съдебните райони, като се има предвид разпределението на населението по географски райони и с оглед социално-икономическите фактори, които определят натовареността на отделните районни съдилища. Всяка промяна на седалищата на съществуващите районни съдилища не трябва да бъде самоцелна и да изхожда от съображения за бюджетни икономии. **Реформата на съдебната карта на районните съдилища трябва да се ръководи от две основни начала: повишаване на качеството на правосъдието при запазване и подобряване на достъпа до правосъдие на гражданите във всички негови аспекти, посочени по-горе в II, т.1.1.**

Целта на концентрацията е да се повиши качеството на правосъдието, осъществявано от районните съдилища, без да се засяга достъпа на гражданите до правосъдие. Качеството на правосъдието има пряко отношение към достъпа до правосъдие. Това е така, защото освен в неговия физически и географски аспект, достъпът следва да се разбира и като право на гражданите до качествено правосъдие.

Натовареността на съдиите и на съдилищата е въпрос, чиято първостепенна важност се определя по няколко причини. На първо място натовареността на органите на съдебната власт е водещо начало за Висшия съдебен съвет (ВСС) при осъществяване на основната му функция, свързана с определяне на техния състав и организацията им на работа.

¹⁸ Пак там, § 43, с. 12

Кадровите правомощия на ВСС намират израз както при определяне броя на съдиите, прокурорите и следователите по съответни органи, така и при определяне броя на съдебните служители - и в двата случая съобразно тяхната натовареност (правомощия на ВСС по чл. 30, ал. 1, т. 3, За ЗСВ). На следващо място, отново съобразно степента на натовареност, ВСС е овластен да създава и закрива съдилища, да променя съдебните райони и седалищата на съдилищата (правомощието на ВСС по чл. 30, ал. 1, т. 2 ЗСВ). Т.е. правилното определяне степента на натовареност обуславя правилното и ефективно структуриране на съдебната власт от нейния висш кадрови орган.

Извършваните до момента статистически анализи по отношение на районните съдилища показват, че е налице неравномерна натовареност между отделните съдебни структури и това е обусловено от множество обективни фактори. Натовареността на районните съдилища е предмет на изследване и в рамките на времето проучване на отделните групи дела, извършвано от ВСС. Резултатите от проучването и определените времеви стойности на делата също следва да се вземат предвид при определяне на действителната натовареност на районните съдилища.

При всички положения следва да се има предвид, че регулиране на натовареността между отделните районни съдилища не е основна цел на предстоящото реструктуриране на съдебната карта. Равномерната натовареност е само едно от условията за постигане на по-високо качество на правосъдието, с оглед осигуряване на нормални условия за работа на съдиите.

Основа на анализа въз основа, на който ще се вземат решения за промяна на съдебната карта, са от една страна статистическите данни за натовареността на районните съдилища, данните от изследването на натовареността на базата на времевите ресурси, от друга страна, това са данните и изводите, направени въз основа на изследване на връзката и взаимозависимостта между идентифицирани социално-икономически и демографски фактори, които имат значение за честота на съдебните дела в районните съдилища.

Нивото на социално-икономическо развитие на отделните населени места и на техните групирания според съществуващото административно-териториално деление на страната е определящо при планиране на структурното и функционално устройство на съдебната система. До момента, ключов фактор за определяне на границите на юрисдикция на районните, окръжни и апелативни съдилища и прокуратури е било именно административно-териториалното деление на страната, но натовареността на съдебните институции се определя в много по-голяма степен от разнородни социално-икономически фактори, чието проявление е

различно за различните населени места или групи от тях в резултат на развития, които могат да са повлияни, но не се определят само от административно-териториалното деление. Основните ключови фактори на развитие на населените места са свързани със социално-демографската структура на населението (гъстота на населението, възрастова структура, етническа принадлежност, образование, заетост), икономическа активност (брой, големина и секторна принадлежност на бизнес предприятия, организациите в публичния сектор и други юридически лица), технологична инфраструктура (пътна, комуникационна), предлагане на административни и други публични услуги от публичния и частния сектор (здравеопазване, образование, административни услуги, социални услуги, дейност на правоохранителни органи и т.н.).¹⁹

Анализът на споменатите данни и групи фактори, следва да се извърши на основата на предварително приети и обявени от ВСС критерии, които да са основата на решенията за промяна на съдебната карта на районните съдилища в България. Критериите трябва да отговарят на основните цели: създаване на условия за повишаване на качеството на правосъдието при гарантиране на достъпа до правосъдие на гражданите и юридическите лица.

Критериите, от които следва да се води ВСС при определяне на седалищата и съдебните райони на районните съдилища са следните:

1. Определяне на минимална численост на съдиите в районен съд.

Както се посочи и по-горе, от 113 районни съдилища в България в 68 от тях по щат следва да работят от 2 до 5 съдии. Този минимален състав на съдиите създава проблеми от различно естество. На първо място не позволява специализация на съдиите, тъй като видовете дела и техният брой не могат да осигурят равномерно натоварване между съдиите, в случай, че се извърши профилиране по материя. На следващо място, минималният брой съдии води до затруднения и фактическо изключване на случайното разпределение на делата в малките районни съдилища. Затруднения има и при заместване, отсъствие при отпуск и по болест, избор на председател и при решаване на други организационни въпроси. Освен това, въпреки минималния брой на съдиите, за нормалното функциониране на съда е необходим един определен минимум от обща и специализирана администрация, което води до неоправдано използване на бюджетните ресурси.

¹⁹ Доклад Социално-икономически фактори и натовареност на районните съдилища, София, януари 2015, Център за изследване на демокрацията, д-р Тодор Галев

Поради тези причини предлагаме да се определи минимален брой от шест/осем съдии в районен съд .

2. Натовареност на районните съдилища, изчислена на база на обобщени статистически данни за пет годишен период, както и подробни данни за натовареността по отделните видове граждански и наказателни дела.

Данните за натовареността по статистическа информация следва да бъдат допълнени с данните за тежестта на отделните видове дела, така както е изчислена според тяхната сложност въз основа на резултатите от времето изследване на натовареността.

3. Данни за разпределение на населението по съдебните райони на отделните районни съдилища.

Обобщените данни за демографското развитие на населените места от съдебните райони са от значение при определяне на границите на районите на съответните районни съдилища.

Следва да се обмисли възможността за определяне на норма, която да отразява съответствие на определен брой на населението към един брой съдия в районен съд. Нормата не трябва да е единствения критерии при определяне на броя на съдиите, като трябва да се отчитат и другите специфики на правораздавателния процес. Предлагаме да се определи съотношение на 10 000 души население – 1 съдия.

4. Географски разстояния и достъпност на обществения транспорт.

Следва да се определи определено осреднено време, което е необходимо за достигане на гражданите от населеното място по местоживееене до седалището на районния съд. Времето за достигане е обективен фактор, който е съобразен със състоянието на пътната инфраструктура, топографските особености на терена и достъпността на обществения транспорт.

Предлагаме средното време за достъпност от местоживееенето на гражданина до седалището на съда да бъде определено в рамките на шестдесет минути (40/60 мин.).

5. Индекс за социално-икономическото развитие на съдебните райони.

Ключов показател за общото ниво на достъп, както и за нивото на социално-икономическо развитие на населените места, попадащи в юрисдикцията на даден районен съд е изчисленият обобщен индекс на социално-икономическо развитие.²⁰ Хипотезата на която стъпва анализа е, че колкото по-високо е нивото на това развитие (съответно по-висока е стойността на индекса), толкова по-голяма част от населението разполага с по-големи потенциални или реални възможности за достъп до правосъдие. Съответно районните съдилища с най-ниски стойности на изчисления индекс насочват към онези райони, в които населението има по-малки потенциални и реални възможности, като същевременно трябва да се има предвид и факта, че евентуална промяна в функционално-териториалната структура на съдебната система би могла да има и потенциално значим отрицателен или положителен ефект върху социално-икономическото развитие на тези райони.

6. Съществуване на дигитална достъпност и интернет достъп на гражданите.

Извън „физическия“ достъп до правосъдие, част от дейностите на съдебната система позволяват заинтересованите страни да получават информация и/или да си взаимодействат със съответната институция по електронен път. Поради това, степента на покритие с базисен (2+ mbps) и високоскоростен (100+ mbps) широколентов интернет (ШЛИ), както и ползването на интернет са сред факторите, определящи степента на достъп по електронен път за съответните групи население. Благодарение на цялостното високо ниво на покритие с ШЛИ за страната (98% от населението за 2013 г.), което я поставя на едно от първите места по този показател в Европа, включително в селските райони, разликите между юрисдикциите на районите съдилища по този показател не са големи. Тъй като достъпът по електронен път е важен от гледна точка на бъдещото развитие на съдебната система в посока на все по-нарастващо приложение на ИКТ (информационно-комуникационните технологии), този критерий предоставя важна информация при планираните реформи в тази насока.

7. Наличие на други фактори, които налагат нуждата от запазване на седалището на районен съд в определено населено място.

Тези фактори са винаги конкретни и трябва да бъдат посочени убедително във всеки конкретен случай. Така например в граничните и отдалечени населени места, особено тези по южната граница на България,

²⁰ Индексът за социално-икономическото развитие е изчислен в Доклад Социално-икономически фактори и натовареност на районните съдилища, София, януари 2015, Център за изследване на демокрацията, д-р Тодор Галев

нуждата от запазване на съществуващите районни съдилища може да бъде обоснована с аргументи за отдалечеността и труднодостъпността на населените места, с доводи за гарантиране на националната сигурност на страната и т.н.

Важното е във всеки отделен случай да се направи подробна и убедителна аргументация за промяна или запазване на границите на съдебния район на съответния районен съд.

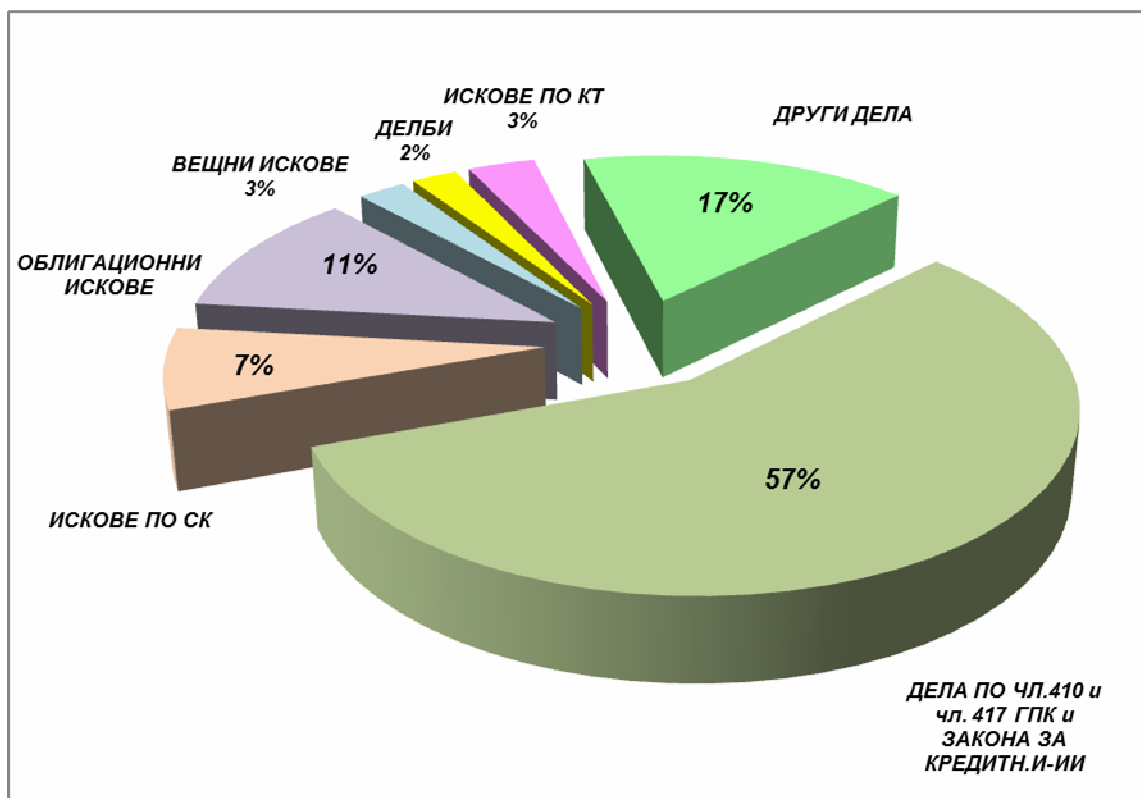
Във всички случаи, в които ще се достигне до промяна в границите на съдебните райони ВСС трябва да използва механизма за определяне на т.нар. териториални отделения на районните съдилища, които ще дадат възможност за реалното осигуряване достъпа до правосъдие на гражданите.

IV. Данни за натовареността на районните съдилища по съдебни райони

- **Структура на видовете дела**

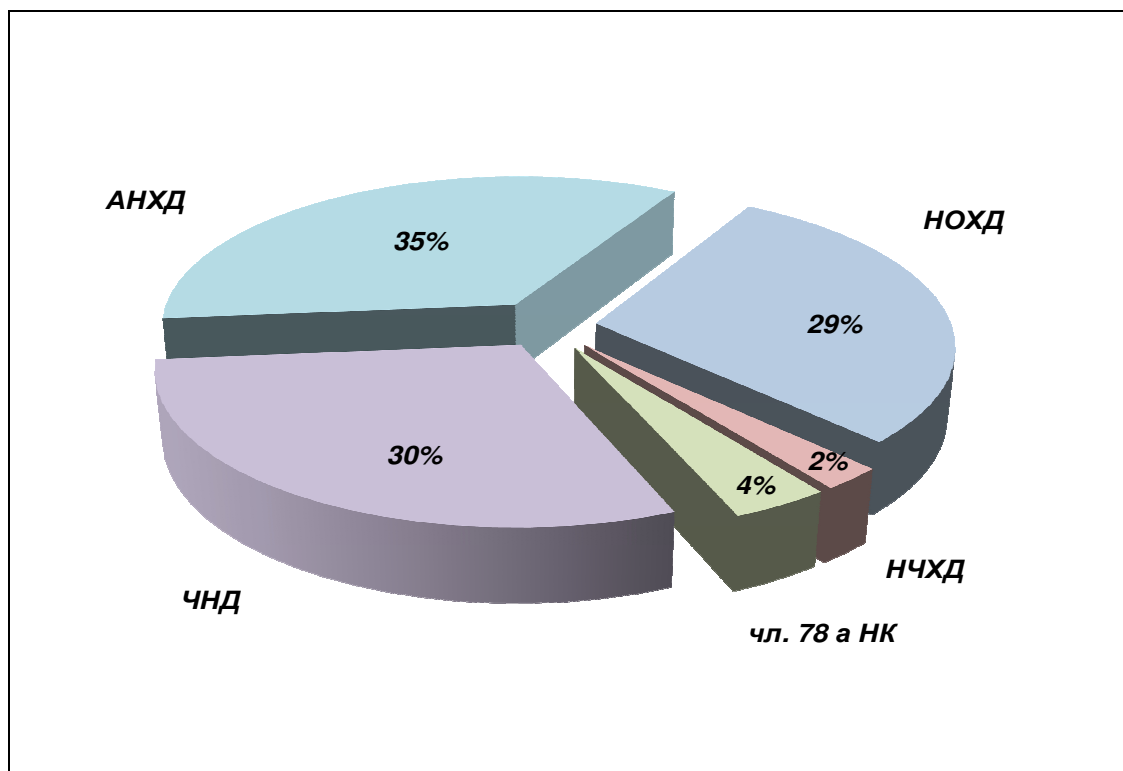
За периода 2010 г. - 2014 г. в районните съдилища са разгледани средно годишно 530 356 дела, от които 373 658 бр. (70,45 %) граждански дела и 156 698 бр. (29,55 %) наказателни дела.

За периода 2010 г. - 2014 г. в районните съдилища са разгледани средно годишно 373 658 броя граждански дела. Дяловото разпределение на видовете граждански дела е показано на *Графика №1*. Най-голям е дялът на делата по чл. 410 - 417 ГПК (дела с относително ниска правна и фактическа сложност) - **57%**, следват други граждански дела – **17%**, облигационни искиове - **11%**, искиове по семейния кодекс – **7%**, искиове по кодекса на труда, както и вещни искиове - по **3%**, като с най-малък дял са делби (дела с относително висока фактическа и правна сложност) – **2%**. Показателен факт е, че приблизително **1/4** от гражданските дела са били разгледани в Софийски районен съд (СРС) – 102 207 бр. дела.

Графика №1 Видове граждански дела в районните съдилища за периода 2010 г.- 2014 г.

За периода 2010 г. - 2014 г. в районните съдилища са разгледани средно годишно 156 698 наказателни дела, от тях близо **1/5** или **32 910 броя** са били разгледани в Софийски районен съд. В структурата на наказателните дела най-голям дял имат административнонаказателните дела (АНХД) с предмет обжалване на наказателни постановления по ЗАНН – **34,78 %** или **54 506 бр.** На второ място са частните наказателни дела (ЧНД) – **29,74 %** или **46 609 бр.** Наказателните общ характер дела (НОХД) - *делата с относително висока степен на фактическа и правна сложност*, са **29,20%** от общия брой наказателни дела или **45 759 бр.**, Делата по чл. 78а НК са **3,86%** и **2,41%** са наказателните дела от частен характер (НЧХД).

Графика №2 Видове наказателни дела в районните съдилища за периода 2010 г.-2014 г.

Данните за видовете дела, разглеждани в районните съдилища са посочени по апелативни райони в *Приложение № 3* и *Приложение № 4*.

- **Натовареност на районните съдилища**

През периода 2010 г. - 2014 г. средно годишната натовареност по щат на всички районни съдилища (както в областните градове, така и в останалите по-малки населени места), изразена в брой дела месечно на един магистрат е **45,45 бр.** Тя е изчислена като средно годишния брой дела за разглеждане за периода се раздели на броя на съдиите, а получената стойност се раздели на броя на месеците - 12.

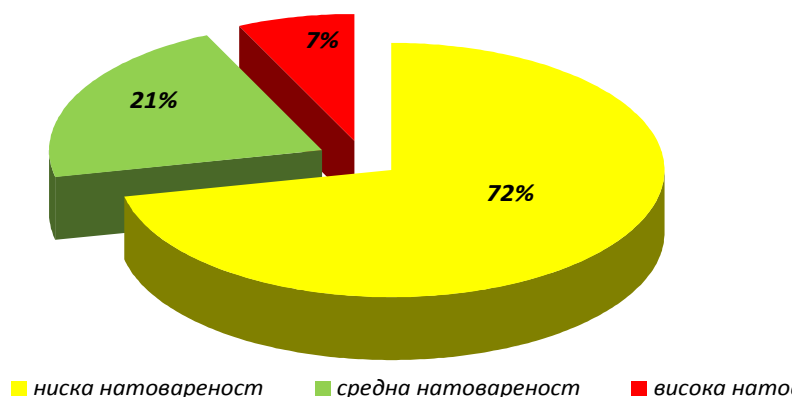
За периода 2010-2014 г. над средната натовареност са 13 районни съдилища (12 %) и под средната останалите 100 съдилища (88 %).

Приемайки подхода за определяне степента на натовареност на районните съдилища през годините 2010–2014 г., условно разделяме съдилищата на 3 групи: с **ниска** натовареност - до **40 дела** месечно на 1 съдия, със **средна** натовареност - от **40 до 50 дела** месечно на 1 съдия, и с **висока** натовареност - над **50 дела** месечно на 1 съдия. Определяща за направеното условно разделение е изчислената средно годишна натовареност на районните съдилища за периода 2010 г. – 2014 г.

През периода 2010 г. - 2014 г. съдилищата с ниска натовареност са 72 %, със средна натовареност са 21 % и с висока натовареност – 7 %. СРС е с най-висока натовареност - 75.67 бр. дела месечно на 1 съдия.

Данните за натовареността по щат на магистратите в районните съдилища за периода 2010-2014 г. са посочени в *Приложение № 5*.

На следващата *Графика № 3* е показано *разпределението на трите групи натовареност по щат на районните съдилища*.

Графика № 3 Разпределение на степента на натовареност на всички районни съдилища за периода 2010 г. - 2014 г.

V. Индекс за социално-икономическото развитие на съдебните райони

Ключов показател за общото ниво на достъп, както и за нивото на социално-икономическо развитие на населените места, попадащи в юрисдикцията на даден районен съд е изчисленият **обобщен индекс на социално-икономическо развитие**. Хипотезата на която стъпва анализът е, че колкото по-високо е нивото на това развитие (съответно по-висока е стойността на индекса), толкова по-голяма част от населението разполага с по-големи потенциални или реални възможности за достъп до правосъдие. Съответно **районните съдилища с най-ниски стойности на изчисления индекс насочват към онези райони, в които населението има по-малки потенциални и реални възможности**, като същевременно трябва да се има предвид и фактът, че евентуална промяна във функционално-териториалната структура на съдебната система би могла да има и потенциално значим отрицателен или положителен ефект върху социално-

икономическото развитие на тези райони. Четири от районите съдилища – Кула, Никопол, Трън и Белоградчик попадат в групата с „лошо“ ниво на социално-икономическо развитие, като РС Кула има най-ниска стойност, а с най-високи стойности („отлично“) са съответно София, Бургас, Варна и Несебър. София и Варна са и единствените райони, в които гъстотата на населението расте за последните 5 години (2009-2013 г.) съответно с 4,5% и 3,0%, докато в районите, попадащи в юрисдикцията на останалите районни съдилища, гъстотата на населението намалява средно с 9% за същия период. (виж *Таблица № 1. Индекс на социално-икономическо развитие*). Резултатите от статистическите анализи за определяне на взаимовръзките между факторите на социално-икономическо развитие и броя и типа дела в районните съдилища показват, че именно общият брой население и площта на географския район, имат най-висока обяснителна сила когато анализът се осъществява в рамките на съществуващото разделение на съдебната география. Това означава, че общият брой население и гъстотата на населението са ключови показатели за планиране на бъдещи реформи на структурата на съдебната система. С други думи, при планирането на реформите, тенденциите в промяната на общия брой и гъстотата на населението могат да се ползват като ключов фактор за прогнозиране на бъдещата натовареност на съдебните институции.

Таблица № 1. Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	гъстота на населението 2013 г. (д/км ²)	гъстота на населението 2009 г. (д/км ²)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.	Население (към 31.12.2013 г.)	индекс на социално-икономическо развитие	
					10-степенна скала	5-степенна скала
София	971	927	4.5%	1309634	10	отлично
Несебър	58	60	-3.4%	24481	10	отлично
Варна	231	224	3.0%	407182	9	отлично
Бургас	168	168	0.0%	234615	9	отлично
Русе	116	125	-7.8%	196672	8	много добро
Благоевград	77	78	-1.3%	90875	8	много добро
Стара Загора	120	125	-4.2%	162393	8	много добро
Пловдив	160	164	-2.5%	511313	8	много добро
Костинброд	36	36	0.0%	22476	7	много добро
Велико Търново	76	77	-1.3%	102002	7	много добро

Габрово	113	121	-7.1%	62945	7	много добро
Перник	197	201	-2.0%	93890	7	много добро
Добрич	63	67	-6.3%	114507	7	много добро
Шумен	92	100	-8.7%	105475	7	много добро
Разград	62	69	-11.3%	64343	7	много добро
Плевен	81	89	-9.9%	163613	7	много добро
Петрич	82	86	-4.9%	53008	7	много добро
Хасково	84	89	-6.0%	103837	7	много добро
Враца	76	83	-9.2%	78873	7	много добро
Смолян	38	41	-7.9%	44401	7	много добро
Царево	18	19	-5.6%	15483	7	много добро
Поморие	67	67	0.0%	27611	7	много добро
Сливница	35	35	0.0%	22869	6	много добро
Козлодуй	54	58	-7.4%	25384	6	много добро
Асеновград	70	73	-4.3%	81067	6	много добро
Елин Пелин	39	41	-5.1%	28578	6	много добро
Троян	30	33	-10.0%	34166	6	много добро
Трявна	44	49	-11.4%	11278	6	много добро
Етрополе	31	34	-9.7%	11679	6	много добро
Свиленград	31	33	-6.5%	32653	6	много добро
Севлиево	37	42	-13.5%	34698	6	много добро
Чепеларе	19	21	-10.5%	7325	6	много добро
Карлово	55	59	-7.3%	60709	6	много добро
Димитровград	91	100	-9.9%	51531	6	много добро
Пирдоп	27	29	-7.4%	22633	6	много добро

Горна Оряховица	70	77	-10.0%	70280	6	много добро
Панагюрище	35	38	-8.6%	29021	6	много добро
Раднево	36	40	-11.1%	19492	6	много добро
Ботевград	48	51	-6.3%	40097	6	много добро
Дулово	50	51	-2.0%	28077	6	много добро
Казанлък	54	59	-9.3%	104418	6	много добро
Балчик	38	42	-10.5%	20112	6	много добро
Своге	24	26	-8.3%	21252	6	много добро
Каварна	24	26	-8.3%	19826	6	много добро
Гоце Делчев	51	53	-3.9%	70331	6	много добро
Сливен	90	94	-4.4%	123122	6	много добро
Силистра	46	51	-10.9%	62628	6	много добро
Ямбол	54	59	-9.3%	107715	6	много добро
Самоков	31	32	-3.2%	36963	6	много добро
Кърджали	85	87	-2.4%	76634	6	много добро
Ловеч	35	40	-14.3%	57291	6	много добро
Разлог	34	35	-2.9%	53333	6	много добро
Монтана	42	46	-9.5%	66595	6	много добро
Пазарджик	98	106	-8.2%	151484	6	много добро
Сандански	30	31	-3.3%	50563	6	много добро
Мадан	61	64	-4.9%	21585	6	много добро
Дупница	50	56	-12.0%	69269	6	много добро
Видин	68	75	-10.3%	69712	6	много добро
Пещера	32	37	-15.6%	33673	6	много добро
Дряново	34	39	-14.7%	9350	6	много добро

Кюстендил	36	40	-11.1%	61032	6	много добро
Търговище	67	72	-7.5%	56083	6	много добро
Свищов	65	80	-23.1%	40602	5	добро
Левски	41	46	-12.2%	28811	5	добро
Кубрат	39	44	-12.8%	27695	5	добро
Гълъбово	37	41	-10.8%	12837	5	добро
Ихтиман	38	40	-5.3%	34330	5	добро
Исперих	44	47	-6.8%	28556	5	добро
Харманли	29	32	-10.3%	34329	5	добро
Девин	24	26	-8.3%	24421	5	добро
Първомай	48	53	-10.4%	25108	5	добро
Златоград	68	72	-5.9%	18486	5	добро
Мездра	32	37	-15.6%	26516	5	добро
Попово	34	39	-14.7%	34119	5	добро
Тутракан	27	32	-18.5%	25333	5	добро
Велинград	53	54	-1.9%	55109	5	добро
Червен бряг	55	63	-14.5%	26708	5	добро
Павликени	32	38	-18.8%	25244	5	добро
Бяла	27	32	-18.5%	33112	5	добро
Оряхово	34	37	-8.8%	17966	5	добро
Генерал Тошево	15	17	-13.3%	14389	5	добро
Ивайловград	8	8	0.0%	6131	5	добро
Радомир	26	30	-15.4%	24149	5	добро
Айтос	52	54	-3.8%	57090	5	добро
Карнобат	22	24	-9.1%	36639	5	добро
Берковица	37	40	-8.1%	25722	5	добро
Чирпан	30	34	-13.3%	28964	5	добро
Елена	14	17	-21.4%	12998	5	добро
Средец	13	14	-7.7%	14867	5	добро
Елхово	14	15	-7.1%	19461	5	добро
Нови Пазар	37	40	-8.1%	42888	5	добро
Нова Загора	39	43	-10.3%	51800	5	добро
Девня	32	34	-6.3%	25749	5	добро
Тетевен	30	32	-6.7%	26677	5	добро
Луковит	38	43	-13.2%	17446	5	добро
Кнежа	35	40	-14.3%	19812	4	добро
Бяла Слатина	38	44	-15.8%	29111	4	добро
Момчилград	40	41	-2.5%	45416	4	добро
Тополовград	15	17	-13.3%	10831	4	добро
Лом	36	40	-11.1%	49279	4	добро
Провадия	33	34	-3.0%	41145	4	добро
Брезник	16	19	-18.8%	6581	4	добро
Велики	27	30	-11.1%	29698	4	добро

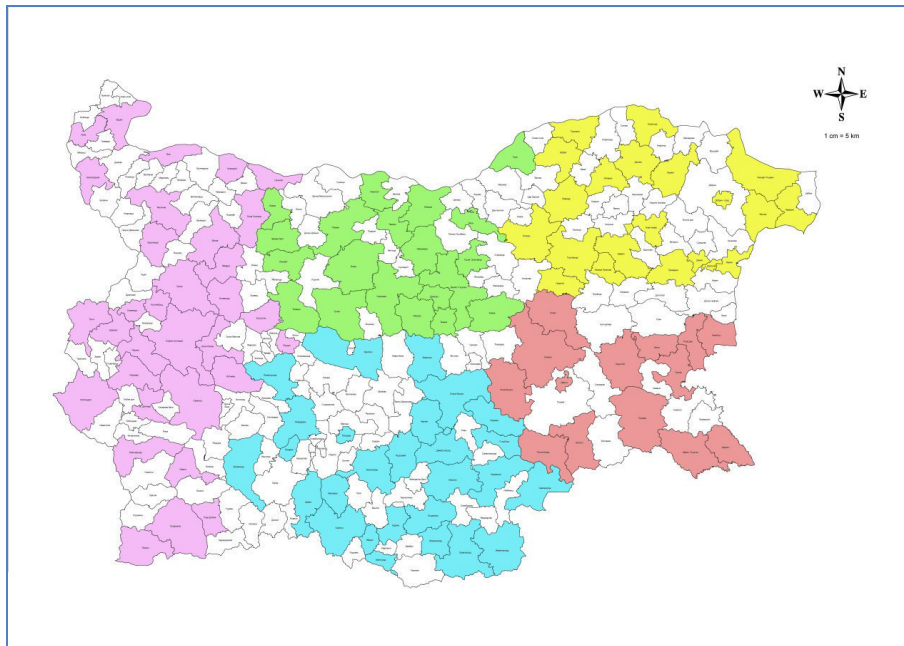
Преслав						
Крумовград	20	21	-5.0%	17269	4	добро
Тервел	27	30	-11.1%	15846	4	добро
Омуртаг	31	35	-12.9%	27517	3	добро
Малко Търново	5	5	0.0%	3699	3	добро
Ардино	33	36	-9.1%	11286	3	добро
Котел	22	24	-9.1%	19003	3	добро
Никопол	23	28	-21.7%	20419	2	лошо
Трън	7	9	-28.6%	4076	2	лошо
Белоградчик	13	16	-23.1%	18381	2	лошо
Кула	11	14	-27.3%	7374	1	лошо

VI. Географски разстояния и достъпност на общественя транспорт

Оптимизирането на правосъдната система от гледна точка на нейното структурно и функционално разделение може да бъде анализирано на всяко едно от инстанционните нива - по отношение на съставлящите го административно-териториалните единици в обхвата съответно на районен съд, окръжен съд и апелативен съд. Принадлежността на една такава единица към съответното инстанционно ниво може да бъде оптимизирана чрез анализ на комбинация от социално-икономически и географски фактори, описващи тази единица (или група от такива единици), като анализът ще има различен резултат в зависимост от неговия фокус – дали се вземат предвид съществуващите граници на райониране на дадено инстанционно ниво в правосъдната система или анализът се прави независимо от тези граници. Например, възможно е анализът за оптимизиране на районирането на съдебната система да се прави на ниво районен съд, като единицата на анализ е съответният географски район, попадащ под юрисдикцията на районния съд. При различен фокус на анализа общината или дори отделното населено място могат да се разглеждат като единица на анализ и тогава оптимизацията може да бъде както в рамките на съществуващите районни съдилища, така и по отношение на причисляване на съответната единица към друг, граничещ, районен съд. Използването на община или населено място като единица за анализ с оглед на прерайониране на съществуващите граници на съдебната система, налага използването на специализирани софтуерни приложения (т.нар. географско информационни системи /ГИС/) поради сложността на оптимизационните алгоритми и необходимостта анализът да вземе предвид териториалното разположение (съседство) на съответните единици на анализ.

Поради липсата на подобна информационна система, настоящият доклад разглежда само един базов показател за географско разстояние²¹, базиращ се на съществуващите към момента граници на съдебните райони. За целите на анализа, разстоянието между населените места - седалище на районен съд, е преобразувано от абсолютни стойности, измерени в километри, в относителни стойности, показващи минималното и средното разстояние между този РС и другите РС от същия апелативен район и съседни РС, попадащи в друг апелативен район. (вж. *Фигура 4. Районни съдилища и апелативни райони*).

Фигура 4. Районни съдилища и апелативни райони

В резултат на приложението на този метод, районните съдилища в България се групират в три категории съгласно изчисленото относително разстояние²²:

- [мин.] – най-краткото разстояние между съответния РС и съседен РС, изчислено на база разстоянията между този РС и всички останали РС в рамките на апелативния район и съседни РС, попадащи в друг апелативен район;

²¹ Тук и по-долу под „разстояние“ се разбира разстоянието между две населени места, измерено в километри по най-краткия маршрут по републиканската пътна инфраструктура.

²² Тук се използва „относително разстояние“, защото те са изчислени между съответните районни съдилища, а не между съответните селища и районния съд. Анализът на разстоянията на ниво селище и/или община обаче изисква използване на ГИС базирани софтуерни приложения и затова не може да се направи в обхвата на настоящия доклад.

- [мин.+] – разстоянията, попадащи между „най-кратко“, изчислено по гореописания метод и „средно разстояние“, изчислено на база разстоянията между съответния РС и всички останали РС в рамките на апелативния район и съседни РС, попадащи в друг апелативен район;
- [ср.+] – разстоянията, надвишаващи средното разстояние, изчислено по горния метод.

Този метод позволява да се абстрахираме от разстоянията в абсолютни стойности и да разглеждаме всеки районен съд като задаващ негови собствени съотношения, базирани на реалните разстояния. По този начин, едно и също разстояние би могло да попадне в различна категория от посочените по-горе, в зависимост от реалната география на съдебната система. Този метод позволява донякъде да се преодолее невъзможността за изчисляване на разстоянията между отделните населени места до най-близкия районен съд (независимо от съществуващите граници на съдебните институции), както и да предложи анализ, позволяващ всеки РС да се разгледа спрямо собствената му мяра в рамките както на съответния апелативен район, така и с оглед на съседните РС от други апелативни райони, с цел евентуални бъдещи промени в географията на съдебната система. В допълнение, този метод дава предимство, че в някои случаи, един и същи районен съд попада в първата категория по отношение на няколко съседни районни съдилища и така дава възможност за по-голям избор за евентуално реструктуриране на границите на съдебната система.

Методът се основава на хипотезата, че онези районни съдилища, които попадат в първата категория [мин.], са най-подходящи за евентуални бъдещи промени по отношение на границите и/или функционалната структура на съдебните институции, ако тази промяна е обоснована от анализа на показателите от съдебната и социално-икономическата статистика. Съответно принадлежността на районния съд към по-висока категория - [мин.+] или [ср.+], ще означава повишаване на неблагоприятните ефекти от подобно реструктуриране поради повишаване на шанса за влошен достъп до правосъдие.

С прилагането на този метод, за всеки от апелативните райони се определят двойки от районни съдилища, които попадат в първата категория, като всяка двойка се повтаря и в „обърнат“ ред в някой от другите апелативни райони. По-долу, тези двойки са представени в таблица за всеки апелативен район, като в първата колона са дадени РС от съответния апелативен район.

Апелативен район Бургас

Нова Загора	Раднево
Котел	Омуртаг
Средец	Бургас
Айтос	Карнобат
Несебър	Поморие
Бургас	Поморие
Царево	Малко Търново
Ямбол	Сливен
Тополовград	Елхово

Апелативен район Варна

Девня	Провадия
Варна	Девня
Попово	Разград
Тутракан	Кубрат
Дулово	Исперих
Кубрат	Исперих
Разград	Исперих
Силистра	Дулово
Генерал Тошево	Добрич
Тервел	Добрич
Балчик	Каварна
Омуртаг	Търговище
Велики Преслав	Шумен
Нови Пазар	Шумен
Търговище	Велики Преслав

Апелативен район Велико Търново

Тетевен	Етрополе
Кнежа	Бяла Слатина
Горна Оряховица	Велико Търново
Левски	Павликени
Елена	Горна Оряховица
Бяла	Свищов
Никопол	Свищов
Свищов	Левски
Луковит	Червен бряг
Троян	Ловеч
Плевен	Ловеч
Севлиево	Габрово
Трявна	Дряново
Габрово	Дряново
Русе	Кубрат

Апелативен район Пловдив

Асеновград	Пловдив
Чирпан	Първомай
Панагюрище	Пазарджик
Пещера	Пазарджик

Велинград	Пещера
Казанлък	Стара Загора
Карлово	Казанлък
Гълъбово	Раднево
Харманли	Гълъбово
Димитровград	Хасково
Свиленград	Харманли
Чепеларе	Смолян
Златоград	Мадан
Девин	Чепеларе
Ардино	Кърджали
Момчилград	Кърджали
Крумовград	Момчилград
Ивайловград	Крумовград
Стара Загора	Нова Загора

Апелативен район София

Костинброд	София
Елин Пелин	София
Своге	София
Самоков	Ихтиман
Етрополе	Ботевград
Сливница	Костинброд
Кула	Видин

Белоградчик	Видин
Берковица	Монтана
Мездра	Враца
Лом	Козлодуй
Козлодуй	Оряхово
Брезник	Перник
Радомир	Перник
Трън	Брезник
Благоевград	Дупница
Кюстендил	Дупница
Разлог	Благоевград
Петрич	Сандански
Гоце Делчев	Разлог
Бяла Слатина	Кнежа
Оряхово	Кнежа
Пирдоп	Панагюрище

VII. Съществуване на дигитална достъпност и интернет достъп на гражданите.

Извън „физическия“ достъп до правосъдие, част от дейностите на съдебната система позволяват заинтересованите страни да получават информация и/или да си взаимодействат със съответната институция по електронен път. Поради това, степента на покритие с базисен (2+ mbps) и високоскоростен (100+ mbps) широколентов интернет (ШЛИ)²³, както и

²³ Съгласно приетата в ЕС дефиниция за покритие с широколентов интернет (broadband coverage), това понятие обхваща предлагането на услуга на крайни клиенти на пазара на дребно. Покритието (предлагането) се разглежда на равнище населено място, въпреки съществуващите възможности за предлагане на услуга, която не покрива изцяло населението, живеещо в съответното населено място. Покритието с ШЛИ се разглежда като налично само при услуги, попадащи в обхвата на т.нар. „социално-поносима цена“, поради което в България понятието не обхваща предлагания мобилен и сателитен интернет. Населените места се класифицират в три зони – бяла (без нито един доставчик на ШЛИ), сива (само един доставчик на ШЛИ) и черна (повече от един доставчик на ШЛИ).

ползването на интернет²⁴ са сред факторите, определящи степента на достъп по електронен път за съответните групи население. Благодарение на цялостното високо ниво на покритие с ШЛИ за страната (98% от населението за 2013 г.)²⁵, което я поставя на едно от първите места по този показател в Европа, включително в селските райони, разликите между юрисдикциите на районите съдилища по този показател не са големи. Сред РС с най-ниски стойности по този показател са Тервел, Никопол, Исперих, Момчилград, Дулово и Девин (съответно със стойности между 39% и 50% от населението намиращо се в покритие с базисен ШЛИ), като сред тях Момчилград, Никопол и Дулово са и с най-ниски стойности по отношение на разгледаните по-горе показатели, определящи „физическия“ достъп до правосъдие. Сред последните Никопол е и с най-нисък дял на населението, ползващо интернет (22%). За цялата страна, РС с най-нисък дял на населението ползващо интернет са Кула, Белоградчик, Котел и Трън (всичките под 20%). Сред РС с най-високи стойности (между 60% и 65%) са София, Варна и Бургас. (виж *Таблица № 2. Районни съдилища с дял на населението, ползващо интернет, под средната стойност за страната*) При оценката на ползването на интернет трябва да се вземе предвид, че като цяло България изостава значително в това отношение спрямо останалите държави в Европа и към края на 2013 г. едва 51% от цялото население е ползвало глобалната мрежа срещу 72% средно за ЕС28 по данни на Евростат. Ниските дялове на ползване на интернет се дължат в голяма степен и на липсата или ограниченото наличие на електронни административни услуги и съдържание, предлагани от централната и местната администрация. Съществуващите анализи показват, че ползването на интернет се „издърпва“ предимно от предлагането на развлекателно съдържание (вкл. в нарушение на авторски права) и търговски услуги.²⁶ Тези специфики на развитието на интернет пазара в България пораждаат два важни аспекта по отношение на наличния и потенциален електронен достъп до услугите и съдържанието, предлагани от съдебните институции. На първо място, високите нива на покритие с базов и високоскоростен ШЛИ в съчетание с ниските цени на услугите, създават изключително благоприятна ситуация, от която могат да се възползват почти всички граждани на страната²⁷. На второ място, предлагането на услуги и съдържание от съдебните институции, като част

²⁴ За разлика от „покритието с интернет“, ползването на интернет мери реалното използване на интернет от населението и бизнес предприятията. „Ползване на интернет“ се дефинира като „използване поне веднъж на седмица през последните три месеца“.

²⁵ Иновации.бг 2013: Иновационният потенциал на България - възможности и предизвикателства. Фондация „Приложни изследвания и комуникации“, София, 2013, стр. 71

²⁶ Пак там, стр. 70-73

²⁷ Почти цялото (98%) население живее в покритие с базисен ШЛИ. Пак там, стр. 71

от цялостната стратегия за развитие на електронното управление в България, е важен фактор за стимулиране използването на интернет и оползотворяване на възможностите, предлагани от съществуващите нива на покритие с ШЛИ. Тъй като достъпът по електронен път е важен от гледна точка на бъдещото развитие на съдебната система в посока на все по-нарастващо приложение на ИКТ, разгледаните тук два показателя биха могли да предоставят важна информация при планираните реформи в тази насока.

Таблица № 2. Районни съдилища с дял на населението, ползващо интернет, под средната стойност за страната

районен съд	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Ихтиман	99.2%		39.9%
Исперих	41.1%	30.1%	38.5%
Харманли	73.3%	73.1%	37.6%
Девин	49.9%	9.4%	37.3%
Първомай	74.2%	12.4%	37.1%
Златоград	72.8%		37.0%
Мездра	81.3%	49.5%	37.0%
Попово	70.5%		36.1%
Тутракан	93.4%	38.4%	36.0%
Велинград	85.2%	40.3%	35.5%
Червен бряг	100.0%		35.1%
Павликени	79.0%	74.0%	34.4%
Бяла	94.4%	36.7%	33.4%
Оряхово	86.7%	26.8%	33.3%
Генерал Тошево	62.7%	53.0%	32.9%
Ивайловград	69.4%	58.2%	32.8%

Радомир	67.4%		32.4%
Айтос	86.2%	18.5%	32.4%
Карнобат	84.8%	12.7%	32.3%
Берковица	90.0%	83.1%	32.3%
Кнежа	96.0%		32.2%
Чирпан	77.7%	70.2%	31.9%
Елена	79.8%	77.9%	31.9%
Средец	89.5%	68.5%	31.8%
Елхово	100.0%	60.3%	31.4%
Нови Пазар	67.2%		31.2%
Бяла Слатина	86.5%		31.0%
Нова Загора	100.0%	66.5%	30.9%
Девня	74.0%	31.2%	30.7%
Момчилград	41.6%	0.2%	30.4%
Тетевен	76.7%	45.8%	30.0%
Луковит	96.1%		29.3%
Тополовград	90.4%	13.3%	28.6%
Лом	85.7%	82.8%	28.3%
Провадия	96.3%		27.8%
Брезник	74.0%	12.3%	27.8%
Велики Преслав	72.4%	6.5%	27.6%
Крумовград	52.2%		26.4%
Тервел	39.1%	37.3%	24.1%
Никопол	40.2%	15.1%	22.4%
Омуртаг	69.1%	47.8%	21.6%
Малко	63.1%	63.1%	21.5%

Търново			
Ардино	100.0%		21.0%
Трън	62.8%		19.9%
Котел	100.0%	70.8%	19.5%
Белоградчик	68.0%	1.5%	18.4%
Кула	64.7%		18.2%

Анализите на социално-икономическите фактори, които влияят върху натовареността на районните съдилища, позволяват да се направят следните изводи (всички подробности – виж в Доклад Социално-икономически фактори и натовареност на районните съдилища, София, януари 2015, Център за изследване на демокрацията, д-р Тодор Галев – *Приложение № 6*).

Първо, анализът установява, че **зависимостта между общия брой дела и населението е линейна, т.е.** линейната функция обяснява най-точно взаимовръзката между тези две променливи. Прилагането на тази функция по отношение на двете променливи за всяка от трите години, за които има данни (2010 – 2012), дава възможност да се направят две заключения. Първо, този модел се потвърждава за всяка от трите години по отношение както на общия брой дела, така и за общия брой граждански и общия брой наказателни дела. Леки отклонения от модела се наблюдават при някои отделни РС най-вече по отношение на наказателните дела, но с едно изключение, те са несъществени. Второ, от всички РС в страната, единствено РС Перник се отклонява значимо от общия модел – най-вече за 2010 и 2012 г., което предполага съществуването на други фактори, които оказват по-силно влияние в неговия случай. Това могат да бъдат както фактори, външни на съдебната система, но невключени в анализа, така и фактори засягащи или произлизащи пряко от дейността на този районен съд.

Второ, за наличните социално-икономически фактори на ниво районен съд, **оптималният модел, който обяснява най-добре общия брой дела и може да се използва и за прогнозиране, е съставен от факторите „общ брой население“, „брой кметства в юрисдикцията на съответния РС“ и „дял на населението, което живее в населено място на районен, окръжен или апелативен съд“.**

Трето, за разлика от обяснителния модел за общия брой дела, вкл. и за общия брой граждански и наказателни дела, направените статистически

анализи показват, че **моделът, обясняващ най-добре натовареността (действителна натовареност) включва факторите „гъстота на населението“, „площ на географския район в юрисдикцията на съответния РС“ (измерена в квадратни километри) и разработения за целите на настоящия анализ обобщен индекс на социално-икономическото развитие.** Въпреки че „гъстота на населението“ има висока степен на корелация с фактора „общ брой на населението“, използването на фактора „гъстота“ вместо население, води до по-добро обяснение на натовареността. При първите два фактора – „гъстота на населението“ и „площ“ връзката с фактора „действителна натовареност“ е право пропорционална, т.е. при увеличаване на гъстотата на населението или при увеличаване на площта, се увеличава и действителната натовареност. Добавянето на третия фактор (изчисленият индекс на социално-икономическо развитие) към модела, увеличава значително неговата обяснителна сила. Въпреки това, този модел не обяснява толкова добре натовареността, както модела с два фактора, обясняващ общия брой дела. Това означава, че **действителната натовареност се определя и от други фактори, които не са включени сред изследваните социално-икономически фактори в настоящия анализ.**

Четвърто, осъществените статистически анализи отхвърлиха първоначалната хипотеза, че променливите за брой дела по групи съгласно класификацията на ВСС, ще имат силна връзка (корелация) с фактора „действителна натовареност“. Анализите показаха, че такава корелация има, но тя е много слаба и не може да се ползва за създаване на обяснителен модел. В търсене на възможна причина, беше тествана хипотезата, че този резултат се дължи вероятно на разликите в броя на съдиите, работили реално по дела на съответния РС в сравнение с броя съдии по щат. За да се тества експлицитно тази вторична хипотеза, бе създадена променлива „общо дела на един щатен съдия“, която да „нормализира“ натовареността на щатните съдии, т.е. да позволи да се сравнява натовареността независимо от броя щатни съдии (големината) на съответния РС. Тази вторична хипотеза бе потвърдена, което означава, че въпреки различния характер и трудност на делата, брой дела на щатен съдия има най-силна корелация с действителната натовареност и обяснява 75% от натовареността. С други думи, **брой дела на щатен съдия²⁸ е променлива, която дава по-добро обяснение, както и възможност за прогнозиране на действителната натовареност, в сравнение с оригиналните променливи за брой дела по групи, фигуриращи в съдебната статистика, изготвяна от ВСС.**

²⁸ При статистическите анализи бяха тествани както „общ брой дела“, така и някои от най-големите групи дела като „общ брой граждански“, „общ брой наказателни“, „дела по чл.410 и чл.417 ГПК“.

VIII. ИЗВОДИ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Предложенията за промяна на съдебната карта на районните съдилища трябва да бъдат насочени към умерена концентрация на съдебните райони, като се има предвид разпределението на населението по географски райони и с оглед социално-икономическите фактори, които определят натовареността на отделните районни съдилища. Всяка промяна на седалищата на съществуващите районни съдилища не трябва да бъде самоцелна и да изхожда от съображения за бюджетни икономии. **Реформата на съдебната карта на районните съдилища трябва да се ръководи от две основни начала: повишаване на качеството на правосъдието при запазване и подобряване на достъпа до правосъдие на гражданите във всички негови аспекти.**

Представените в този документ анализи, критерии и предложения се отнасят до районните съдилища. Според чл. 126, ал. 1 от Конституцията структурата на прокуратурата е в съответствие с тази на съдилищата. Смислът на конституционния принцип е, че общата инстанционна структура на прокуратурата следва структурата на общите съдилища – районно, окръжно, апелативно и върховно ниво. Прокуратурата е юридическо лице и отделните нейни звена нямат самостоятелна правосубектност. Поради тази причина и в чл. 30, ал.1, т. 2 от ЗСВ в правомощията на ВСС не е включено определянето на детайлната структура на прокуратурата. Структурата на прокуратурата най-общо е определена в чл. 136, ал. 1 от ЗСВ и тя съответства на структурата на съдилищата. Изключение правят административните съдилища, тъй като на тях не съответстват административни прокуратури, а в съответните окръжни прокуратури са създадени специализирани административни отдели. Структурата на прокуратурата се определя от специфични критерии за осигуряване на качествено и ефективно наказателно обвинение и те са различни от тези за съдилищата, които са натоварени да гарантират достъп на гражданите до правосъдие. В този смисъл определяне на нова структура на районните прокуратури трябва да е обект на самостоятелен анализ, който да бъде обсъден от ВСС и да послужи като основа за вземане на съответните организационни решения.

Изводите от анализите на натовареността на районните съдилища могат да бъдат обобщени така:

1. Структурата на районните съдилища в момента не отговаря на социално-икономическите и демографски процеси в страната, поради което е налице неравномерна натовареност на отделните съдилища. Неравномерната натовареност води до влошаване на

качеството на правосъдието, а оттам и до ограничаване на достъпа до правосъдие на гражданите.

2. Съществуването на много на брой малки районни съдилища води до непреодолими проблеми в процеса на правораздаването. Съдиите не могат да се специализират по материя, не може да се осъществява нормален организационен процес – заместване при отсъствие, болест, отпуск, невъзможност да се формират съдебни състави при отвод и т.н. Не на последно място силно деконцентрираната структурата на съдебната карта на районните съдилища не позволява ефективното използване на бюджетните ресурси.
3. Преструктурирането на съдебната карта на районните съдилища трябва да се извърши на основана на утвърдени от ВСС критерии, които в максимална степен да гарантират достъпа до правосъдие на гражданите. Поради това, когато се предлага обединяване на районни съдилища, на първо време, трябва да се запазват седалищата на обединените съдилища като отделни териториални отделения на обединения районен съд.
4. Предложенията за промени в съдебната карта трябва да бъдат обсъдени на заседания на ВСС и убедително да бъдат мотивирани в срок до 31.10.2015 г. Това се налага, тъй като въпросите за концентрация на съдилищата изискват комплексно обсъждане на бюджетни, кадрови – за съдиите и съдебните служители, въпроси, което изисква участието в обсъжданията на всички членове на ВСС, а не само на отделна комисия или комисии.
5. След формулиране на конкретните предложения за промяна на съдебната карта на районните съдилища, ВСС трябва да инициира широко обсъждане в съдилищата, с нотариалната камара и местните власти.

Въз основа на изготвения анализ на натовареността на районните съдилища за петгодишен период и очертаните тенденции, на посочените подробно развити критерии за осигуряване на достъп до качествено правосъдие и на основание чл. 22, т. 3 и т. 4 от Правилника за организацията и дейността на ВСС, Комисията по анализ и отчитане степента на натовареност на органите на съдебната власт предлага на Висшия съдебен съвет следните решения:

1. **ПРИЕМА** изготвения от Комисията по анализ и отчитане степента на натовареност на органите на съдебната власт доклад значението на районните

съдилища в структурата на съдебната система и критериите за промяна в съдебната карта на районните съдилища.

2. **ПРИЕМА** предложените в доклада критерии за реорганизация на съдебната карта на районните съдилища.
3. Конкретните предложения за промени в съдебната карта на районните съдилища да бъдат обсъдени и мотивирани на заседания на ВСС в срок до 31.10.2015 г.
4. След приемане на проект за решение за нова структура на районните съдилища ВСС да инициира широко обсъждане в съдилищата, с нотариалната камара и с местните власти.

Приложения:

- Приложение № 1: Брой съдии, нотариуси, държавни съдебни изпълнители, съдии по вписвания и съдебни служители по райони към 30.06.2015 г.
- Приложение № 2: Районите съдилища, групирани според броя на щатните длъжности за съдия.
- Приложение № 3: Видове граждански дела, разглеждани в районните съдилища, по апелативни райони за периода 2010-2014 г.
- Приложение № 4: Видове наказателни дела, разглеждани в районните съдилища, по апелативни райони за периода 2010-2014 г.
- Приложение № 5: Брой дела за разглеждане и натовареност по щат на магистратите в районните съдилища за периода 2010-2014 г.
- Приложение № 6: Доклад Социално-икономически фактори и натовареност на районните съдилища, София, януари 2015, Център за изследване на демокрацията, д-р Тодор Галев
- Приложение № 7: Анализ на кадровото състояние на съдилищата и прокуратурите извън областните центрове и предложение за тяхното оптимизиране /приет от КАОСНОСВ на 03.06.2014/

Брой съдии, нотариуси, държавни съдебни изпълнители, съдии по вписвания и съдебни служители по райони към 30.06.2015 г.

№	СЪДИЛИЩА	Съдии	Нотариуси	ДСИ	Съдия по вписвания	Служители
1	2	4	5	6	7	8
	Апелативни съдилища	163	0	0	0	215
1	АС София	62				68
2	АпСпНС	12				20
3	АС Варна	23				30
4	АС Бургас	15				24
5	АС Пловдив	28				35
5	АС Велико Търново	17				25
7	Военно-апелативен съд	6				13
	Военни съдилища	17	0	0	0	38
8	ВС София	9				15
9	ВС Сливен	3				11
10	ВС Пловдив	5				12
	Окръжни съдилища	780	0	0	0	1562,5
13	СГС	159				409
14	СпНС	18				45
15	ОС София-окръг	22				37
16	ОС Благоевград	27				48
17	ОС Бургас	47				75
18	ОС Варна	70				106,5
19	ОС Велико Търново	23				49
20	ОС Видин	12				31
21	ОС Враца	22				40
22	ОС Габрово	13				25
37	ОС Добрич	20				36
24	ОС Кърджали	10				20
23	ОС Кюстендил	15				33
25	ОС Ловеч	15				28
26	ОС Монтана	14				25
27	ОС Пазарджик	21				38
28	ОС Перник	17				34
29	ОС Плевен	28				45
30	ОС Пловдив	61				96
31	ОС Разград	11				23
32	ОС Русе	24				52
33	ОС Силистра	13				29
34	ОС Сливен	16				30
35	ОС Смолян	14				29
36	ОС Стара Загора	24				50
38	ОС Търговище	14				23
39	ОС Хасково	19				40
40	ОС Шумен	15				37
41	ОС Ямбол	16				29
	Районни съдилища в областните центрове	635	428	125	103	1827
42	СРС	171	135	31	21	596
43	РС Благоевград	15	9	2	2	36
44	РС Бургас	32	21	4	5	71
45	РС Варна	53	41	9	11	141
46	РС Велико Търново	18	10	2	3	40
47	РС Видин	13	5	3	2	35
48	РС Враца	14	8	3	2	39
49	РС Габрово	9	8	2	2	32

№	СЪДИЛИЩА	Съдии	Нотариуси	ДСИ	Съдия по вписвания	Служители
1	2	4	5	6	7	8
50	РС Кюстендил	10	6	2	2	33
51	РС Кърджали	8	6	3	2	28
52	РС Ловеч	9	5	3	2	26
53	РС Монтана	11	6	2	2	29
54	РС Пазарджик	17	10	3	3	46
55	РС Перник	17	8	4	2	39
56	РС Плевен	25	15	3	3	63
57	РС Пловдив	58	48	10	10	144
58	РС Разград	9	5	2	2	25
59	РС Русе	24	18	8	4	61
60	РС Силистра	10	3	2	2	34
61	РС Сливен	16	7	4	3	49
62	РС Смолян	6	4	4	1	21
63	РС Стара Загора	21	17	4	4	52
64	РС Добрич	19	10	3	4	39
65	РС Търговище	9	3	2	2	26
66	РС Хасково	10	8	3	2	34
67	РС Шумен	17	4	3	2	46
68	РС Ямбол	14	8	4	3	42
Районни съдилища		359	184	97	97	1365,5
Софийски съдебен окръг						
69	РС Ихтиман	5	3	1	1	17
70	РС Пирдоп	3	2	1	1	13,5
71	РС Своге	3	1	1	1	14
72	РС Сливница	6	2	1	1	15
73	РС Елин Пелин	4	3	1	1	14
74	РС Ботевград	7	4	2	1	19,5
75	РС Етрополе	2	1	1	1	10
76	РС Самоков	5	3	1	1	17,5
77	РС Костинброд	5	2	1	1	14
Окръг - Благоевград						
78	РС Сандански	8	5	1	1	22
79	РС Петрич	8	5	1	1	28
80	РС Разлог	7	6	1	2	19
81	РС Гоце Делчев	7	4	1	1	23
Окръг - Бургас						
82	РС Карнобат	5	3	1	2	17
83	РС Поморие	4	4	1	1	12
84	РС Айтос	4	2	1	1	13
85	РС Малко Търново	2		1	1	5
86	РС Несебър	6	3	1	3	16
87	РС Царево	3	2	1	1	12
88	РС Средец	2	1	1	1	8,5
Окръг - Варна						
89	РС Провадия	5	2	1	1	15
90	РС Девня	5	2	1	1	17
Окръг - Велико Търново						
91	РС Горна Оряховица	10	3	2	2	32
92	РС Свищов	4	3	1	1	16
93	РС Павликени	4	2	1	1	14
94	РС Елена	2	2	1	1	8
Окръг - Видин						
95	РС Белоградчик	3	1	1	1	11
96	РС Кула	2	1	1	1	9
Окръг - Враца						
97	РС Козлудуй	5	2	1	1	16

№	СЪДИЛИЩА	Съдии	Нотариуси	ДСИ	Съдия по вписвания	Служители
1	2	4	5	6	7	8
98	РС Мездра	7	3	1	1	21
99	РС Оряхово	3		1	1	15
100	РС Бяла Слатина	5	2	1	1	17
Окръг - Габрово						
101	РС Дряново	2	2	1	1	12
102	РС Севлиево	6	2	1	1	22
103	РС Трявна	2	1	1	1	10
Окръг - Кюстендил						
104	РС Дупница	12	7	2	1	36
Окръг - Кърджали						
105	РС Момчилград	3	2	1	1	14
106	РС Ардино	2		1	1	9
107	РС Крумовград	2		1	1	10
Окръг - Ловеч						
108	РС Тетевен	4	2	1	1	16
109	РС Троян	5	3	1	1	20
110	РС Луковит	3	1	1	1	13
Окръг - Монтана						
11	РС Лом	7	2	2	3	28
112	РС Берковица	4	2	1	1	15
Окръг - Пазарджик						
113	РС Пещера	4	3	1	1	19
114	РС Панагюрище	3	2	1	1	15
115	РС Велинград	5	3	2	1	20
Окръг - Перник						
116	РС Радомир	6	2	1	1	22
117	РС Трън	2		1	1	9
118	РС Брезник	2	2	1	1	13
Окръг - Плевен						
119	РС Левски	4	3	1	1	16
120	РС Никопол	3	1	1	2	13
121	РС Червен бряг	4	2	1	1	15
122	РС Кнежа	3	1	1	1	13
Окръг - Пловдив						
123	РС Асеновград	8	5	2	2	29
124	РС Карлово	8	3	2	1	23
125	РС Първомай	2	1	1	1	10
Окръг - Разград						
126	РС Кубрат	3	2	1	1	12
127	РС Исперих	3	1	1	1	14
Окръг - Русе						
128	РС Бяла	5	2	2	1	17
Окръг - Силистра						
129	РС Дулово	3	1	1	1	13
130	РС Тутракан	3	1	1	1	16
Окръг - Сливен						
131	РС Котел	2	1	1	1	11,5
132	РС Нова Загора	4	3	2	1	17
Окръг - Смолян						
133	РС Мадан	2	1	1	1	13
134	РС Златоград	2	1	1	1	14
135	РС Девин	2	1	1	1	14
136	РС Чепеларе	2	2	1	1	11
Окръг - Стара Загора						
137	РС Казанлък	10	8	1	2	33
138	РС Раднево	4	2	1	1	17
139	РС Чирпан	3	2	1	1	15

№	СЪДИЛИЩА	Съдии	Нотариуси	ДСИ	Съдия по вписвания	Служители
1	2	4	5	6	7	8
140	РС Гълъбово	2	2	1	1	12
Окръг - Добрич						
141	РС Каварна	4	3	1	2	12
142	РС Балчик	4	2	1	1	17
143	РС Тервел	2	2	1	1	10
144	РС Генерал Тошево	4	2	1	1	14
Окръг - Търговище						
145	РС Попово	4	2	1	1	19
146	РС Омуртаг	3	1	1	1	15
Окръг - Хасково						
147	РС Свиленград	6	2	1	1	18
148	РС Димитровград	6	3	2	1	21
149	РС Харманли	4	2	1	1	16
150	РС Ивайловград	2		1	1	7
Окръг - Шумен						
151	РС Нови Пазар	4	1	1	1	21
152	РС Велики Преслав	3	1	2	1	16
Окръг - Ямбол						
153	РС Елхово	4		1	1	16
154	РС Тополовград	2	2	1	1	11
Съдилища - ОБЩО						
		1954	612	222	200	5008,0
Административни съдилища						
		272	0	0	0	866
155	АдмС София - град	61				172
156	АдмС София - област	7				30
157	АдмС Благоевград	10				32
158	АдмС Бургас	16				35
159	АдмС Варна	29				87
160	АдмС Велико Търново	9				29
161	АдмС Видин	6				22
162	АдмС Враца	6				21
163	АдмС Габрово	5				21
164	АдмС Добрич	8				17
165	АдмС Кърджали	4				15
166	АдмС Кюстендил	5				21
167	АдмС Ловеч	6				18
168	АдмС Монтана	5				13
169	АдмС Пазарджик	6				20
170	АдмС Перник	5				22
171	АдмС Плевен	7				31
172	АдмС Пловдив	20				56
173	АдмС Разград	3				15
174	АдмС Русе	7				25
175	АдмС Силистра	4				15
176	АдмС Сливен	7				23
177	АдмС Смолян	5				17
178	АдмС Стара Загора	8				32
179	АдмС Търговище	4				12
180	АдмС Хасково	6				24
181	АдмС Шумен	6				21
182	АдмС Ямбол	7				20
СЪДИЛИЩА ВСИЧКО		2226	612	222	200	5874,0

ВКС 110
ВАС 88
ВСИЧКО + ВКС и ВАС 2424

249
218
6341,0

	Общ брой магистрати към 30.06.2015 г.	адм.р-л	зам.-адм.р-л	Съдии
Софийски районен съд	171	1	4	166
РС Пловдив	58	1	3	54
РС Варна	53	1	2	50
РС Бургас	32	1	2	27
РС Плевен	25	1	1	23
РС Русе	24	1	1	22
РС Стара Загора	21	1	2	18
РС Добрич	19	1	1	17
РС Велико Търново	18	1	1	16
РС Перник	17	1	2	14
РС Шумен	17	1	1	15
РС Пазарджик	17	1	1	15
РС Сливен	16	1	1	14
РС Благоевград	15	1	1	13
РС Враца	14	1	1	12
РС Ямбол	14	1	1	12
РС Видин	13	1	1	11
РС Дупница	12	1	1	10
РС Монтана	11	1	1	9

	Общ брой магистрати към 30.06.2015 г.	адм.р-л	зам.-адм.р-л	Съдии
РС Горна Оряховица	10	1	2	7
РС Кюстендил	10	1	1	8
РС Казанлък	10	1	1	8
РС Хасково	10	1	1	8
РС Силистра	10	1	1	8
РС Търговище	9	1	1	7
РС Разград	9	1	1	7
РС Габрово	9	1	1	7
РС Ловеч	9	1	1	7
РС Петрич	8	1	0	7
РС Асеновград	8	1	1	6
РС Карлово	8	1	0	7
РС Кърджали	8	1	1	6
РС Сандански	8	1	0	7
РС Гоце Делчев	7	1	0	6
РС Ботевград	7	1	0	6
РС Разлог	7	1	0	6
РС Мездра	7	1	0	6
РС Лом	7	1	0	6
РС Смолян	6	1	1	4
РС Сливница	6	1	0	5
РС Радомир	6	1	0	5
РС Свиленград	6	1	0	5
РС Димитровград	6	1	0	5
РС Несебър	6	1	0	5
РС Севлиево	6	1	0	5
РС Самоков	5	1	0	4
РС Карнобат	5	1	0	4
РС Ихтиман	5	1	0	4
РС Костинброд	5	1	0	4
РС Козлодуй	5	1	0	4
РС Бяла Слатина	5	1	0	4
РС Велинград	5	1	0	4
РС Провадия	5	1	0	4
РС Девня	5	1	0	4
РС Троян	5	1	1	3
РС Бяла	5	1	0	4
РС Балчик	4	1	1	4
РС Елин Пелин	4	1	0	3

	Общ брой магистрати към 30.06.2015 г.	адм.р-л	зам.-адм.р-л	Съдии
РС Берковица	4	1	0	3
РС Пещера	4	1	0	3
РС Раднево	4	1	0	3
РС Харманли	4	1	0	3
РС Поморие	4	1	0	3
РС Айтос	4	1	0	3
РС Нова Загора	4	1	0	3
РС Елхово	4	1	0	3
РС Каварна	4	1	0	3
РС Генерал Тошево	4	1	0	3
РС Попово	4	1	0	3
РС Нови Пазар	4	1	0	3
РС Свищов	4	1	0	3
РС Тетевен	4	1	0	3
РС Левски	4	1	0	3
РС Червен бряг	4	1	0	3
РС Павликени	4	1	0	3
РС Белоградчик	3	1	0	2
РС Чирпан	3	1	0	2
РС Кубрат	3	1	0	2
РС Тутракан	3	1	0	2
РС Омуртаг	3	1	0	2
РС Велики Преслав	3	1	0	2
РС Пирдоп	3	1	0	2
РС Своге	3	1	0	2
РС Оряхово	3	1	0	2
РС Панагюрище	3	1	0	2
РС Момчилград	3	1	0	2
РС Царево	3	1	0	2
РС Исперих	3	1	0	2
РС Дулово	3	1	1	1
РС Луковит	3	1	0	2
РС Никопол	3	1	0	2
РС Кнежа	3	1	0	2
РС Етрополе	2	1	0	1
РС Кула	2	1	0	1
РС Трън	2	1	0	1
РС Брезник	2	1	0	1
РС Първомай	2	1	0	1

	Общ брой магистрати към 30.06.2015 г.	адм.р-л	зам.-адм.р-л	Съдии
РС Ардино	2	1	0	1
РС Крумовград	2	1	0	1
РС Мадан	2	1	0	1
РС Златоград	2	1	0	1
РС Девин	2	1	0	1
РС Чепеларе	2	1	0	1
РС Гълъбово	2	1	0	1
РС Ивайловград	2	1	0	1
РС Малко Търново	2	1	0	1
РС Средец	2	1	0	1
РС Котел	2	1	0	1
РС Тополовград	2	1	0	1
РС Тервел	2	1	0	1
РС Елена	2	1	0	1
РС Дряново	2	1	0	1
РС Трявна	2	1	0	1

Видове граждански дела разглеждани в районните съдилища по Апелативни райони за периода 2010 г. - 2014 г.

ВИДОВЕ ГРАЖДАНСКИ СПОРОВЕ	Апелативен р-н София	Апелативен р-н Пловдив	Апелативен р-н В.Търново	Апелативен р-н Варна	Апелативен р-н Бургас	ОБЩО ЗА ПЕРИОДА	СРЕДНО ГОДИШНО ЗА ПЕРИОДА
а	1	2	3	4	5	6	7
ИСКОВЕ ПО СК	51793	29218	20181	22535	12824	136551	27310
в т.ч. развод и недействителност на брака	15003	9741	5629	8169	4604	43146	8629
развод по взаимно съгласие	14822	7927	4879	5615	3572	36815	7363
издръжка	3986	2621	2346	1985	1032	11970	2394
изменение на издръжка	3886	3318	2501	2358	1543	13606	2721
ОБЛИГАЦИОННИ ИСКОВЕ	101180	43309	21681	28298	17713	212181	42436
в т.ч.:за непозв. увреждане и дела от и с/у търговци	27035	24829	8484	4540	11043	75931	15186
ВЕЩНИ ИСКОВЕ	20135	8454	3708	9487	2768	44552	8910
в т.ч. по ЗСПЗЗ	2995	609	416	1796	217	6033	1207
ДЕЛБИ	16324	8216	5762	8921	3184	42407	8481
ИСКОВЕ ПО КТ	27328	14682	8206	8051	4454	62721	12544
в т.ч. за обезщетение по чл. 200 КТ	2163	896	668	1177	512	5416	1083
за отмяна на уволнение	8411	2842	1350	1636	806	15045	3009
ФИНАНСОВИ НАЧЕТИ	64	15	3	5	1	88	18
ДРУГИ ДЕЛА	144469	47216	38012	56277	21133	307107	61421
в т.ч. по Закона срещу домашното насилие	6764	3769	1927	2944	1407	16811	3362
по Закона за защита срещу дискриминацията	52	47	61	67	16	243	49
по чл.26-ти от Закона за закрила на детето	7207	6715	4296	5545	2093	25856	5171
по чл.30-ти от Закона за закрила на детето	2357	1930	1903	1633	809	8632	1726
ОБЩО	361293	151110	97553	133574	62077	805607	161121
ДЕЛА ОТ АДМИНИСТРАТИВЕН ХАРАКТЕР	2100	1029	433	659	197	4418	884
в т.ч. по ЗУТ	27	17	4	13	1	62	12
ДЕЛА ПО ЧЛ.410 и чл. 417 ГПК и ЗАКОНА ЗА КРЕДИТН.И-ИИ	461826	200388	140577	151763	103712	1058266	211653
ВСИЧКО	825219	352527	238563	285996	165986	1868291	373658

**Видове наказателни дела разглеждани в районните съдилища по Апелативни райони за периода
2010 г. - 2014 г.**

НЯКОИ ВИДОВЕ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПО НК	Апелативен р-н София	Апелативен р-н Пловдив	Апелативен р-н В.Търново	Апелативен р-н Варна	Апелативен р-н Бургас	ОБЩО	СРЕДНО ГОДИШНО ЗА ПЕРИОДА
а	1	2	3	4	5	6	7
Гл. II ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПРОТИВ ЛИЧНОСТТА	7729	2604	1631	1867	1413	15244	3049
в т.ч. по чл. 159 ал.2,3 и 5 от НК	58	33	13	11	5	120	24
трафик на хора - чл.159а-159в	188	84	50	61	91	474	95
средна телесна повреда - чл.129 НК	2602	755	491	660	313	4821	964
противозаклиш. от свобода чл. 142а НК	69	20	16	19	17	141	28
блудство - чл. 149 и 150 НК /без чл.149,ал.5 НК/	519	135	91	139	74	958	192
изнасилване - чл. 152 НК /без чл.152,ал.4 НК/	347	148	79	138	76	788	158
склоняване към проституция - чл. 155	136	49	16	24	24	249	50
отвличане на лице от женски пол - чл. 156	11	2	0	0	0	13	3
Гл.III ПРЕСТ. П-В ПРАВТА НА ГРАЖДАНИТЕ	693	612	183	288	311	2087	417
в т.ч.п-в интелект.собств.-чл.172а-173 ал.1 НК	217	387	68	158	216	1046	209
Гл. IV П-Я П-В БРАКА, СЕМЕЙСТВ. И МЛАДЕЖТА	3033	2186	1006	1151	968	8344	1669
Гл. V ПРЕСТЪПЛЕНИЯ П-В СОБСТВЕНОСТТА	38725	13811	11864	12194	9881	86475	17295
в т.ч. кражба - чл. 194-197 НК /без чл.196а НК/	22119	10191	8781	8731	7812	57634	11527
грабеж - чл. 198 и чл. 200 НК	4299	630	654	567	533	6683	1337
присвояване - чл. 201-208 НК /без чл.203 и чл.206,ал4/	5097	1142	898	1051	500	8688	1738
измама - чл. 209-211 НК	4680	1003	805	915	499	7902	1580
документна измама - чл. 212/без чл.212,ал5/, 212а, 212б НК	693	125	163	256	81	1318	264
застрахователна измама - чл. 213 НК	31	10	8	8	3	60	12
изнудв./рекет/ чл. 213а/1,2/, 214/1/ и 214а НК	283	23	36	51	19	412	82
Гл. VI ПРЕСТЪПЛ. ПРОТИВ СТОПАНСТВОТО	5899	3166	2991	1957	1345	15358	3072
п-я в отделни стоп.отрасли - чл. 228 до чл. 240 НК	4357	2303	2330	1480	1017	11487	2297
п-я п/в индустр. собств.чл. 227 и 227а НК	55	63	7	30	10	165	33
Гл. VII П-Я П-В ФИН., ДАН. И ОСИГ.СИСТЕМИ	59	31	12	10	11	123	25
Гл. VIII П-Я ПРОТИВ Д-ТА НА Д.ОРГ. И ОБЩ. О-ИИ	4204	2723	799	638	2873	11237	2247
в т.ч. незак. премин. на границата чл. 279 НК	2594	1891	296	228	2535	7544	1509
прев. през. границата лица и групи чл.280 НК	272	318	83	28	66	767	153
Гл.IX ДОКУМЕНТНИ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ	4313	1678	899	2134	508	9532	1906
Гл. X П-Я ПРОТИВ РЕДА И ОБЩ. СПОКОЙСТВИЕ	4073	1101	775	743	449	7141	1428
хулиганство - чл. 325 НК	2201	741	734	536	339	4551	910
Гл. XI ОБЩОПАСНИ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ	29942	13687	10568	11335	7665	73197	14639
в транспорта-чл. 343 ал.1 б."б", ал.3 б."а" НК	7980	5484	4948	6868	2893	28173	5635
отнемане на МПС - чл. 346 НК	885	279	210	191	209	1774	355
отглежд растения и престъпл. свързани с наркот. в-ва чл. 354, 354а ал.5, 354в ал.1НК	3314	1492	845	617	813	7081	1416
Гл. XII П-Я ПРОТИВ ОТБР.С-Т НА РЕПУБЛ.	19	4	0	4	1	28	6
Гл. XIII ВОЕННИ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ	0		8	4	2	14	3
Гл. XIV П-Я ПРОТИВ МИРА И ЧОВЕЧЕСТВОТО	0		0	0	0	0	0
Наказателни общ характер дела	98689	41618	30736	32325	25427	228795	45759
НЧХД	7991	3866	2212	2896	1935	18900	3780
чл. 78 а НК	12452	5480	4449	4534	3307	30222	6044
ЧНД	80741	52863	40710	34379	24350	233043	46609
Администативни дела	115677	50537	34622	43472	28220	272528	54506
ОБЩО НАКАЗАТЕЛНИ ДЕЛА	315550	154364	112729	117606	83239	783488	156698

Брой дела за разглеждане и натовареност по щат на магистратите в районните съдилища за периода 2010 г. - 2014 г.

№	СЪДИЛИЩА	Дела за разглеждане					Брой съдии по щат					натовареност по щат към дела за разглеждане - в брой дела месечно на 1 магистрат					средно годишно брой дела за разглеждане	Средна натовареност от 5-те години към дела за разглеждане в брой дела месечно на 1 магистрат
		2010 г	2011 г	2012 г	2013 г	2014 г	2010 г	2011 г	2012 г	2013 г	2014 г	2010 г	2011 г	2012 г	2013 г	2014 г		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Районни съдилища		550386	576542	546181	508989	469681	971	958	956	991	992	47,24	50,15	47,61	42,80	39,46	530356	45,45
Софийски съдебен окръг																		
1	Софийски районен съд	128037	137562	145969	135534	128483	138	139	139	165	171	77,32	82,47	87,51	68,45	62,61	135117	75,67
2	РС Ихтиман	2037	2386	2046	2018	1725	5	5	5	5	5	33,95	39,77	34,10	33,63	28,75	2042	34,04
3	РС Пирдоп	1431	1695	1466	1176	1005	3	3	3	3	3	39,75	47,08	40,72	32,67	27,92	1355	37,63
4	РС Своге	1381	1367	1178	1088	942	3	3	3	3	3	38,36	37,97	32,72	30,22	26,17	1191	33,09
5	РС Сливница	1747	2030	1811	1808	1846	6	6	6	6	6	24,26	28,19	25,15	25,11	25,64	1848	25,67
6	РС Елин Пелин	1753	1949	1814	1500	1383	5	5	5	5	4	29,22	32,48	30,23	25,00	28,81	1680	29,15
7	РС Ботевград	3644	3943	3294	2858	2592	6	6	6	6	7	50,61	54,76	45,75	39,69	30,86	3266	44,34
8	РС Етрополе	862	976	738	631	654	3	3	3	3	2	23,94	27,11	20,50	17,53	27,25	772	23,27
9	РС Самоков	2544	2501	2215	2011	1828	6	6	6	6	5	35,33	34,74	30,76	27,93	30,47	2220	31,85
10	РС Костинброд	1717	1748	1668	1434	1394	5	5	5	5	5	28,62	29,13	27,80	23,90	23,23	1592	26,54
Окръг - Благоевград																		
11	РС Благоевград	6626	7274	7151	6352	5547	12	12	12	13	15	46,01	50,51	49,66	40,72	30,82	6590	43,54
12	РС Сандански	3092	3278	3375	3218	2872	6	6	6	7	8	42,94	45,53	46,88	38,31	29,92	3167	40,71
13	РС Петрич	4849	4216	3845	3184	2718	12	12	12	10	8	33,67	29,28	26,70	26,53	28,31	3762	28,90
14	РС Разлог	3433	3634	2812	2685	2502	8	7	7	7	7	35,76	43,26	33,48	31,96	29,79	3013	34,85
15	РС Гоце Делчев	3158	3252	2840	2541	2270	8	8	8	8	7	32,90	33,88	29,58	26,47	27,02	2812	29,97
Окръг - Бургас																		
16	РС Бургас	18542	19002	18037	18887	16699	30	30	30	30	32	51,51	52,78	50,10	52,46	43,49	18233	50,07
17	РС Карнобат	1803	2436	2112	2020	1730	6	6	6	6	5	25,04	33,83	29,33	28,06	28,83	2020	29,02
18	РС Поморие	1424	1784	1588	1489	1293	4	4	4	4	4	29,67	37,17	33,08	31,02	26,94	1516	31,58
19	РС Айтос	1831	2147	1807	1750	1569	4	4	4	4	4	38,15	44,73	37,65	36,46	32,69	1821	37,93
20	РС Малко Търново	160	219	278	415	392	2	2	2	2	2	6,67	9,13	11,58	17,29	16,33	293	12,20
21	РС Несебър	2868	2877	2693	2568	2286	5	5	5	6	6	47,80	47,95	44,88	35,67	31,75	2658	41,61
22	РС Царево	1324	1532	1379	1306	1190	3	3	3	3	3	36,78	42,56	38,31	36,28	33,06	1346	37,39
23	РС Средец	979	1194	1074	1053	848	2	2	2	2	2	40,79	49,75	44,75	43,88	35,33	1030	42,90
Окръг - Варна																		
24	РС Варна	33571	35634	32790	32385	28189	40	40	40	49	53	69,94	74,24	68,31	55,08	44,32	32514	62,38
25	РС Провадия	2498	2745	2443	2372	2031	5	5	5	5	5	41,63	45,75	40,72	39,53	33,85	2418	40,30
26	РС Девня	2697	2676	1876	1977	1620	5	5	5	5	5	44,95	44,60	31,27	32,95	27,00	2169	36,15
Окръг - Велико Търново																		
27	РС Велико Търново	8894	10096	8595	7446	8106	16	16	16	18	18	46,32	52,58	44,77	34,47	37,53	8627	43,13
28	РС Горна Оряховица	4983	5390	4630	3932	3578	11	11	11	11	10	37,75	40,83	35,08	29,79	29,82	4503	34,65
29	РС Свищов	2044	2057	1971	1603	1521	5	5	5	4	4	34,07	34,28	32,85	33,40	31,69	1839	33,26
30	РС Павликени	1729	1738	1699	1569	1387	4	4	4	3	4	36,02	36,21	35,40	43,58	28,90	1624	36,02
31	РС Елена	984	1076	1048	838	721	2	2	2	2	2	41,00	44,83	43,67	34,92	30,04	933	38,89

№	СЪДИЛИЩА	Дела за разглеждане					Брой съдии по щат					натовареност по щат към дела за разглеждане - в брой дела месечно на 1 магистрат					средно годишно брой дела за разглеждане	Средна натовареност от 5-те години към дела за разглеждане в брой дела месечно на 1 магистрат
		2010 г	2011 г	2012 г	2013 г	2014 г	2010 г	2011 г	2012 г	2013 г	2014 г	2010 г	2011 г	2012 г	2013 г	2014 г		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Окръг - Видин																		
32	РС Видин	5663	5442	5416	5306	4594	15	15	14	13	13	31,46	30,23	32,24	34,01	29,45	5284	31,48
33	РС Белоградчик	973	1106	887	786	778	4	4	4	4	3	20,27	23,04	18,48	16,38	21,61	906	19,96
34	РС Кула	636	558	482	475	460	2	2	2	2	2	26,50	23,25	20,08	19,79	19,17	522	21,76
Окръг - Враца																		
35	РС Враца	9116	8850	7796	7894	7429	14	14	14	14	14	54,26	52,68	46,40	46,99	44,22	8217	48,91
36	РС Козлудуй	2030	2167	2124	1940	2196	6	6	6	5	5	28,19	30,10	29,50	32,33	36,60	2091	31,35
37	РС Мездра	2143	2155	2348	2152	1760	7	7	7	7	7	25,51	25,65	27,95	25,62	20,95	2112	25,14
38	РС Оряхово	1306	1697	1265	1259	1016	3	3	3	3	3	36,28	47,14	35,14	34,97	28,22	1309	36,35
39	РС Бяла Слатина	2212	1913	1958	1885	1701	5	5	5	5	5	36,87	31,88	32,63	31,42	28,35	1934	32,23
Окръг - Габрово																		
40	РС Габрово	4899	5867	5150	4720	4545	9	8	8	9	9	45,36	61,11	53,65	43,70	42,08	5036	49,18
41	РС Дряново	926	1045	967	804	642	3	3	3	2	2	25,72	29,03	26,86	33,50	26,75	877	28,37
42	РС Севлиево	2842	2627	2606	2509	1992	6	6	6	6	6	39,47	36,49	36,19	34,85	27,67	2515	34,93
43	РС Трявна	683	707	561	575	593	2	2	2	2	2	28,46	29,46	23,38	23,96	24,71	624	25,99
Окръг - Кюстендил																		
44	РС Кюстендил	7126	6614	5266	4440	3925	10	10	10	10	10	59,38	55,12	43,88	37,00	32,71	5474	45,62
45	РС Дупница	6615	7369	6466	5510	4405	12	12	12	12	12	45,94	51,17	44,90	38,26	30,59	6073	42,17
Окръг - Кърджали																		
46	РС Кърджали	3855	4222	5310	3680	3041	8	8	8	8	8	40,16	43,98	55,31	38,33	31,68	4022	41,89
47	РС Момчилград	832	1194	1036	945	861	3	3	3	3	3	23,11	33,17	28,78	26,25	23,92	974	27,04
48	РС Ардино	294	492	296	305	247	2	2	2	2	2	12,25	20,50	12,33	12,71	10,29	327	13,62
49	РС Крумовград	389	484	457	428	396	2	2	2	2	2	16,21	20,17	19,04	17,83	16,50	431	17,95
Окръг - Ловеч																		
50	РС Ловеч	5021	4828	4466	4214	4214	9	9	9	9	9	46,49	44,70	41,35	39,02	39,02	4549	42,12
51	РС Тетевен	1630	1754	1571	1304	1329	4	4	4	4	4	33,96	36,54	32,73	27,17	27,69	1518	31,62
52	РС Троян	2539	2612	2277	2618	2174	6	6	5	5	5	35,26	36,28	37,95	43,63	36,23	2444	37,87
53	РС Луковит	1044	1243	1024	1009	948	3	3	3	3	3	29,00	34,53	28,44	28,03	26,33	1054	29,27
Окръг - Монтана																		
54	РС Монтана	5046	4965	4764	4228	4742	11	11	11	11	11	38,23	37,61	36,09	32,03	35,92	4749	35,98
55	РС Лом	3194	3071	2582	2510	2672	8	7	7	7	6	33,27	36,56	30,74	29,88	37,11	2806	33,51
56	РС Берковица	1580	1655	1438	1264	1196	5	5	5	5	4	26,33	27,58	23,97	21,07	24,92	1427	24,77
Окръг - Пазарджик																		
57	РС Пазарджик	9289	9291	8626	8103	7326	14	14	15	15	15	55,29	55,30	47,92	45,02	40,70	8527	48,85
58	РС Пещера	2057	2196	1844	1718	1801	5	5	5	4	4	34,28	36,60	30,73	35,79	37,52	1923	34,99
59	РС Панагюрище	1397	1670	1335	1235	1136	3	3	3	3	3	38,81	46,39	37,08	34,31	31,56	1355	37,63
60	РС Велинград	2564	2883	2576	2126	1978	5	5	5	5	5	42,73	48,05	42,93	35,43	32,97	2425	40,42
Окръг - Перник																		
61	РС Перник	12946	10923	12192	11126	10451	15	15	15	16	17	71,92	60,68	67,73	57,95	51,23	11528	61,90
62	РС Радомир	2750	2609	2443	2295	1754	5	5	5	5	6	45,83	43,48	40,72	38,25	24,36	2370	38,53
63	РС Трън	337	392	732	302	307	3	3	3	3	2	9,36	10,89	20,33	8,39	12,79	414	12,35
64	РС Брезник	441	548	526	475	560	3	3	3	2	2	12,25	15,22	14,61	19,79	23,33	510	17,04

№	СЪДИЛИЩА	Дела за разглеждане					Брой съдии по щат					натовареност по щат към дела за разглеждане - в брой дела месечно на 1 магистрат					средно годишно брой дела за разглеждане	Средна натовареност от 5-те години към дела за разглеждане в брой дела месечно на 1 магистрат
		2010 г	2011 г	2012 г	2013 г	2014 г	2010 г	2011 г	2012 г	2013 г	2014 г	2010 г	2011 г	2012 г	2013 г	2014 г		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Окръг - Плевен																		
65	РС Плевен	15167	13477	11935	11349	10480	25	25	25	25	25	50,56	44,92	39,78	37,83	34,93	12482	41,61
66	РС Левски	1685	1628	1638	1392	1121	5	4	4	4	4	28,08	33,92	34,13	29,00	23,35	1493	29,70
67	РС Никопол	1329	1291	1144	1192	1041	3	3	3	3	3	36,92	35,86	31,78	33,11	28,92	1199	33,32
68	РС Червен бряг	1978	1971	1633	1608	1596	4	4	4	4	4	41,21	41,06	34,02	33,50	33,25	1757	36,61
69	РС Кнежа	1090	1171	1108	1086	1070	3	3	3	3	3	30,28	32,53	30,78	30,17	29,72	1105	30,69
Окръг - Пловдив																		
70	РС Пловдив	35299	38943	35919	33119	31009	53	53	54	58	58	55,50	61,23	55,43	47,58	44,55	34858	52,86
71	РС Асеновград	3525	3997	3598	3190	3298	9	9	9	9	9	32,64	37,01	33,31	29,54	30,54	3522	32,61
72	РС Карлово	3581	3406	3247	3147	2606	9	9	8	8	8	33,16	31,54	33,82	32,78	27,15	3197	31,69
73	РС Първомай	751	924	823	897	789	3	3	2	2	2	20,86	25,67	34,29	37,38	32,88	837	30,21
Окръг - Разград																		
74	РС Разград	4349	4194	3787	3549	3177	9	9	9	9	9	40,27	38,83	35,06	32,86	29,42	3811	35,29
75	РС Кубрат	1109	1356	1047	1027	1058	3	3	3	4	3	30,81	37,67	29,08	21,40	29,39	1119	29,67
76	РС Исперих	1394	1642	1526	1447	1380	3	3	3	3	3	38,72	45,61	42,39	40,19	38,33	1478	41,05
Окръг - Русе																		
77	РС Русе	16704	16625	14443	13027	11177	23	23	23	24	24	60,52	60,24	52,33	45,23	38,81	14395	51,43
78	РС Бяла	1668	1758	1720	1638	1638	5	4	4	4	5	27,80	36,63	35,83	34,13	27,30	1684	32,34
Окръг - Силистра																		
79	РС Силистра	4527	4932	4142	3869	3632	10	10	10	10	10	37,73	41,10	34,52	32,24	30,27	4220	35,17
80	РС Дулово	1601	1680	1238	1229	1091	4	3	3	3	3	33,35	46,67	34,39	34,14	30,31	1368	35,77
81	РС Тутракан	1202	1391	1215	1175	1076	5	4	4	4	3	20,03	28,98	25,31	24,48	29,89	1212	25,74
Окръг - Сливен																		
82	РС Сливен	10787	11473	9603	8487	7822	16	16	16	16	16	56,18	59,76	50,02	44,20	40,74	9634	50,18
83	РС Котел	791	1024	1250	930	616	2	2	2	2	2	32,96	42,67	52,08	38,75	25,67	922	38,43
84	РС Нова Загора	1968	2325	2341	1795	1626	4	4	4	4	4	41,00	48,44	48,77	37,40	33,88	2011	41,90
Окръг - Смолян																		
85	РС Смолян	2679	3331	2825	2363	2541	7	7	7	7	6	31,89	39,65	33,63	28,13	35,29	2748	33,72
86	РС Мадан	771	754	834	638	706	3	2	2	2	2	21,42	31,42	34,75	26,58	29,42	741	28,72
87	РС Златоград	668	766	635	667	548	2	2	2	2	2	27,83	31,92	26,46	27,79	22,83	657	27,37
88	РС Девин	977	1128	1037	947	713	2	2	2	2	2	40,71	47,00	43,21	39,46	29,71	960	40,02
89	РС Чепеларе	569	687	581	473	531	2	2	2	2	2	23,71	28,63	24,21	19,71	22,13	568	23,68
Окръг - Стара Загора																		
90	РС Стара Загора	11421	11896	11721	10683	10434	19	19	20	20	20	50,09	52,18	48,84	44,51	43,48	11231	47,82
91	РС Казанлък	5677	5132	5286	5152	4139	10	10	10	10	10	47,31	42,77	44,05	42,93	34,49	5077	42,31
92	РС Раднево	1371	1344	1411	1373	1920	4	4	4	4	4	28,56	28,00	29,40	28,60	40,00	1484	30,91
93	РС Чирпан	1170	1290	1248	1150	1146	4	4	4	4	4	24,38	26,88	26,00	23,96	23,88	1201	25,02
94	РС Гълъбово	1004	899	1012	1100	917	3	2	2	2	2	27,89	37,46	42,17	45,83	38,21	986	38,31
Окръг - Добрич																		
95	РС Добрич	10589	10241	7682	8081	6513	20	19	19	19	19	44,12	44,92	33,69	35,44	28,57	8621	37,35
96	РС Каварна	1329	1321	1189	1460	969	6	6	6	4	4	18,46	18,35	16,51	30,42	20,19	1254	20,78
97	РС Балчик	1998	1800	1595	1661	1387	6	6	6	6	4	27,75	25,00	22,15	23,07	28,90	1688	25,37
98	РС Тервел	886	950	627	755	581	2	2	2	2	2	36,92	39,58	26,13	31,46	24,21	760	31,66
99	РС Генерал Тошево	1164	1280	1011	1055	883	4	4	4	4	4	24,25	26,67	21,06	21,98	18,40	1079	22,47

№	СЪДИЛИЩА	Дела за разглеждане					Брой съдии по щат					натовареност по щат към дела за разглеждане - в брой дела месечно на 1 магистрат					средно годишно брой дела за разглеждане	Средна натовареност от 5-те години към дела за разглеждане в брой дела месечно на 1 магистрат
		2010 г	2011 г	2012 г	2013 г	2014 г	2010 г	2011 г	2012 г	2013 г	2014 г	2010 г	2011 г	2012 г	2013 г	2014 г		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Окръг - Търговище																		
100	РС Търговище	3659	3483	3275	2839	3246	11	10	10	10	9	27,72	29,03	27,29	23,66	30,06	3300	27,55
101	РС Попово	1653	1756	1587	1363	1347	5	4	4	4	4	27,55	36,58	33,06	28,40	28,06	1541	30,73
102	РС Омуртаг	1183	1283	1285	1004	933	4	4	4	4	3	24,65	26,73	26,77	20,92	25,92	1138	25,00
Окръг - Хасково																		
103	РС Хасково	5636	6832	5743	5255	4509	10	11	11	10	10	46,97	51,76	43,51	43,79	37,58	5595	44,72
104	РС Свиленград	2380	2559	2815	2535	2017	5	5	5	6	6	39,67	42,65	46,92	35,21	28,01	2461	38,49
105	РС Димитровград	2936	3337	3099	2904	2488	6	6	6	6	6	40,78	46,35	43,04	40,33	34,56	2953	41,01
106	РС Харманли	1783	2112	2241	2118	1706	3	3	3	4	4	49,53	58,67	62,25	44,13	35,54	1992	50,02
107	РС Ивайловград	292	422	366	284	274	2	2	2	2	2	12,17	17,58	15,25	11,83	11,42	328	13,65
Окръг - Шумен																		
108	РС Шумен	8267	8003	7499	6544	6462	18	16	16	16	16	38,27	41,68	39,06	34,08	33,66	7355	37,35
109	РС Нови Пазар	2637	2421	2042	2119	1901	5	5	5	4	4	43,95	40,35	34,03	44,15	39,60	2224	40,42
110	РС Велики Преслав	1676	1595	1426	1367	1194	4	4	4	4	4	34,92	33,23	29,71	28,48	24,88	1452	30,24
Окръг - Ямбол																		
111	РС Ямбол	6404	6965	5701	5680	5427	15	14	14	14	14	35,58	41,46	33,93	33,81	32,30	6035	35,42
112	РС Елхово	1492	1573	1527	2017	2472	6	6	6	4	4	20,72	21,85	21,21	42,02	51,50	1816	31,46
113	РС Тополовград	593	611	495	461	384	3	3	2	2	2	16,47	16,97	20,63	19,21	16,00	509	17,86

ДОКЛАД

Социално-икономически фактори и натовареност на районните съдилища

Автор:
Д-р Тодор Галев

София
31.01.2015 г.

Съдържание

1. Въведение	3
2. Методология на анализа и използвани източници на данни	4
3. Профили на съдебните окръзи.....	8
3.1. Ограничения на анализа	8
3.2. Избрани ключови фактори за описание и анализ на профилите на съдебните окръзи.....	10
3.3. Достъп до правосъдие	11
3.3.1. Наличие на съдебни институции и тип населено място	11
3.3.2. Покритие и ползване на интернет.....	16
3.3.3. Индекс на социално-икономическо развитие	18
3.3.4. Географски разстояния.....	22
3.4. АПЕЛАТИВЕН РАЙОН БУРГАС	28
3.5. АПЕЛАТИВЕН РАЙОН ВАРНА.....	32
3.6. АПЕЛАТИВЕН РАЙОН ВЕЛИКО ТЪРНОВО	39
3.7. АПЕЛАТИВЕН РАЙОН ПЛОВДИВ.....	45
3.8. АПЕЛАТИВЕН РАЙОН СОФИЯ	52
4. Оценка на ефекта на социално-икономическите фактори върху общия брой дела и действителната натовареност	61
4.1. Влияние на индекса за социално-икономическо развитие върху общия брой дела	63
4.2. Функционална зависимост между брой население, индекс за социално-икономическо развитие и общ брой дела на ниво районен съд.....	64
4.3. Други фактори, обуславящи общия брой дела на ниво районен съд	68
4.4. Фактори, свързани с общия брой дела, при премахване влиянието на фактора Население.....	69
4.5. Моделиране на общия брой граждански и общия брой наказателни дела.....	70
4.6. Функционална зависимост между брой население, индекс за социално-икономическо развитие и действителна натовареност на ниво районен съд	70
5. Основни заключения от анализа на функционалните зависимости между социално-икономически фактори и фактори за натовареността на съдебната система	73
ПРИЛОЖЕНИЕ 1.....	77
ПРИЛОЖЕНИЕ 2. Таблица с използваните в анализа социално-икономически фактори	80

1. Въведение

Планирането и оптимизацията на натовареността на съдебните институции се разглежда предимно от гледна точка на данните от отчетността на самата съдебна система¹ и на статистическите данни за работата на други правоприлагащи органи, като например статистика на регистрираните от полицията престъпления².

Настоящият доклад се основава на изготвения модел за анализ и идентифицираните фактори в рамките на проект „Укрепване на правния и институционалния капацитет на съдебната система в сферата на правосъдието за деца“. Посоченият модел за анализ предлага възможност да се изследват възможните взаимовръзки между социално-икономическото развитие на географските райони, попадащи в юрисдикцията на съответните съдилища и натовареността на тези съдилища с типове и брой дела. Предложението модел комбинира за целите на анализа два типа данни. Първите обхващат външни на съдебната система фактори, които водят до образуване на дела - социално-икономически, демографски и криминогенни, предлагане и използване на интернет, наличие на пътна инфраструктура в съответните райони и т.н. на електронни услуги, използване на интернет и нива на компютърна грамотност сред населението и др. Вторият тип данни обхващат вътрешни на съдебната система фактори и са свързани с натовареността на съдилищата по брой и типове дела. Източници на данни за външните на съдебната система фактори са официални публични регистри, както и изчерпателни изследвания, обхващащи всички населени места в страната (като напр. Преброяване на населението и жилищния фонд, осъществено от Националния статистически институт през 2011 г.) Предимствата при използването на този тип данни, попадащи в категорията „отворени публични данни“ (open public data) са няколко:

- ✓ данните са изчерпателни, а не извадкови, и обхващат всички единици на съответната съвкупност;
- ✓ данните са надеждни, тъй като се събират съгласно определен нормативен акт и представляват официални данни, събирани и обработвани от официални държавни институции (напр. Агенция по вписванията, Национален осигурителен институт, Национална агенция по приходите, Национален статистически институт и т.н.);

¹ ВСС предоставя обобщени статистически данни и аналитични доклади за дейността на съдилищата на годишна база.

² Дирекция „Координация и информационно-аналитична дейност“ на МВР изготвя ежегодно Статистически бюлетин съдържащ данни за регистрираните и разкритите престъпления в страната по отношение на престъпления и извършители.

- ✓ данните са актуални, тъй като се обновяват регулярно съгласно изискванията на съответния нормативен акт, което дава възможност описаните анализи да се правят също регулярно, ако това е необходимо;
- ✓ Повечето от данните, събирани и обработвани от различни официални публични регистри Тъй като за целите на повечето анализи подобна прецизност не е необходима и освен това води до прекомерно усложняване на статистическите и математически модели за обработка на данните, обикновено отворените публични данни се ползват агрегирани на ниво населено място или част от него. От друга страна, отворените публични данни позволяват интегрирането и анализирането на взаимно допълващи се данни, събирани от разнообразни източници според конкретните изследователски цели, независимо от ограничения брой стандартизирани статистически данни, предлагани от официалните институции.

Съгласно договора за изпълнение на настоящия анализ, той има три основни цели:

- ✓ Да проучи взаимовръзките между идентифицираните от пилотния анализ фактори на социално-икономическо развитие и съответните категории съдебни дела на различни нива на функционално-териториално деление на съдебната система
- ✓ Да обнови създадените профили на съдебни окръзи с добавяне на фактори, които не са били предмет на анализ и преизчисляване на разработения обобщен индекс на социално-икономическо развитие на ниво районен съд
- ✓ Да изготви подробен доклад, включващ две нива на анализ – на национално ниво, обхващащ всички районни съдилища в страната и на ниво апелативен район за всеки от петте апелативни района.

2. Методология на анализа и използвани източници на данни

В настоящия доклад се използва разработения в рамките на предходен проект модел за анализ, основаващ се на използването на изчерпателни данни за социално-икономическото развитие на ниво населено място.

Анализът на взаимовръзките между факторите за социално-икономическо развитие и натовареност на районните съдилища събира и анализира данни за

актуалното състояние в национален обхват и изчерпателно за всички населени места на територията на страната съгласно Единен класификатор на административно-териториалните и териториалните единици (ЕКАТТЕ), поддържан от Националния статистически институт. Методологията включва изграждане на база данни, основана на ЕКАТТЕ, съдържаща първични индикатори съгласно дадения по-долу **Списък с първични емпирични индикатори и източници на данни**.

Първичните индикатори се основават на публично достъпни данни, налични в официални публични институции на централно и местно равнище или събрани нарочно от изпълнителя чрез оригинални социологически проучвания, които се интегрират в база данни, следвайки методика за оценка и отстраняване на непълноти и грешки в данните.

Използваните за анализа първични индикатори и източници на данни могат да бъдат разделени на две групи – базисни и допълнителни. В първата група попадат данни, които са структурно-определящи за социално-демографското и икономическо развитие на конкретни географски райони, вкл. данни за натовареността на районните съдилища. Втората група обхваща данни, които дават допълнителна информация за конкретни фактори, включени в първата група или данни, които дават възможност за по-задълбочен и широко-обхватен анализ на идентифицираните взаимовръзки между социално-икономическо развитие и натовареност на съдилищата.

Списък с първични емпирични индикатори и източници на данни, използвани в настоящия анализ и групирани според областта на приложение:

- **Съдебна и полицейска статистика:**
 - Съдебна статистика - на ниво районен съд – брой и вид граждански и наказателни дела и натовареност на съдиите (Източник: ВСС)
 - Полицейска статистика - на ниво областна дирекция на МВР – брой и вид регистрирани и разкрити престъпления по място на извършване, избрани социално-демографски характеристики на извършителите. (Източник: МВР)
 - Териториално деление на съдебната система – районен съд, съдебен район, апелативен район
- **Териториално и административно устройство - на ниво населено място**
 - Национален регистър на населените места (Източник: НСИ)

- Селски и планински райони³ (Източник: Министерство на земеделието и храните)
- Население в селски и планински райони (собствени изчисления)
- **Социално развитие - на ниво населено място:**
 - Демографско разпределение на населението по възрастови групи, образование и икономическа активност (Източник: НСИ - Преброяване 2011)
 - Гъстота на населението - хора/км² (Източник: собствени изчисления)
 - Статистика на домакинствата – брой и големина, използване на интернет, компютри и телевизия (Източник: НСИ - Преброяване 2011)
 - Образователни услуги – брой и тип образователни институции (Източник: МОН - Регистър на средните училища и детски градини, Регистър на частните професионални колежи, Списък на средищните училища, Списък на защитените училища, Регистър на акредитираните висши училища)
 - Здравни услуги – брой и тип юридически и физически лица (Източник: Регистър на договорните партньори – НЗОК)
 - Социални услуги – брой читалища и обществени библиотеки (Източник: БУЛСТАТ, Регистър на читалищата – Министерство на културата, списък на обществените библиотеки – собствено изследване)
 - Гражданска активност – брой ЮЛНЦ (Източник: БУЛСТАТ)
- **Икономическо развитие - на ниво населено място:**
 - Икономическа активност – брой бизнес предприятия и ЮЛНЦ, регистрирани в БУЛСТАТ регистър и брой социално-и здравно осигурени лица (Източник: ТР, Регистър на ДДС регистрираните фирми – НАП, Национален регистър БУЛСТАТ, Регистър на осигурителите - НОИ)
 - Предлагане на интернет – брой доставчици, население в населени места с предлагане на широколентов интернет, брой населени места с предлагане на широколентов интернет (Източник: Списък на интернет доставчиците – КРС, Годишно изчерпателно проучване на покритието с широколентов интернет на Фондация „Приложни изследвания и комуникации“)

³ Съгласно Наредба № 14 от 1 април 2003 г. на Министъра на земеделието и храните за определяне на населените места в селски и планински райони и Наредба № 24 от 29 юли 2008 г. за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярка "обновяване и развитие на населените места" от програмата за развитие на селските райони за периода 2007 - 2013 г.

- Статистика на домакинствата – брой и големина, използване на интернет, компютри и телевизия (Източник: НСИ, Преброяване 2011)
- Здравни услуги – брой и тип юридически и физически лица (Източник: Регистър на договорните партньори – НЗОК);

3. Профили на съдебните окръзи

Нивото на социално-икономическо развитие на отделните население места и на техните групирания според съществуващото административно-териториално деление на страната е определящо при планиране на структурното и функционално устройство на съдебната система. До момента, ключов фактор за определяне на границите на юрисдикция на районните, окръжни и апелативни съдилища и прокуратури е било именно административно-териториалното деление на страната, но натовареността на съдебните институции се определя в много по-голяма степен от разнородни социално-икономически фактори, чието проявление е различно за различните населени места или групи от тях в резултат на развития, които могат да са повлияни, но не се определят само от административно-териториалното деление. Основните ключови фактори на развитие на населените места са свързани със социално-демографската структура на населението (гъстота на населението, възрастова структура, етническа принадлежност, образование, заетост), икономическа активност (брой, големина и секторна принадлежност на бизнес предприятията, организациите в публичния сектор и други юридически лица), технологична инфраструктура (пътна, комуникационна), предлагане на административни и други публични услуги от публичния и частния сектор (здравеопазване, образование, административни услуги, социални услуги, дейност на правоохранителни органи и т.н.).

3.1. Ограничения на анализа

За целите на настоящия анализ бяха избрани определени социално-икономически фактори, както и техни производни, като едно от условията за подбор беше свързано с наличието на данни за съответните фактори. В добро взаимодействие с Възложителя на настоящия анализ в лицето на Министерство на правосъдието и в сътрудничество с Висшия съдебен съвет бяха получени данни, свързани с икономическото развитие, а именно – данни за брой регистрирани търговци в Търговския регистър и юридически лица с нестопанска цел в регистър БУЛСТАТ на Агенция по вписванията, както и данни за социално и здравно осигурени лица в регистрираните търговци и ЮЛНЦ от регистъра на Националния осигурителен институт. Настоящият анализ допълва използваните при създаването на първоначалния модел списък от фактори с нови, включващи както изцяло нови данни, така и актуализирани данни за конкретни фактори.

Наличието и достъпността на данните определят в голяма степен и ограниченията на настоящия анализ. По отношение на криминогенните фактори, източник на които е т.нар. полицейска статистика, се оказва, че те са налични единствено на ниво областна дирекция и не са достъпни на по-ниско ниво (напр. РПУ) дори за служебно ползване, което не позволява те да се използват при анализ на ниво районен и окръжен съд. Същевременно, статистическите анализи на ниво апелативен съд показаха, че поради високото ниво, на което са агрегирани данните, резултатите не дават статистически значими разлики. Поради тази причина, **резултати от статистическите анализи, включващи идентифицираните и събрани данни с източник МВР⁴ не са използвани в настоящия доклад.**

По отношение идентифицираните фактори, определящи **достъпа до правосъдие** – данни за републиканската и общинска пътна инфраструктура и национална железопътна инфраструктура, данни за наличие на обществени междуселищни пътни превози не бяха събрани и използвани поради комбинация от две причини – от една страна налични се оказаха само данни за железопътната инфраструктура, докато останалите липсваха, от друга страна – използването на този тип данни изисква прилагане на специфични анализи с използване на ГИС-базирана платформа, каквато не е налична към момента в съдебната система.

С оглед преодоляване на посочените ограничения, касаещи достъпа до правосъдие, специално **за целите на настоящия анализ бяха разработени шест композитни индикатора и идентифициран един първичен индикатор**, които позволяват да се анализират някои от съществуващите взаимозависимости и тенденции, определящи достъпа до правосъдие, въпреки че този анализ не може да замени изцяло един изчерпателен анализ, използващ идентифицираните, но без да са достъпни на този етап, данни или използването на ГИС-базирана платформа за анализ. Посочените индикатори са:

- ✓ Дял на населението, живеещо в населени места, в които се намира районен, окръжен или апелативен съд;
- ✓ Дял на населението, живеещо в областен или общински център;
- ✓ Дял на населението в необлагодетелстван планински район съгласно „Наредба за определяне на критериите за необлагодетелстваните райони и териториалния им обхват“⁵, прилагана за целите на всички публично-финансирани програми, вкл. с европейски средства;

⁴ Данните, съдържащи се в годишно публикувания Статистически бюлетин на Дирекция „Координация и информационно-аналитична дейност“ на МВР, съдържащ данни за регистрираните и разкритите престъпления в страната по отношение на престъпления и извършители.

⁵ Наредба за определяне на критериите за необлагодетелстваните райони и териториалния им обхват. Приета с ПМС № 30 от 15.02.2008 г., обн., ДВ, бр. 20 от 26.02.2008 г., в сила от 26.02.2008 г.

- ✓ Дял на населението във високопланински район (≥ 700 м надм.в.);
- ✓ Дял на населението, живеещо в населено място с покритие (предлагане) на базисен широколентов интернет (ШЛИ), съгласно унифицираната дефиниция, използвана в Цифрова програма за Европа⁶ (ШЛИ 2+ mbps);
- ✓ Дял на населението живеещо в населено място с покритие (предлагане) на високоскоростен широколентов интернет (ШЛИ 100+ mbps), съгласно същата дефиниция;
- ✓ Дял на населението ползващо интернет по населени места съгласно окончателните резултати от „Преброяване 2011“ на Националния статистически институт;

3.2. Избрани ключови фактори за описание и анализ на профилите на съдебните окръзи

Избраните по-долу ключови фактори, описващи профила на всеки от 27-те съдебни окръга, позволяват агрегиране на всички нива – районен съд, съдебен окръг, апелативен окръг. Избраните фактори могат да бъдат групирани в три типа: първични индикатори, генерирани от изброените в предходната част източници на данни, вторични индикатори, които са налични в готов агрегиран вид съгласно съществуваща класификация и съвкупни или композитни индикатори, които са създадени специално за целите на настоящия анализ чрез комбинация на два или повече индикатора от първия и втория тип.

Тъй като една от основните цели на анализа е да се определят взаимовръзките между социално-икономическото развитие и натовареността на първоинстанционните съдилища, при създаването на профилите на съдебните окръзи бе разработен **обобщен индекс на социално-икономическата интензивност на населените места**. Обобщенията индекс се основава на методика, разработена първоначално през 2010 г. и използвана повторно през 2013 г. за целите на Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията, но модифицирана да отразява специфичните цели на настоящия анализ чрез включване на допълнителни индикатори и промяна на тегловните коефициенти на отделни индикатори. Той включва три групи фактори (първични и вторични индикатори):

- ✓ институционална инфраструктура;
- ✓ социално-икономическо и демографско развитие;
- ✓ технологична инфраструктура и осигуреност на населението;

⁶ COM (2010) 245 - Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions “A Digital Agenda for Europe”, Brussels, 19.05.2010, стр. 18 и следващи.

Основната цел на индекса е да сведе разнородните фактори, определящи нивото на социално-икономическо развитие на дадено населено място до една единствена величина. Използването на тази методика позволява да се направи детайлна и точна картина на развитието на населените места и същевременно, позволява сравнителен анализ и ранжиране на населените места въпреки техните разнородни социално-икономически характеристики. Обобщения индекс приема числови стойности от 0 до 10, като за по-лесно разбиране, стойностите са обединени и в пет-степенна скала с наименование на всяка от стойностите, показващо нивото на социално-икономическо развитие (нулево, лошо, добро, много добро и отлично). Определянето на стойност на индекса от 0 до 10 за всяка единица (населено място или група от населени места) се основава на разделяне на първичните стойности на индекса на под-групи чрез използване на средна аритметична стойност в зависимост от минималната и максимална първична стойност, която той приема за съответната група от единици. Изчисляването на индекса по този начин гарантира, че той може да се използва и при обновяване на данните за следващ период като се запази възможността за сравнение както в рамките на един времеви период, така и между различни времеви периода. Тази методика позволява и обобщения индекс на социално-икономическо развитие да се преизчисли не само за стандартните териториално-административни единици (населено място, общини, области, район за планиране NUTS2), но също така и на ниво районен съд, съдебен или апелативен окръг или друга комбинация от населени места.

3.3. Достъп до правосъдие

3.3.1. Наличие на съдебни институции и тип населено място

Делът на населението, живеещо в населени места, в които се намира районен, окръжен или апелативен съд показва каква част от населението в юрисдикцията на съответния районен съд има най-улеснен достъп до правосъдие. Делът на населението в юрисдикцията на съответния районен съд, живеещо в общински или областен център, е допълващ показател, тъй като административните центрове по подразбиране осигуряват по-добри условия за достъп помежду си най-вече по отношение на пътна инфраструктура и публичен транспорт. Тъй като институциите на съда са разположени в рамките на общински или областен център, по-добрата достъпност на тези административни центрове предполага и по-добър достъп до правосъдие. **Разликите между районните съдилища в страната по всеки от тези показатели са изключително големи и показват съществуващите диспропорции, които могат да бъдат обект на последващ**

анализ с цел реформа на териториално-функционалната структура на съдебната система. По отношение на дела на населението, живеещо в населено място, в което се намира и съдебна институция, районните съдилища в Никопол, Момчилград, Разлог, Дулово, Елин Пелин, Бяла, Велики Преслав и Кубрат са с най-ниски стойности (първите три съответно с 15%, 17% и 22% от населението) при средна стойност за всички районни съдилища 51%, докато РС в София, Габрово, Етрополе и Бургас са с най-високи стойности (съответно 93%, 95%, 86% и 85% от населението). Сред районите с най-високи стойности, съответно София и Бургас са водещи по горните два показателя за достъп до правосъдие, тъй като в двата града са разположени съдилища и от трите инстанции, докато в Габрово са две инстанции, а в Етрополе – само една – районен съд.

В юрисдикцията на три от съдилищата с най-ниски дялове на население в населено място със съдебна институция – Разлог, Велики Преслав и Бяла, значима част населението (съответно 55%, 49% и 47%) живее в общински или областен център, което означава, че имат по-добър достъп до правосъдните институции в сравнение със съответните групи от населението в останалите изброени райони. (виж Фигура 1) **Според разгледаните два показателя, РС в Никопол, Момчилград, Дулово, Елин Пелин и Кубрат се характеризират с най-влошен достъп до правосъдие** за по-голямата част от населението, живеещо в тяхната юрисдикция. Ако се разгледат всички РС имащи стойност по-ниска от средната за страната по отношение на дела на населението, живеещо в населено място, в което се намира съдебна институция (т.е. 51%), **РС в Пирдоп, Сливница и Берковица също се характеризират с много висок дял на население (над 70%), живеещо в административен център**, т.е. може да се смята, че степента на достъп до правосъдие за мнозинството от населението в тези райони е сравнима с някои от районите с най-високи стойности по основния показател като Габрово или Етрополе. Останалите РС със стойност по-ниска от средната за страната по отношение на дела на населението, живеещо в населено място със съдебна институция могат да се разглеждат като предлагащи влошени реални или потенциални възможности за достъп до правосъдие на мнозинството от жителите, живеещи в тяхната юрисдикция. (вж. Таблица 1. Районни съдилища с дял на населението в населени места със съдебна институция по нисък от средната стойност за страната)

Над 90% от населението на едно от районните съдилища с най-ниски стойности и по двата разгледани показателя, а именно Момчилград, живее същевременно в необлагодетелстван планински, макар в по-голямата си част да не е високопланински, район. Този резултат показва, че **мнозинството от населението в юрисдикцията на РС Момчилград с висока степен на вероятност има много по-затруднен достъп до правосъдие в сравнение с всички останали районни съдилища**. Същото в значителна степен се отнася и до РС в Гоце Делчев

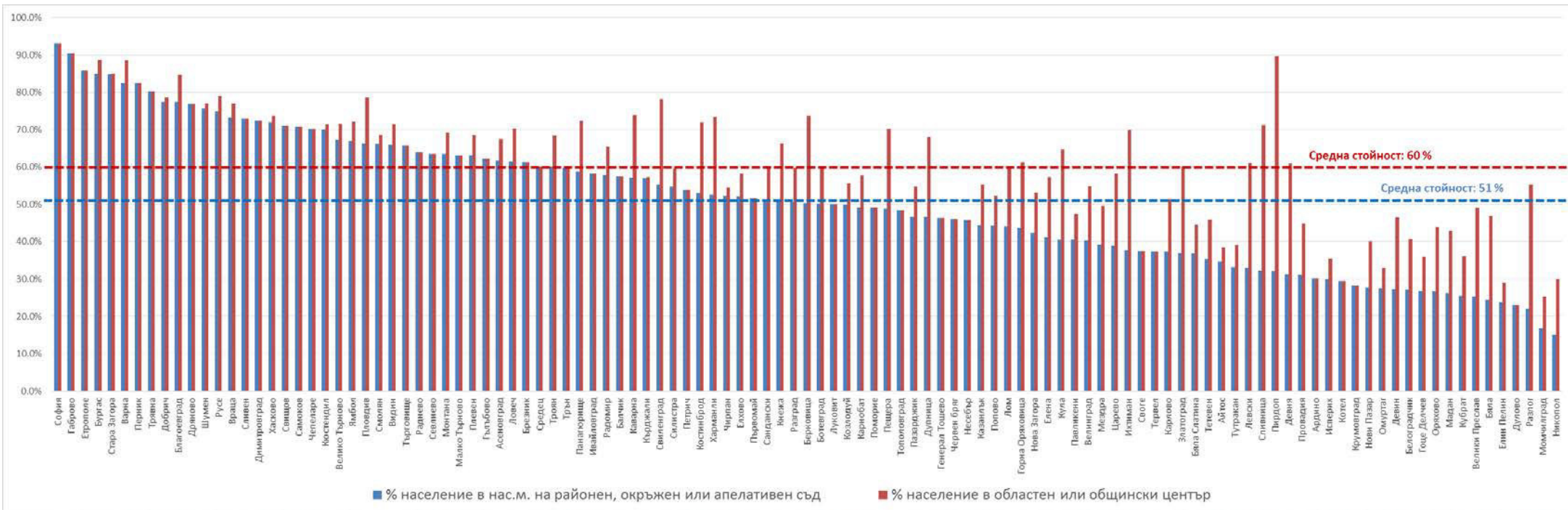
и **Мадан**, които изцяло се намират в необлагодетелстван планински район, но същевременно се характеризират с по-високи дялове на населението, живеещо в общински или областен център и сравнително високо общо ниво на социално-икономическо развитие (вж. анализа по-долу), което дава по-големи потенциални или реални възможности за достъп до правосъдие.

Таблица 1. Районни съдилища с дял на населението в населени места със съдебна институция по нисък от средната стойност за страната

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)
Берковица	50.3%	73.8%	81.9%	
Ботевград	50.1%	59.6%	15.3%	0.3%
Луковит	50.0%	50.0%		
Козлодуй	49.9%	55.6%		
Карнобат	49.2%	57.7%	3.1%	
Поморие	49.1%	49.1%		
Пещера	48.9%	70.2%	81.4%	19.3%
Тополовград	48.5%	48.5%	2.0%	
Пазарджик	46.6%	54.7%	4.8%	
Дупница	46.6%	68.1%	32.4%	11.4%
Генерал Тошево	46.3%	46.3%		
Червен бряг	46.0%	46.0%		
Несебър	45.8%	45.8%		
Казанлък	44.4%	55.3%	15.2%	0.1%
Попово	44.3%	52.3%		
Лом	44.2%	60.3%		
Горна Оряховица	43.7%	61.3%		
Нова Загора	42.3%	53.2%	21.3%	
Елена	41.2%	57.4%	73.6%	0.1%
Кула	40.6%	64.7%		
Павликени	40.5%	47.4%		
Велинград	40.3%	55.0%	99.5%	99.5%
Мездра	39.3%	49.5%	16.3%	0.0%
Царево	38.9%	58.1%	2.3%	
Ихтиман	37.7%	69.8%	84.9%	10.2%
Своге	37.4%	37.4%	93.8%	19.6%
Тервел	37.3%	37.3%		
Карлово	37.3%	51.4%	29.1%	
Златоград	37.0%	60.1%	100.0%	21.6%
Бяла Слатина	36.9%	44.5%		
Тетевен	35.4%	45.8%	84.1%	1.1%
Айтос	34.6%	38.6%	18.6%	

Тутракан	33.1%	39.1%		
Левски	33.1%	61.1%		
Сливница	32.3%	71.3%	10.4%	1.9%
Пирдоп	32.1%	89.7%	100.0%	16.9%
Девня	31.2%	61.0%		
Провадия	31.1%	44.9%		
Ардино	30.3%	30.3%	99.8%	16.9%
Исперих	30.1%	35.5%		
Котел	29.5%	29.5%	70.2%	0.0%
Крумовград	28.3%	28.3%	98.1%	
Нови Пазар	27.7%	40.1%		
Омуртаг	27.5%	33.1%	9.2%	
Девин	27.3%	46.5%	99.8%	98.7%
Белоградчик	27.2%	40.7%	40.4%	
Гоце Делчев	26.8%	36.0%	100.0%	39.8%
Оряхово	26.8%	44.0%		
Мадан	26.2%	42.9%	100.0%	51.1%
Кубрат	25.5%	36.1%		
Велики Преслав	25.4%	49.0%	15.6%	
Бяла	24.4%	47.0%		
Елин Пелин	23.9%	29.0%	15.0%	7.6%
Дулово	23.1%	23.1%		
Разлог	22.0%	55.3%	100.0%	98.8%
Момчилград	16.9%	25.3%	89.5%	3.8%
Никопол	15.1%	30.1%		

Фигура 1

3.3.2. Покритие и ползване на интернет

Извън „физическия“ достъп до правосъдие, част от дейностите на съдебната система позволяват заинтересованите страни да получават информация и/или да си взаимодействат със съответната институция по електронен път. Поради това, степента на покритие с базисен (2+ mbps) и високоскоростен (100+ mbps) широколентов интернет (ШЛИ)⁷, както и ползването на интернет⁸ са сред факторите, определящи степента на достъп по електронен път за съответните групи население. Благодарение на цялостното високо ниво на покритие с ШЛИ за страната (98% от населението за 2013 г.)⁹, което я поставя на едно от първите места по този показател в Европа, включително в селските райони, разликите между юрисдикциите на районите съдилища по този показател не са големи. Сред РС с най-ниски стойности по този показател са Тервел, Никопол, Исперих, Момчилград, Дулово и Девин (съответно със стойности между 39% и 50% от населението намиращо се в покритие с базисен ШЛИ), като сред тях Момчилград, Никопол и Дулово са и с най-ниски стойности по отношение на разгледаните по-горе показатели, определящи „физическия“ достъп до правосъдие. Сред последните Никопол е и с най-нисък дял на населението, ползващо интернет (22%). За цялата страна, РС с най-нисък дял на населението ползващо интернет са Кула, Белоградчик, Котел и Трън (всичките под 20%). Сред РС с най-високи стойности (между 60% и 65%) са София, Варна и Бургас. (виж Таблица 2. Районни съдилища с дял на населението, ползващо интернет, под средната стойност за **страната**) При оценката на ползването на интернет трябва да се вземе предвид, че като цяло България изостава значително в това отношение спрямо останалите държави в Европа и към края на 2013 г. едва 51% от цялото население е ползвало глобалната мрежа срещу 72% средно за ЕС28 по данни на Евростат. Ниските дялове на ползване на интернет се дължат в голяма степен и на липсата или ограниченото наличие на електронни административни

⁷ Съгласно приетата в ЕС дефиниция за покритие с широколентов интернет (broadband coverage), това понятие обхваща предлагането на услуга на крайни клиенти на пазара на дребно. Покритието (предлагането) се разглежда на равнище населено място, въпреки съществуващите възможности за предлагане на услуга, която не покрива изцяло населението, живеещо в съответното населено място. Покритието с ШЛИ се разглежда като налично само при услуги, попадащи в обхвата на т.нар. „социално-поносима цена“, поради което в България понятието не обхваща предлагания мобилен и сателитен интернет. Населените места се класифицират в три зони – бяла (без нито един доставчик на ШЛИ), сива (само един доставчик на ШЛИ) и черна (повече от един доставчик на ШЛИ).

⁸ За разлика от „покритието с интернет“, ползването на интернет мери реалното използване на интернет от населението и бизнес предприятията. „Ползване на интернет“ се дефинира като „използване поне веднъж на седмица през последните три месеца“.

⁹ Иновации.бг 2013: Иновационният потенциал на България - възможности и предизвикателства. Фондация „Приложни изследвания и комуникации“, София, 2013, стр. 71

услуги и съдържание, предлагани от централната и местната администрация. Съществуващите анализи показват, че ползването на интернет се „издърпва“ предимно от предлагането на развлекателно съдържание (вкл. в нарушение на авторски права) и търговски услуги.¹⁰ Тези специфики на развитието на интернет пазара в България пораждат два важни аспекта по отношение на наличния и потенциален електронен достъп до услугите и съдържанието, предлагани от съдебните институции. На първо място, високите нива на покритие с базов и високоскоростен ШЛИ в съчетание с ниските цени на услугите, създават изключително благоприятна ситуация, от която могат да се възползват почти всички граждани на страната¹¹. На второ място, предлагането на услуги и съдържание от съдебните институции, като част от цялостната стратегия за развитие на електронното управление в България, е важен фактор за стимулиране използването на интернет и оползотворяване на възможностите, предлагани от съществуващите нива на покритие с ШЛИ. Тъй като достъпът по електронен път е важен от гледна точка на бъдещото развитие на съдебната система в посока на все по-нарастващо приложение на ИКТ, разгледаните тук два показателя биха могли да предоставят важна информация при планираните реформи в тази насока.

Таблица 2. Районни съдилища с дял на населението, ползващо интернет, под средната стойност за страната

районен съд	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Ихтиман	99.2%		39.9%
Исперих	41.1%	30.1%	38.5%
Харманли	73.3%	73.1%	37.6%
Девин	49.9%	9.4%	37.3%
Първомай	74.2%	12.4%	37.1%
Златоград	72.8%		37.0%
Мездра	81.3%	49.5%	37.0%
Попово	70.5%		36.1%
Тутракан	93.4%	38.4%	36.0%
Велинград	85.2%	40.3%	35.5%
Червен бряг	100.0%		35.1%
Павликени	79.0%	74.0%	34.4%
Бяла	94.4%	36.7%	33.4%
Оряхово	86.7%	26.8%	33.3%
Генерал Тошево	62.7%	53.0%	32.9%

¹⁰ Пак там, стр. 70-73

¹¹ Почти цялото (98%) население живее в покритие с базисен ШЛИ. Пак там, стр. 71

Ивайловград	69.4%	58.2%	32.8%
Радомир	67.4%		32.4%
Айтос	86.2%	18.5%	32.4%
Карнобат	84.8%	12.7%	32.3%
Берковица	90.0%	83.1%	32.3%
Кнежа	96.0%		32.2%
Чирпан	77.7%	70.2%	31.9%
Елена	79.8%	77.9%	31.9%
Средец	89.5%	68.5%	31.8%
Елхово	100.0%	60.3%	31.4%
Нови Пазар	67.2%		31.2%
Бяла Слатина	86.5%		31.0%
Нова Загора	100.0%	66.5%	30.9%
Девня	74.0%	31.2%	30.7%
Момчилград	41.6%	0.2%	30.4%
Тетевен	76.7%	45.8%	30.0%
Луковит	96.1%		29.3%
Тополовград	90.4%	13.3%	28.6%
Лом	85.7%	82.8%	28.3%
Провадия	96.3%		27.8%
Брезник	74.0%	12.3%	27.8%
Велики Преслав	72.4%	6.5%	27.6%
Крумовград	52.2%		26.4%
Тервел	39.1%	37.3%	24.1%
Никопол	40.2%	15.1%	22.4%
Омуртаг	69.1%	47.8%	21.6%
Малко Търново	63.1%	63.1%	21.5%
Ардино	100.0%		21.0%
Трън	62.8%		19.9%
Котел	100.0%	70.8%	19.5%
Белоградчик	68.0%	1.5%	18.4%
Кула	64.7%		18.2%

3.3.3. Индекс на социално-икономическо развитие

Ключов показател за общото ниво на достъп, както и за нивото на социално-икономическо развитие на населените места, попадащи в юрисдикцията на даден районен съд е изчисленият **обобщен индекс на социално-икономическо развитие**. Хипотезата на която стъпва анализа е, че колкото по-високо е нивото на това развитие (съответно по-висока е стойността на индекса), толкова по-голяма част от населението разполага с по-големи потенциални или реални възможности за достъп до правосъдие. Съответно **районните съдилища с най-**

ниски стойности на изчисления индекс насочват към онези райони, в които населението има по-малки потенциални и реални възможности, като същевременно трябва да се има предвид и факта, че евентуална промяна в функционално-териториалната структура на съдебната система би могла да има и потенциално значим отрицателен или положителен ефект върху социално-икономическото развитие на тези райони. Четири от районите съдилища – Кула, Никопол, Трън и Белоградчик попадат в групата с „лошо“ ниво на социално-икономическо развитие, като РС Кула има най-ниска стойност, а с най-високи стойности („отлично“) са съответно София, Бургас, Варна и Несебър. София и Варна са и единствените райони, в които гъстотата на населението расте за последните 5 години (2009-2013 г.) съответно с 4,5% и 3,0%, докато в районите, попадащи в юрисдикцията на останалите районни съдилища, гъстотата на населението намалява средно с 9% за същия период. (виж Таблица 3. Индекс на социално-икономическо развитие) Резултатите от статистическите анализи за определяне на взаимовръзките между факторите на социално-икономическо развитие и броя и типа дела в районните съдилища показват, че именно общия брой население и площта на географския район, имат най-висока обяснителна сила когато анализът се осъществява в рамките на съществуващото разделение на съдебната география. (виж Глава „Оценка на ефекта на социално-икономическите фактори върху общия брой дела и действителната натовареност“ в анализа по-долу) Това означава, че общия брой население и гъстотата на населението, са ключови показатели за планиране на бъдещи реформи на структурата на съдебната система. С други думи, при планирането на реформите, тенденциите в промяната на общия брой и гъстотата на населението могат да се ползват като ключов фактор за прогнозиране на бъдещата натовареност на съдебните институции.

Таблица 3. Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.	Население (към 31.12.2013 г.)	индекс на социално-икономическо развитие	
					10-степенна скала	5-степенна скала
София	971	927	4.5%	1309634	10	отлично
Несебър	58	60	-3.4%	24481	10	отлично
Варна	231	224	3.0%	407182	9	отлично
Бургас	168	168	0.0%	234615	9	отлично
Русе	116	125	-7.8%	196672	8	много добро
Благоевград	77	78	-1.3%	90875	8	много добро
Стара Загора	120	125	-4.2%	162393	8	много добро
Пловдив	160	164	-2.5%	511313	8	много добро

Костинброд	36	36	0.0%	22476	7	много добро
Велико Търново	76	77	-1.3%	102002	7	много добро
Габрово	113	121	-7.1%	62945	7	много добро
Перник	197	201	-2.0%	93890	7	много добро
Добрич	63	67	-6.3%	114507	7	много добро
Шумен	92	100	-8.7%	105475	7	много добро
Разград	62	69	-11.3%	64343	7	много добро
Плевен	81	89	-9.9%	163613	7	много добро
Петрич	82	86	-4.9%	53008	7	много добро
Хасково	84	89	-6.0%	103837	7	много добро
Враца	76	83	-9.2%	78873	7	много добро
Смолян	38	41	-7.9%	44401	7	много добро
Царево	18	19	-5.6%	15483	7	много добро
Поморие	67	67	0.0%	27611	7	много добро
Сливница	35	35	0.0%	22869	6	много добро
Козлодуй	54	58	-7.4%	25384	6	много добро
Асеновград	70	73	-4.3%	81067	6	много добро
Елин Пелин	39	41	-5.1%	28578	6	много добро
Троян	30	33	-10.0%	34166	6	много добро
Трявна	44	49	-11.4%	11278	6	много добро
Етрополе	31	34	-9.7%	11679	6	много добро
Свиленград	31	33	-6.5%	32653	6	много добро
Севлиево	37	42	-13.5%	34698	6	много добро
Чепеларе	19	21	-10.5%	7325	6	много добро
Карлово	55	59	-7.3%	60709	6	много добро
Димитровград	91	100	-9.9%	51531	6	много добро
Пирдоп	27	29	-7.4%	22633	6	много добро
Горна Оряховица	70	77	-10.0%	70280	6	много добро
Панагюрище	35	38	-8.6%	29021	6	много добро
Раднево	36	40	-11.1%	19492	6	много добро
Ботевград	48	51	-6.3%	40097	6	много добро
Дулово	50	51	-2.0%	28077	6	много добро
Казанлък	54	59	-9.3%	104418	6	много добро
Балчик	38	42	-10.5%	20112	6	много добро
Своге	24	26	-8.3%	21252	6	много добро
Каварна	24	26	-8.3%	19826	6	много добро
Гоце Делчев	51	53	-3.9%	70331	6	много добро
Сливен	90	94	-4.4%	123122	6	много добро
Силистра	46	51	-10.9%	62628	6	много добро
Ямбол	54	59	-9.3%	107715	6	много добро
Самоков	31	32	-3.2%	36963	6	много добро
Кърджали	85	87	-2.4%	76634	6	много добро
Ловеч	35	40	-14.3%	57291	6	много добро
Разлог	34	35	-2.9%	53333	6	много добро

Монтана	42	46	-9.5%	66595	6	много добро
Пазарджик	98	106	-8.2%	151484	6	много добро
Сандански	30	31	-3.3%	50563	6	много добро
Мадан	61	64	-4.9%	21585	6	много добро
Дупница	50	56	-12.0%	69269	6	много добро
Видин	68	75	-10.3%	69712	6	много добро
Пещера	32	37	-15.6%	33673	6	много добро
Дряново	34	39	-14.7%	9350	6	много добро
Кюстендил	36	40	-11.1%	61032	6	много добро
Търговище	67	72	-7.5%	56083	6	много добро
Свищов	65	80	-23.1%	40602	5	добро
Левски	41	46	-12.2%	28811	5	добро
Кубрат	39	44	-12.8%	27695	5	добро
Гълъбово	37	41	-10.8%	12837	5	добро
Ихтиман	38	40	-5.3%	34330	5	добро
Исперих	44	47	-6.8%	28556	5	добро
Харманли	29	32	-10.3%	34329	5	добро
Девин	24	26	-8.3%	24421	5	добро
Първомай	48	53	-10.4%	25108	5	добро
Златоград	68	72	-5.9%	18486	5	добро
Мездра	32	37	-15.6%	26516	5	добро
Попово	34	39	-14.7%	34119	5	добро
Тутракан	27	32	-18.5%	25333	5	добро
Велинград	53	54	-1.9%	55109	5	добро
Червен бряг	55	63	-14.5%	26708	5	добро
Павликени	32	38	-18.8%	25244	5	добро
Бяла	27	32	-18.5%	33112	5	добро
Оряхово	34	37	-8.8%	17966	5	добро
Генерал Тошево	15	17	-13.3%	14389	5	добро
Ивайловград	8	8	0.0%	6131	5	добро
Радомир	26	30	-15.4%	24149	5	добро
Айтос	52	54	-3.8%	57090	5	добро
Карнобат	22	24	-9.1%	36639	5	добро
Берковица	37	40	-8.1%	25722	5	добро
Чирпан	30	34	-13.3%	28964	5	добро
Елена	14	17	-21.4%	12998	5	добро
Средец	13	14	-7.7%	14867	5	добро
Елхово	14	15	-7.1%	19461	5	добро
Нови Пазар	37	40	-8.1%	42888	5	добро
Нова Загора	39	43	-10.3%	51800	5	добро
Девня	32	34	-6.3%	25749	5	добро
Тетевен	30	32	-6.7%	26677	5	добро
Луковит	38	43	-13.2%	17446	5	добро
Кнежа	35	40	-14.3%	19812	4	добро

Бяла Слатина	38	44	-15.8%	29111	4	добро
Момчилград	40	41	-2.5%	45416	4	добро
Тополовград	15	17	-13.3%	10831	4	добро
Лом	36	40	-11.1%	49279	4	добро
Провадия	33	34	-3.0%	41145	4	добро
Брезник	16	19	-18.8%	6581	4	добро
Велики Преслав	27	30	-11.1%	29698	4	добро
Крумовград	20	21	-5.0%	17269	4	добро
Тервел	27	30	-11.1%	15846	4	добро
Омуртаг	31	35	-12.9%	27517	3	добро
Малко Търново	5	5	0.0%	3699	3	добро
Ардино	33	36	-9.1%	11286	3	добро
Котел	22	24	-9.1%	19003	3	добро
Никопол	23	28	-21.7%	20419	2	лошо
Трън	7	9	-28.6%	4076	2	лошо
Белоградчик	13	16	-23.1%	18381	2	лошо
Кула	11	14	-27.3%	7374	1	лошо

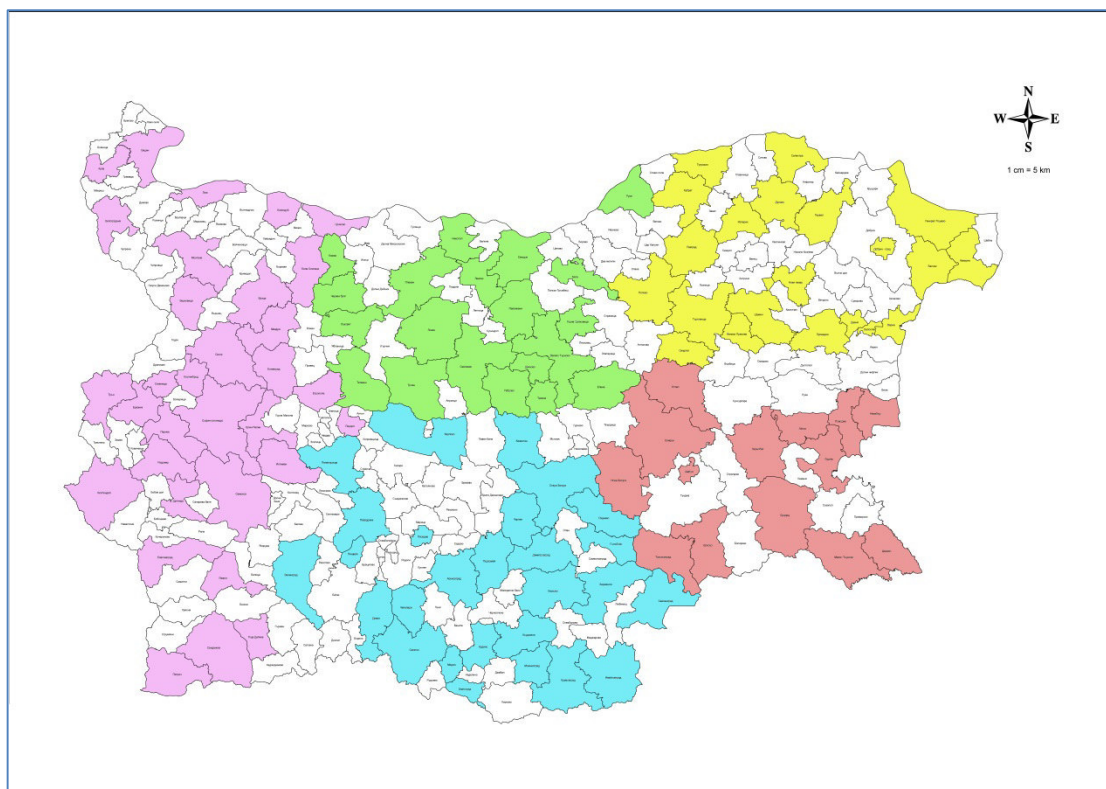
3.3.4. Географски разстояния

Оптимизирането на правосъдната система от гледна точка на нейното структурно и функционално разделение може да бъде анализирано на всяко едно от инстанционните нива - по отношение на съставлящите го административно-териториалните единици в обхвата съответно на районен съд, окръжен съд и апелативен съд. Принадлежността на една такава единица към съответното инстанционно ниво може да бъде оптимизирана чрез анализ на комбинация от социално-икономически и географски фактори, описващи тази единица (или група от такива единици), като анализът ще има различен резултат в зависимост от неговия фокус – дали се вземат предвид съществуващите граници на райониране на дадено инстанционно ниво в правосъдната система или анализът се прави независимо от тези граници. Например, възможно е анализът за оптимизиране на районирането на съдебната система да се прави на ниво районен съд, като единицата на анализ е съответния географски район, попадащ под юрисдикцията на районния съд. При различен фокус на анализа, общината или дори отделното населено място могат да се разглеждат като единица на анализ и тогава оптимизацията може да бъде както в рамките на съществуващите районни съдилища, така и по отношение на причисляване на съответната единица към друг, граничещ, районен съд. Използването на община или населено място като единица за анализ с оглед на прерайониране на съществуващите граници на съдебната система, налага използването на

специализирани софтуерни приложения (т.нар. географско информационни системи /ГИС/) поради сложността на оптимизационните алгоритми и необходимостта анализа да вземе предвид териториалното разположение (съседство) на съответните единици на анализ.

Поради липсата на подобна информационна система, настоящия доклад разглежда само един базов показател за географско разстояние¹², базиращ се на съществуващите към момента граници на съдебните райони. За целите на анализа, разстоянието между населените места - седалище на районен съд, е преобразувано от абсолютни стойности, измерени в километри, в относителни стойности, показващи минималното и средното разстояние между този РС и другите РС от същия апелативен район и съседни РС, попадащи в друг апелативен район. (вж. *Фигура 2. Районни съдилища и апелативни райони*)

Фигура 2. Районни съдилища и апелативни райони

В резултат на приложението на този метод, районните съдилища в България се групират в три категории съгласно изчисленото относително разстояние¹³:

¹² Тук и по-долу под „разстояние“ се разбира разстоянието между две населени места, измерено в километри по най-краткия маршрут по републиканската пътна инфраструктура.

¹³ Тук се използва „относително разстояние“, защото те са изчислени между съответните районни съдилища, а не между съответните селища и районния съд. Анализът на разстоянията на ниво селище и/или община обаче изисква използване на ГИС базирани софтуерни приложения и затова не може да се направи в обхвата на настоящата поръчка.

- [мин.] – най-краткото разстояние между съответния РС и съседен РС, изчислено на база разстоянията между този РС и всички останали РС в рамките на апелативния район и съседни РС, попадащи в друг апелативен район;
- [мин.+] – разстоянията, попадащи между „най-кратко“, изчислено по гореописания метод и „средно разстояние“, изчислено на база разстоянията между съответния РС и всички останали РС в рамките на апелативния район и съседни РС, попадащи в друг апелативен район;
- [ср.+] – разстоянията, надвишаващи средното разстояние, изчислено по горния метод;

Този метод позволява да се абстрахираме от разстоянията в абсолютни стойности и да разглеждаме всеки районен съд като задаващ негови собствени съотношения, базирани на реалните разстояния. По този начин, едно и също разстояние би могло да попадне в различна категория от посочените по-горе, в зависимост от реалната география на съдебната система. Този метод позволява донякъде да се преодолее невъзможността за изчисляване на разстоянията между отделните населени места до най-близкия районен съд (независимо от съществуващите граници на съдебните институции), както и да предложи анализ, позволяващ всеки РС да се разгледа спрямо собствената му мяра в рамките както на съответния апелативен район, така и с оглед на съседните РС от други апелативни райони, с цел евентуални бъдещи промени в географията на съдебната система. В допълнение, този метод дава предимство, че в някои случаи, един и същи районен съд попада в първата категория по отношение на няколко съседни районни съдилища и така дава възможност за по-голям избор за евентуално реструктуриране на границите на съдебната система.

Методът се основава на хипотезата, че онези районни съдилища, които попадат в първата категория [мин.], са най-подходящи за евентуални бъдещи промени по отношение на границите и/или функционалната структура на съдебните институции, ако тази промяна е обоснована от анализа на показателите от съдебната и социално-икономическата статистика. Съответно принадлежността на районния съд към по-висока категория - [мин.+] или [ср.+], ще означава повишаване на неблагоприятните ефекти от подобно реструктуриране поради повишаване на шанса за влошен достъп до правосъдие.

С прилагането на този метод, за всеки от апелативните райони се определят двойки от районни съдилища, които попадат в първата категория, като всяка двойка се повтаря и в „обърнат“ ред в някой от другите апелативни райони. По-долу, тези двойки са представени в таблица за всеки апелативен район, като в първата колона са дадени РС от съответния апелативен район.

Апелативен район Бургас

Районен съд	Районен съд	Разстояние (км)	Времетраене ¹⁴ (мин.)
Нова Загора	Раднево	25	33
Котел	Омуртаг	36	36
Средец	Бургас	32	33
Айтос	Карнобат	24	29
Несебър	Поморие	19	22
Бургас	Поморие	22	24
Царево	Малко Търново	56	54
Ямбол	Сливен	29	30
Тополовград	Елхово	26	25

Апелативен район Варна

Районен съд	Районен съд	Разстояние (км)	Времетраене (мин.)
Девня	Провадия	18	22
Варна	Девня	34	25
Попово	Разград	36	45
Тутракан	Кубрат	37	36
Дулово	Исперих	32	31
Кубрат	Исперих	34	34
Разград	Исперих	35	45
Силистра	Дулово	44	36
Генерал Тошево	Добрич	24	28
Тервел	Добрич	43	49
Балчик	Каварна	20	25
Омуртаг	Търговище	24	23
Велики Преслав	Шумен	20	21
Нови Пазар	Шумен	26	24
Търговище	Велики Преслав	23	23

Апелативен район Велико Търново

Районен съд	Районен съд	Разстояние (км)	Времетраене (мин.)
Тетевен	Етрополе	37	51
Кнежа	Бяла Слатина	30	14
Горна Оряховица	Велико Търново	9	11
Левски	Павликени	22	27
Елена	Горна Оряховица	37	43
Бяла	Свищов	47	45
Никопол	Свищов	51	49
Свищов	Левски	45	52

¹⁴ Времетраенето за всеки маршрут е изчислено при използване на автомобилен транспорт съгласно www.bgmaps.com

Луковит	Червен бряг	13	16
Троян	Ловеч	34	34`
Плевен	Ловеч	35	37
Севлиево	Габрово	28	28
Трявна	Дряново	17	23
Габрово	Дряново	21	23
Русе	Кубрат	52	50

Апелативен район Пловдив

Районен съд	Районен съд	Разстояние (км)	Времетраене (мин.)
Асеновград	Пловдив	17	23
Чирпан	Първомай	19	22
Панагюрище	Пазарджик	44	44
Пещера	Пазарджик	24	22
Велинград	Пещера	43	46
Казанлък	Стара Загора	34	30
Карлово	Казанлък	90	46
Гълъбово	Раднево	22	29
Харманли	Гълъбово	28	69
Димитровград	Хасково	17	18
Свиленград	Харманли	35	22
Чепеларе	Смолян	27	32
Златоград	Мадан	25	32
Девин	Чепеларе	44	52
Ардино	Кърджали	31	42
Момчилград	Кърджали	15	15
Крумовград	Момчилград	33	31
Ивайловград	Крумовград	56	53
Стара Загора	Нова Загора	32	37

Апелативен район София

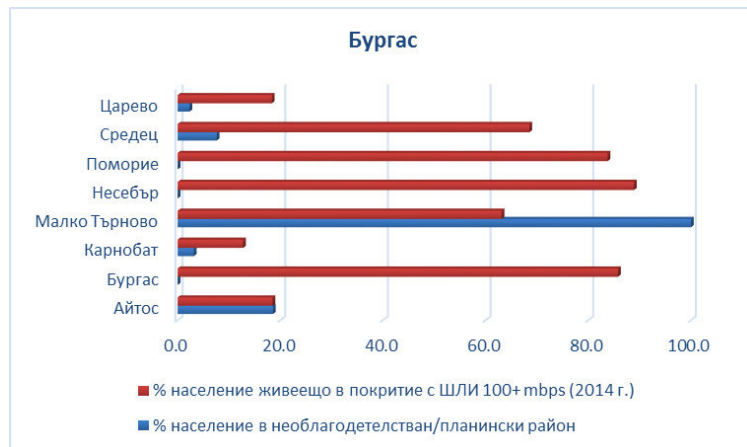
Районен съд	Районен съд	Разстояние (км)	Времетраене (мин.)
Костинброд	София	18	24
Елин Пелин	София	25	32
Своге	София	42	46
Самоков	Ихтиман	37	47
Етрополе	Ботевград	25	27
Сливница	Костинброд	22	23
Кула	Видин	33	34
Белоградчик	Видин	56	52
Берковица	Монтана	25	25
Мездра	Враца	18	20
Лом	Козлодуй	42	41

Козлодуй	Оряхово	32	32
Брезник	Перник	20	20
Радомир	Перник	15	14
Трън	Брезник	26	26
Благоевград	Дупница	34	28
Кюстендил	Дупница	41	43
Разлог	Благоевград	52	51
Петрич	Сандански	29	25
Гоце Делчев	Разлог	56	56
Бяла Слатина	Кнежа	13	14
Оряхово	Кнежа	30	36
Пирдоп	Панагюрище	48	38

3.4. АПЕЛАТИВЕН РАЙОН БУРГАС

СР Бургас

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Айтос	34.6%	38.6%	18.6%		86.2%	18.5%	32.4%
Бургас	85.0%	88.6%			92.3%	85.8%	60.3%
Карнобат	49.2%	57.7%	3.1%		84.8%	12.7%	32.3%
Малко Търново	63.1%	63.1%	100.0%		63.1%	63.1%	21.5%
Несебър	45.8%	45.8%			98.2%	88.9%	59.2%
Поморие	49.1%	49.1%			94.3%	83.7%	45.6%
Средец	60.1%	60.1%	7.6%		89.5%	68.5%	31.8%
Царево	38.9%	58.1%	2.3%		88.2%	18.3%	46.3%

0 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

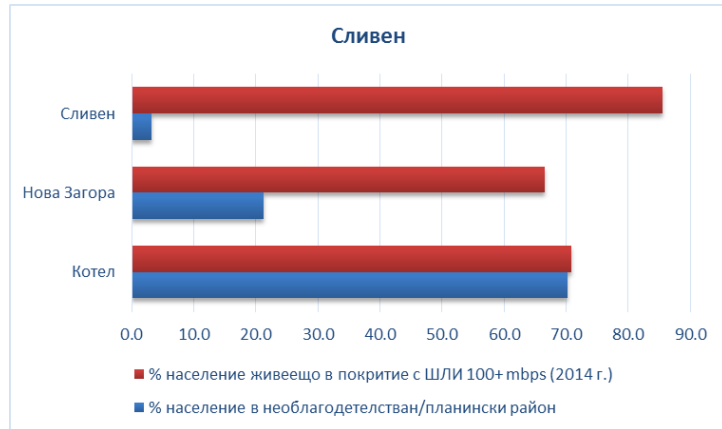
Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км ²)	гъстота на населението 2009 г. (д/км ²)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Айтос	добро (5)	52	54	-3.8%
Бургас	отлично (9)	168	168	0.0%
Карнобат	добро (5)	22	24	-9.1%
Малко Търново	добро (3)	5	5	0.0%
Несебър	отлично (10)	58	60	-3.4%
Поморие	много добро (7)	67	67	0.0%
Средец	добро (5)	13	14	-7.7%
Царево	много добро (7)	18	19	-5.6%

СР Сливен

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Котел	29.5%	29.5%	70.2%	0.0%	100.0%	70.8%	19.5%
Нова Загора	42.3%	53.2%	21.3%		100.0%	66.5%	30.9%
Сливен	73.0%	73.0%	3.1%		100.0%	85.5%	43.2%

0 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

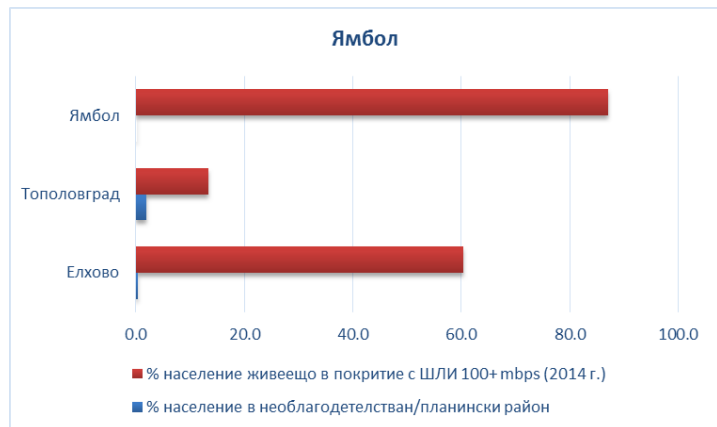

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Котел	добро (3)	22	24	-9.1%
Нова Загора	добро (5)	39	43	-10.3%
Сливен	много добро (6)	90	94	-4.4%

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

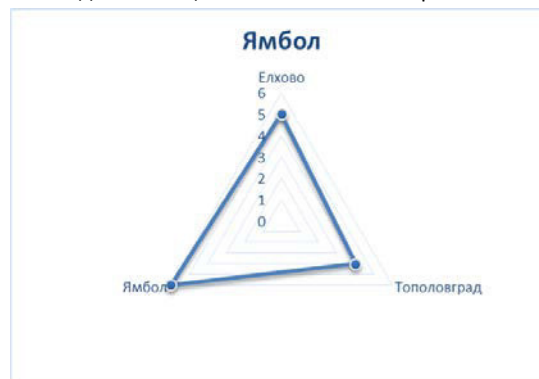
районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Елхово	52.2%	58.2%	0.4%		100.0%	60.3%	31.4%
Тополовград	48.5%	48.5%	2.0%		90.4%	13.3%	28.6%
Ямбол	66.9%	72.1%			100.0%	87.1%	43.0%

8 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

Индекс на социално-икономическо развитие

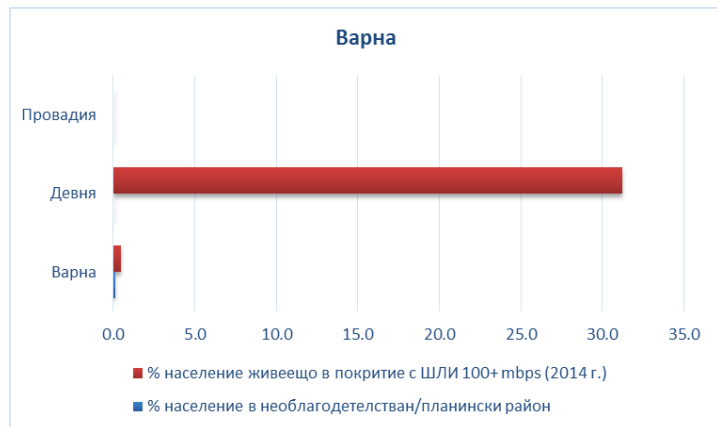

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км²)	гъстота на населението 2009 г. (д/км²)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Елхово	добро (5)	14	15	-7.1%
Тополовград	добро (4)	15	17	-13.3%
Ямбол	много добро (6)	54	59	-9.3%

3.5. АПЕЛАТИВЕ РАЙОН ВАРНА

CP Варна

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Варна	82.5%	88.6%	0.2%		97.7%	0.5%	61.4%
Девня	31.2%	61.0%			74.0%	31.2%	30.7%
Провадия	31.1%	44.9%			96.3%		27.8%

53 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

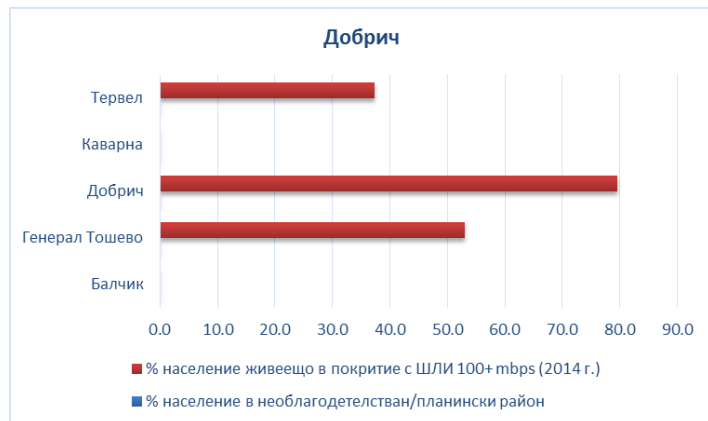
Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Варна	отлично (9)	231	224	3.0%
Девня	добро (5)	32	34	-6.3%
Провадия	добро (4)	33	34	-3.0%

СР Добрич

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Балчик	57.4%	57.4%			87.9%		44.1%
Генерал Тошево	46.3%	46.3%			62.7%	53.0%	32.9%
Добрич	77.5%	78.7%			95.8%	79.5%	51.8%
Каварна	57.1%	73.9%	0.1%		87.9%		43.4%
Тервел	37.3%	37.3%			39.1%	37.3%	24.1%

0 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

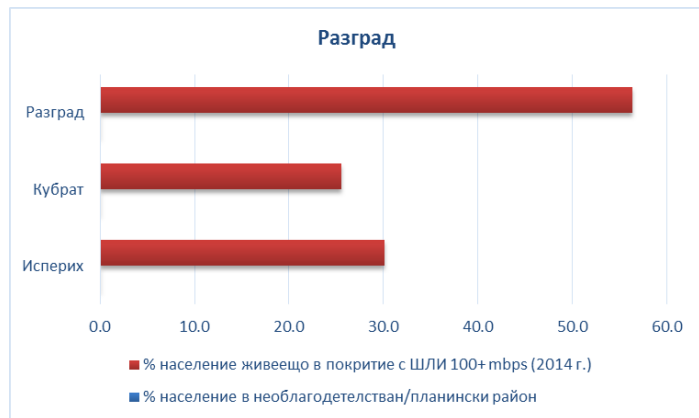

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Балчик	много добро (6)	38	42	-10.5%
Генерал Тошево	добро (5)	15	17	-13.3%
Добрич	много добро (7)	63	67	-6.3%
Каварна	много добро (6)	24	26	-8.3%
Тервел	добро (4)	27	30	-11.1%

СР Разград

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Исперих	30.1%	35.5%			41.1%	30.1%	38.5%
Кубрат	25.5%	36.1%			62.4%	25.5%	42.2%
Разград	50.7%	59.7%			93.6%	56.3%	50.0%

45 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

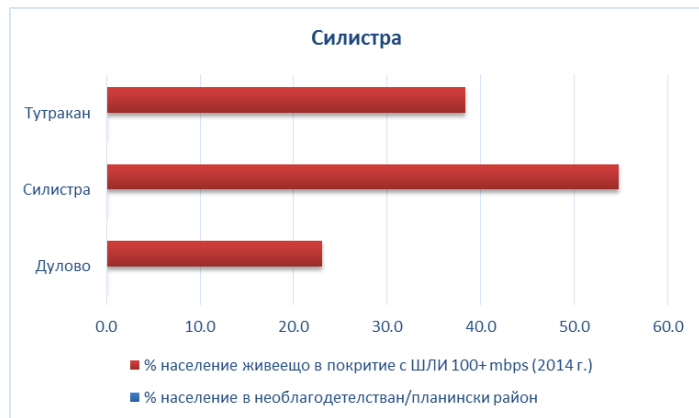
Население и социално-икономическо развитие

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Исперих	добро (5)	44	47	-6.8%
Кубрат	добро (5)	39	44	-12.8%
Разград	много добро (7)	62	69	-11.3%

СР Силистра

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Дулово	23.1%	23.1%			48.2%	23.1%	44.2%
Силистра	54.7%	59.5%			87.1%	54.7%	43.1%
Тутракан	33.1%	39.1%			93.4%	38.4%	36.0%

41 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Дулово	много добро (6)	50	51	-2.0%
Силистра	много добро (6)	46	51	-10.9%
Тутракан	добро (5)	27	32	-18.5%

СР Търговище

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

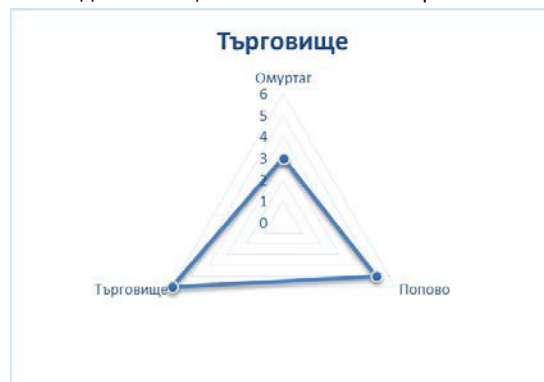
районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Омуртаг	27.5%	33.1%	9.2%		69.1%	47.8%	21.6%
Попово	44.3%	52.3%			70.5%		36.1%
Търговище	65.7%	65.7%			71.4%	1.1%	41.3%

54 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Омуртаг	добро (3)	31	35	-12.9%
Попово	добро (5)	34	39	-14.7%
Търговище	много добро (6)	67	72	-7.5%

СР Шумен

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Велики Преслав	25.4%	49.0%	15.6%		72.4%	6.5%	27.6%
Нови Пазар	27.7%	40.1%			67.2%		31.2%
Шумен	75.6%	77.0%			89.4%	75.6%	50.2%

56 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

Индекс на социално-икономическо развитие

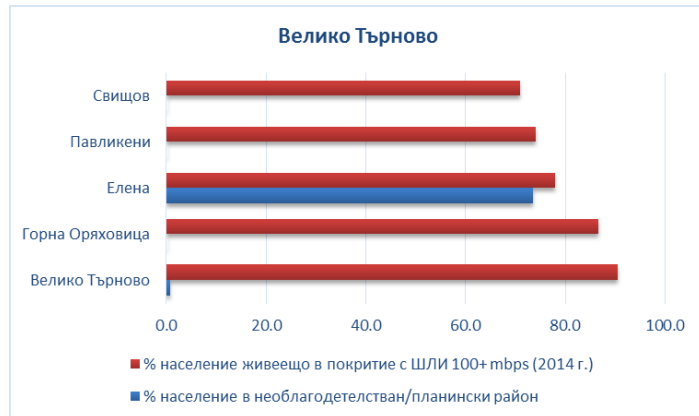

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Велики Преслав	добро (4)	27	30	-11.1%
Нови Пазар	добро (5)	37	40	-8.1%
Шумен	много добро (7)	92	100	-8.7%

3.6. АПЕЛАТИВЕН РАЙОН ВЕЛИКО ТЪРНОВО

СР Велико Търново

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Велико Търново	67.4%	71.5%	0.7%		96.8%	90.5%	52.9%
Горна Оряховица	43.7%	61.3%			89.6%	86.6%	45.7%
Елена	41.2%	57.4%	73.6%	0.1%	79.8%	77.9%	31.9%
Павликени	40.5%	47.4%			79.0%	74.0%	34.4%
Свищов	71.0%	71.0%			95.8%	71.0%	44.2%

5 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

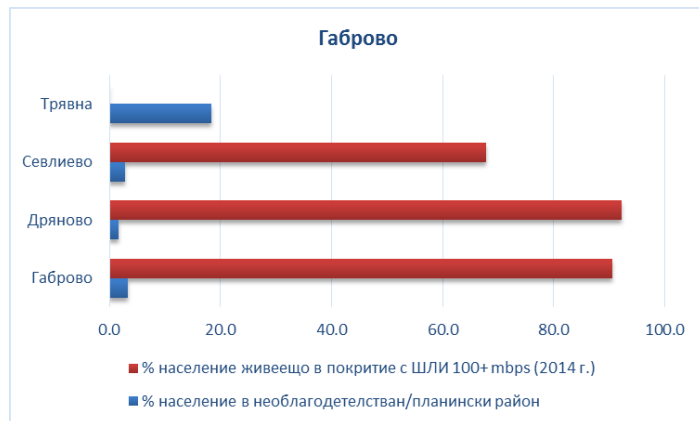
Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5-10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Велико Търново	много добро (7)	76	77	-1.3%
Горна Оряховица	много добро (6)	70	77	-10.0%
Елена	добро (5)	14	17	-21.4%
Павликени	добро (5)	32	38	-18.8%
Свищов	добро (5)	65	80	-23.1%

СР Габрово

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в неблагоприятен планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Габрово	90.5%	90.5%	3.3%	0.0%	98.4%	90.5%	52.5%
Дряново	76.8%	76.8%	1.6%		92.8%	92.3%	41.5%
Севлиево	63.6%	63.6%	2.9%		83.0%	67.7%	46.1%
Трявна	80.3%	80.3%	18.3%	0.0%	95.6%		47.0%

0 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

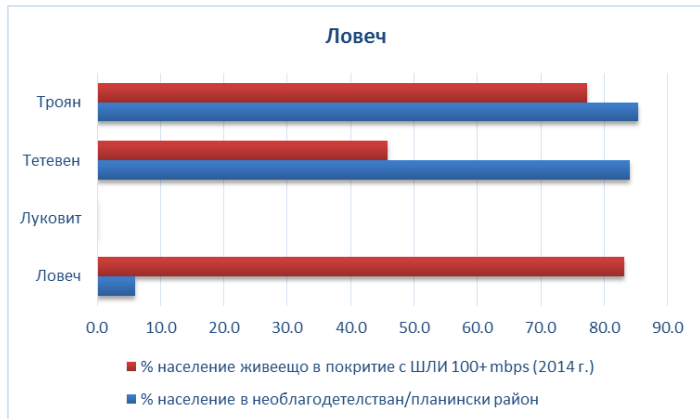

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението (2013 г. / 2009 г.)
Габрово	много добро (7)	113	121	-7.1%
Дряново	много добро (6)	34	39	-14.7%
Севлиево	много добро (6)	37	42	-13.5%
Трявна	много добро (6)	44	49	-11.4%

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Ловеч	61.5%	70.3%	6.0%		95.9%	83.2%	42.7%
Луковит	50.0%	50.0%			96.1%		29.3%
Тетевен	35.4%	45.8%	84.1%	1.1%	76.7%	45.8%	30.0%
Троян	60.0%	68.4%	85.4%	2.0%	94.3%	77.3%	47.9%

41 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

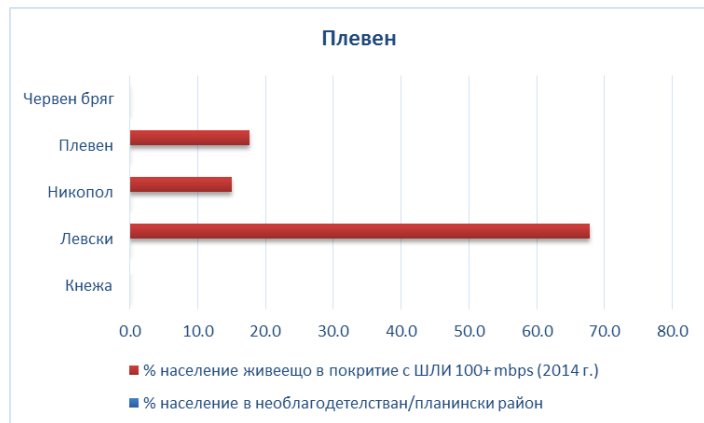
Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Ловеч	много добро (6)	35	40	-14.3%
Луковит	добро (5)	38	43	-13.2%
Тетевен	добро (5)	30	32	-6.7%
Троян	много добро (6)	30	33	-10.0%

СР Плевен

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Кнежа	50.9%	66.3%			96.0%		32.2%
Левски	33.1%	61.1%			78.3%	67.8%	42.8%
Никопол	15.1%	30.1%			40.2%	15.1%	22.4%
Плевен	63.1%	68.6%			86.2%	17.7%	49.7%
Червен бряг	46.0%	46.0%			100.0%		35.1%

17 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

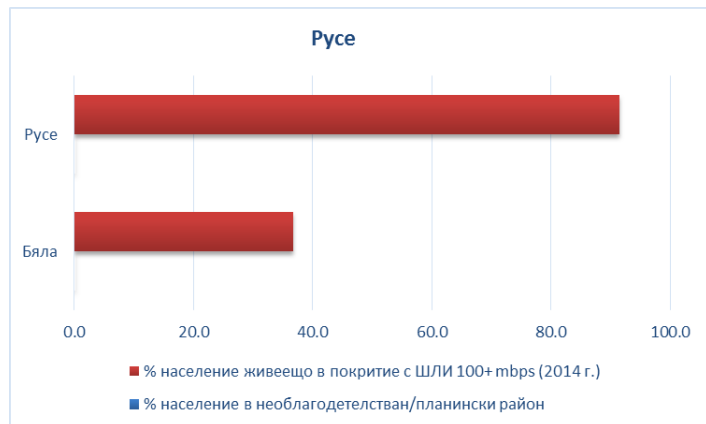

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км ²)	гъстота на населението 2009 г. (д/км ²)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Кнежа	добро (4)	35	40	-14.3%
Левски	добро (5)	41	46	-12.2%
Никопол	лошо (2)	23	28	-21.7%
Плевен	много добро (7)	81	89	-9.9%
Червен бряг	добро (5)	55	63	-14.5%

CP Русе

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

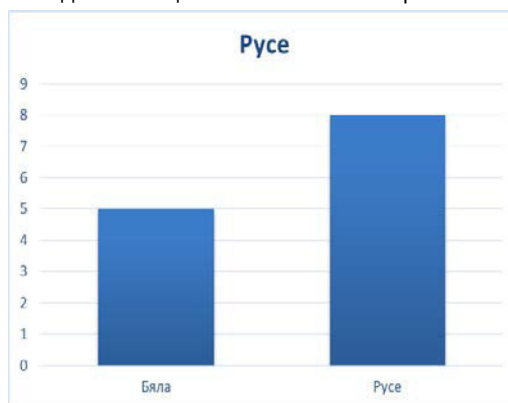
районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Бяла	24.4%	47.0%			94.4%	36.7%	33.4%
Русе	75.0%	79.1%			97.6%	91.5%	57.9%

0 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

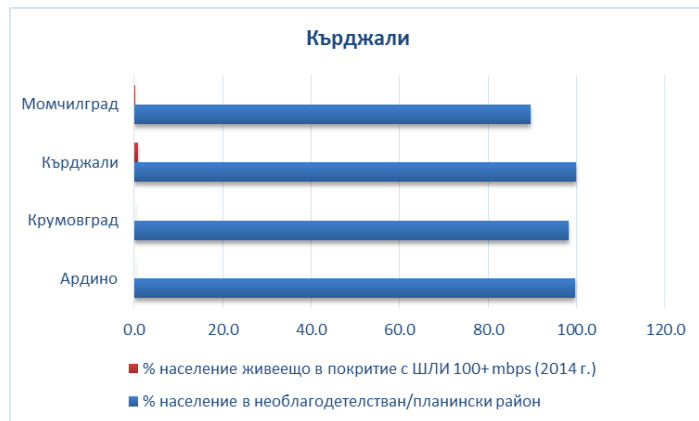
Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Бяла	добро (5)	27	32	-18.5%
Русе	много добро (8)	116	125	-7.8%

3.7. АПЕЛАТИВЕН РАЙОН ПЛОВДИВ

СР Кърджали

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас. м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Ардино	30.3%	30.3%	99.8%	16.9%	100.0%		21.0%
Крумовград	28.3%	28.3%	98.1%		52.2%		26.4%
Кърджали	57.0%	57.4%	99.9%	1.6%	77.0%	0.9%	42.9%
Момчилград	16.9%	25.3%	89.5%	3.8%	41.6%	0.2%	30.4%

64 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

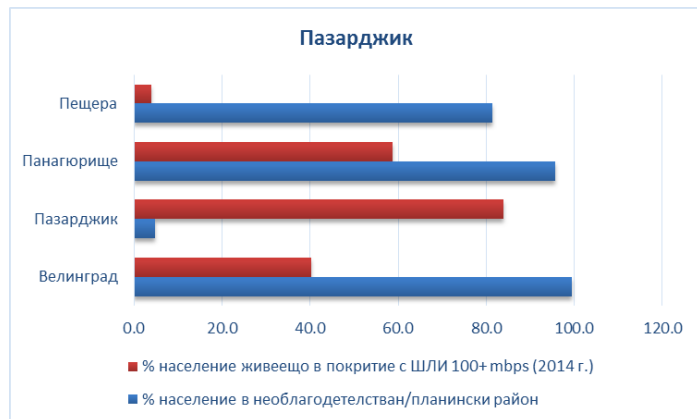

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Ардино	добро (3)	33	36	-9.1%
Крумовград	добро (4)	20	21	-5.0%
Кърджали	много добро (6)	85	87	-2.4%
Момчилград	добро (4)	40	41	-2.5%

СР Пазарджик

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Велинград	40.3%	55.0%	99.5%	99.5%	85.2%	40.3%	35.5%
Пазарджик	46.6%	54.7%	4.8%		87.4%	83.9%	42.3%
Панагюрище	58.8%	72.3%	95.7%		77.0%	58.8%	44.9%
Пещера	48.9%	70.2%	81.4%	19.3%	87.9%	3.9%	41.5%

37 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

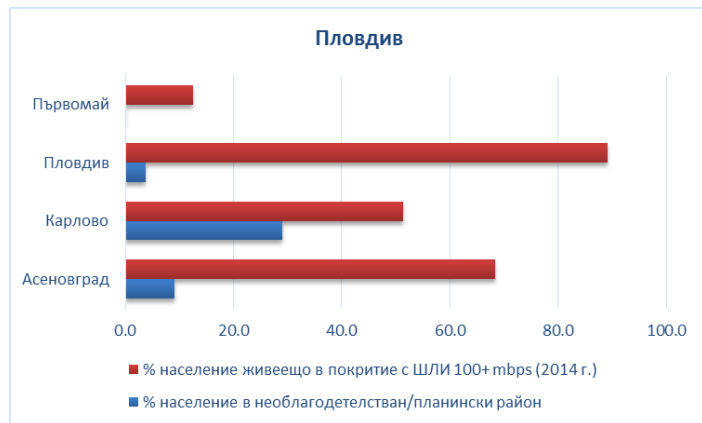
Население и социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Велинград	добро (5)	53	54	-1.9%
Пазарджик	много добро (6)	98	106	-8.2%
Панагюрище	много добро (6)	35	38	-8.6%
Пещера	много добро (6)	32	37	-15.6%

СР Пловдив

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Асеновград	61.8%	67.5%	9.2%	3.8%	86.4%	68.4%	48.6%
Карлово	37.3%	51.4%	29.1%		80.3%	51.4%	45.9%
Пловдив	66.4%	78.6%	3.7%	0.1%	96.7%	89.1%	55.3%
Първомай	51.7%	51.7%			74.2%	12.4%	37.1%

54 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км ²)	гъстота на населението 2009 г. (д/км ²)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Асеновград	много добро (6)	70	73	-4.3%
Карлово	много добро (6)	55	59	-7.3%
Пловдив	много добро (8)	160	164	-2.5%
Първомай	добро (5)	48	53	-10.4%

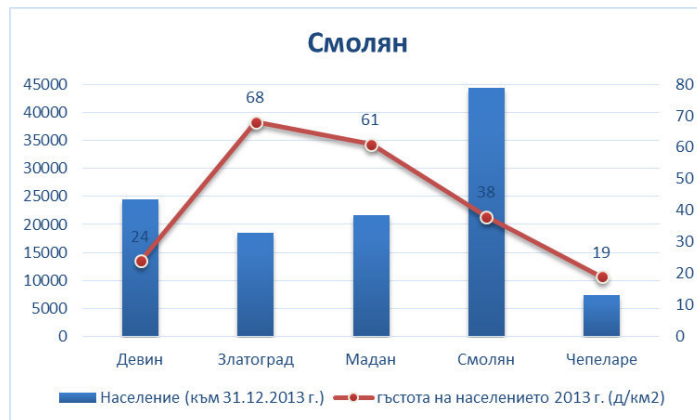
СР Смолян

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в неблагоприятен планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Девин	27.3%	46.5%	99.8%	98.7%	49.9%	9.4%	37.3%
Златоград	37.0%	60.1%	100.0%	21.6%	72.8%		37.0%
Мадан	26.2%	42.9%	100.0%	51.1%	83.0%		42.0%
Смолян	66.2%	68.5%	100.0%	99.9%	81.8%		47.0%
Чепеларе	70.1%	70.1%	100.0%	100.0%	73.6%		46.0%

61 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

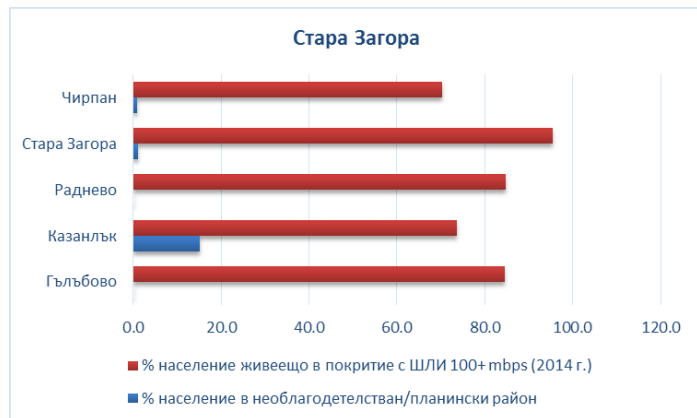
Население и социално-икономическо развитие

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5-/10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Девин	добро (5)	24	26	-8.3%
Златоград	добро (5)	68	72	-5.9%
Мадан	много добро (6)	61	64	-4.9%
Смолян	много добро (7)	38	41	-7.9%
Чепеларе	много добро (6)	19	21	-10.5%

CP Стара Загора

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в неблагоприятен планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Гълъбово	62.2%	62.2%			84.6%	84.6%	40.8%
Казанлък	44.4%	55.3%	15.2%	0.1%	82.9%	73.7%	44.2%
Раднево	63.9%	63.9%			86.1%	84.8%	44.9%
Стара Загора	84.8%	85.0%	1.0%		96.3%	95.4%	56.7%
Чирпан	52.2%	54.5%	1.0%		77.7%	70.2%	31.9%

24 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

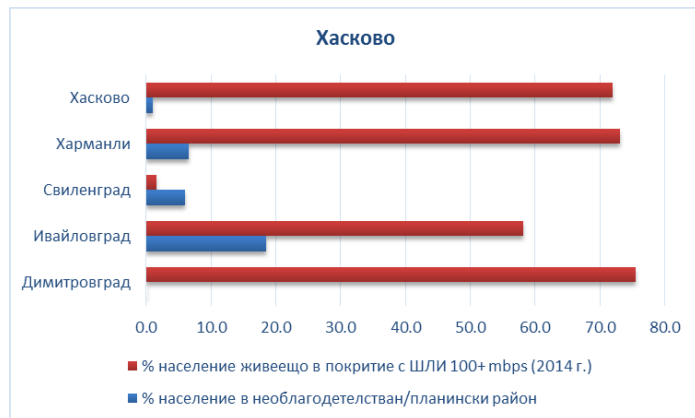
Население и социално-икономическо развитие

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Гълъбово	добро (5)	37	41	-10.8%
Казанлък	много добро (6)	54	59	-9.3%
Раднево	много добро (6)	36	40	-11.1%
Стара Загора	много добро (8)	120	125	-4.2%
Чирпан	добро (5)	30	34	-13.3%

СР Хасково

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас. м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в неблагоприятен планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Димитровград	72.4%	72.4%			83.3%	75.5%	45.9%
Ивайловград	58.2%	58.2%	18.6%	0.7%	69.4%	58.2%	32.8%
Свиленград	55.2%	78.2%	6.0%		84.2%	1.6%	46.1%
Харманли	52.6%	73.5%	6.6%		73.3%	73.1%	37.6%
Хасково	72.0%	73.7%	1.1%		78.1%	72.0%	48.5%

77 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

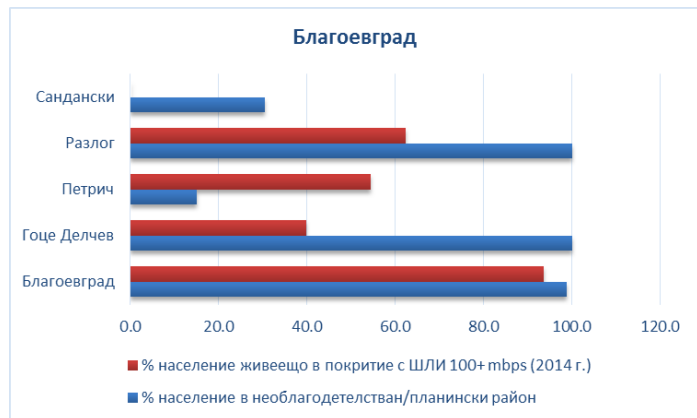
Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Димитровград	много добро (6)	91	100	-9.9%
Ивайловград	добро (5)	8	8	0.0%
Свиленград	много добро (6)	31	33	-6.5%
Харманли	добро (5)	29	32	-10.3%
Хасково	много добро (7)	84	89	-6.0%

3.8. АПЕЛАТИВЕН РАЙОН СОФИЯ

СР Благоевград

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Благоевград	77.4%	84.7%	98.8%	2.8%	97.9%	93.6%	57.3%
Гоце Делчев	26.8%	36.0%	100.0%	39.8%	67.0%	39.8%	43.3%
Петрич	53.9%	53.9%	15.2%	4.8%	84.7%	54.4%	48.8%
Разлог	22.0%	55.3%	100.0%	98.8%	83.9%	62.4%	42.6%
Сандански	51.0%	59.7%	30.4%	4.0%	84.7%		42.1%

45 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

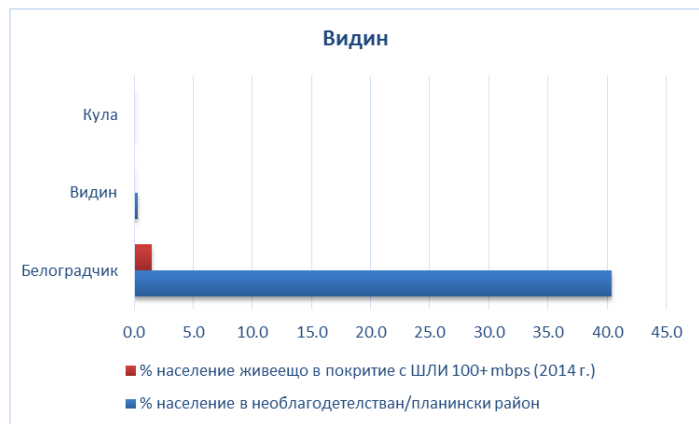

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Благоевград	много добро (8)	77	78	-1.3%
Гоце Делчев	много добро (6)	51	53	-3.9%
Петрич	много добро (7)	82	86	-4.9%
Разлог	много добро (6)	34	35	-2.9%
Сандански	много добро (6)	30	31	-3.3%

СР Видин

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Белоградчик	27.2%	40.7%	40.4%		68.0%	1.5%	18.4%
Видин	65.9%	71.3%	0.4%		95.3%		41.8%
Кула	40.6%	64.7%			64.7%		18.2%

18 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

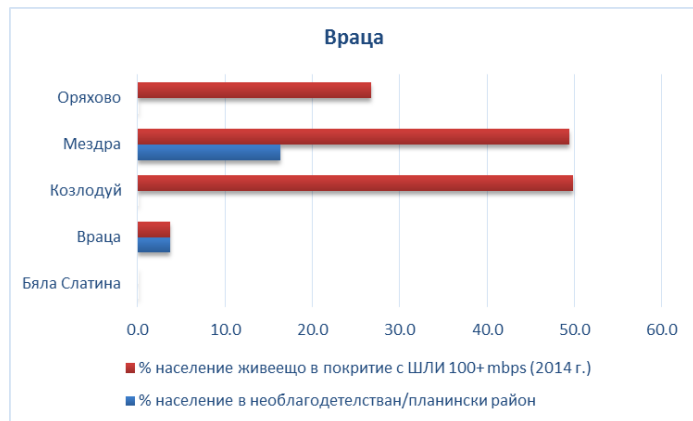

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Белоградчик	лошо (2)	13	16	-23.1%
Видин	много добро (6)	68	75	-10.3%
Кула	лошо (1)	11	14	-27.3%

СР Враца

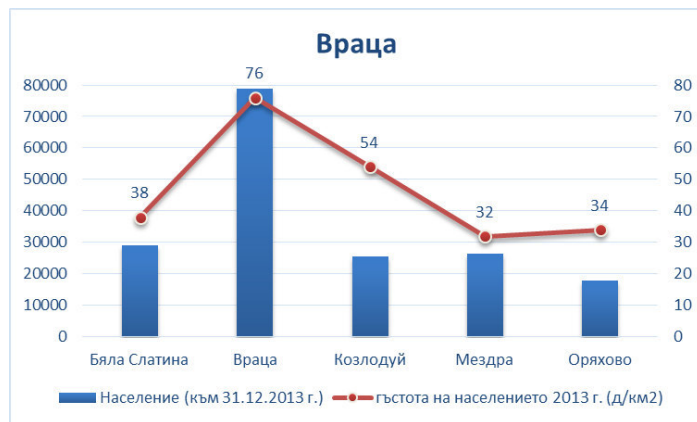

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в неблагоприятен планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Бяла Слатина	36.9%	44.5%			86.5%		31.0%
Враца	73.3%	77.0%	3.7%		92.3%	3.8%	47.5%
Козлодуй	49.9%	55.6%			98.8%	49.9%	48.8%
Мездра	39.3%	49.5%	16.3%	0.0%	81.3%	49.5%	37.0%
Оряхово	26.8%	44.0%			86.7%	26.8%	33.3%

40 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

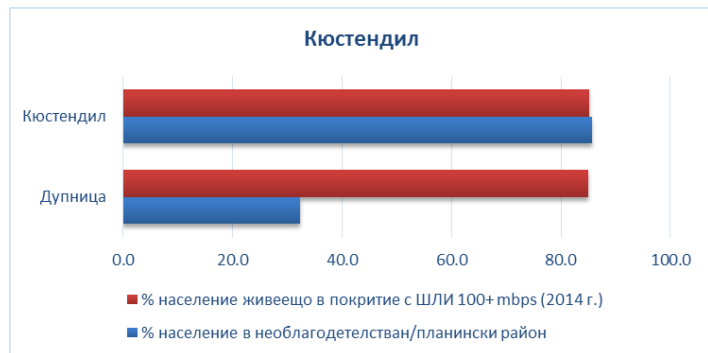
Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Бяла Слатина	добро (4)	38	44	-15.8%
Враца	много добро (7)	76	83	-9.2%
Козлодуй	много добро (6)	54	58	-7.4%
Мездра	добро (5)	32	37	-15.6%
Оряхово	добро (5)	34	37	-8.8%

СР Кюстендил

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Дупница	46.6%	68.1%	32.4%	11.4%	91.0%	84.9%	41.9%
Кюстендил	70.1%	71.4%	85.7%	6.5%	89.5%	85.2%	41.4%

32 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

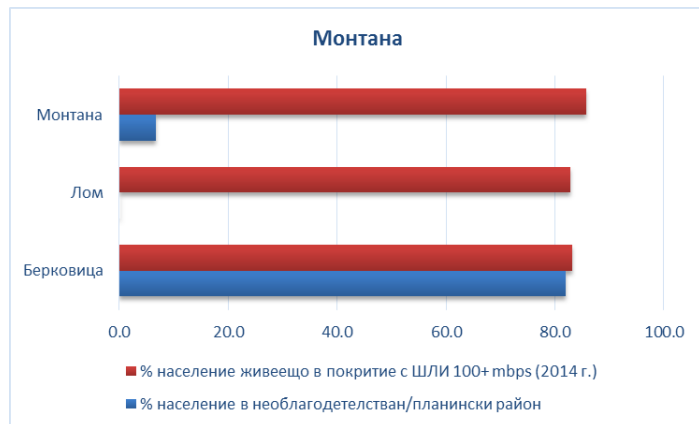

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- /10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км ²)	гъстота на населението 2009 г. (д/км ²)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Дупница	много добро (6)	50	56	-12.0%
Кюстендил	много добро (6)	36	40	-11.1%

СР Монтана

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас. м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в неблагоприятен планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Берковица	50.3%	73.8%	81.9%		90.0%	83.1%	32.3%
Лом	44.2%	60.3%			85.7%	82.8%	28.3%
Монтана	63.5%	69.1%	6.7%		90.7%	85.8%	42.6%

0 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

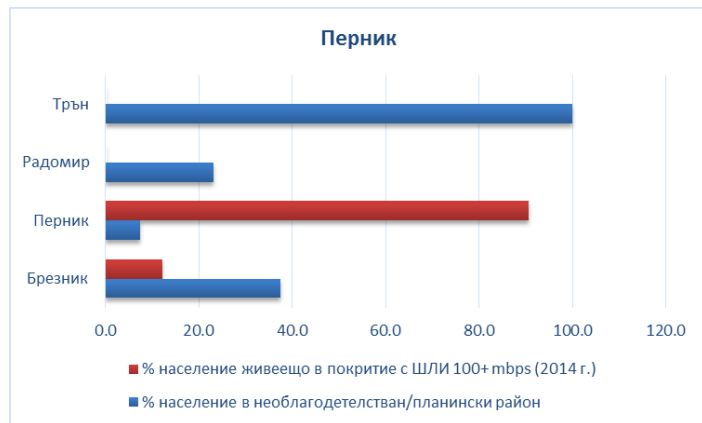
Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5-/10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Берковица	добро (5)	37	40	-8.1%
Лом	добро (4)	36	40	-11.1%
Монтана	много добро (6)	42	46	-9.5%

СР Перник

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Брезник	61.3%	61.3%	37.5%	37.5%	74.0%	12.3%	27.8%
Перник	82.5%	82.5%	7.5%	7.5%	96.4%	90.7%	52.3%
Радомир	57.8%	65.5%	23.2%	8.5%	67.4%		32.4%
Трън	59.7%	59.7%	100.0%	99.7%	62.8%		19.9%

19 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

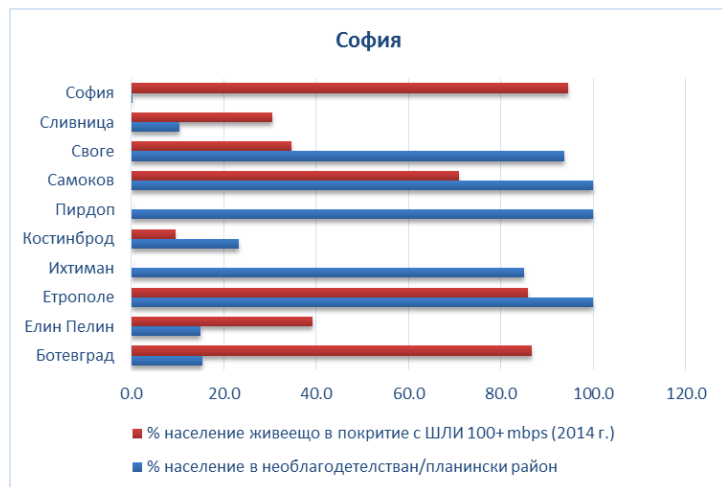

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Брезник	добро (4)	16	19	-18.8%
Перник	много добро (7)	197	201	-2.0%
Радомир	добро (5)	26	30	-15.4%
Трън	лошо (2)	7	9	-28.6%

СР София

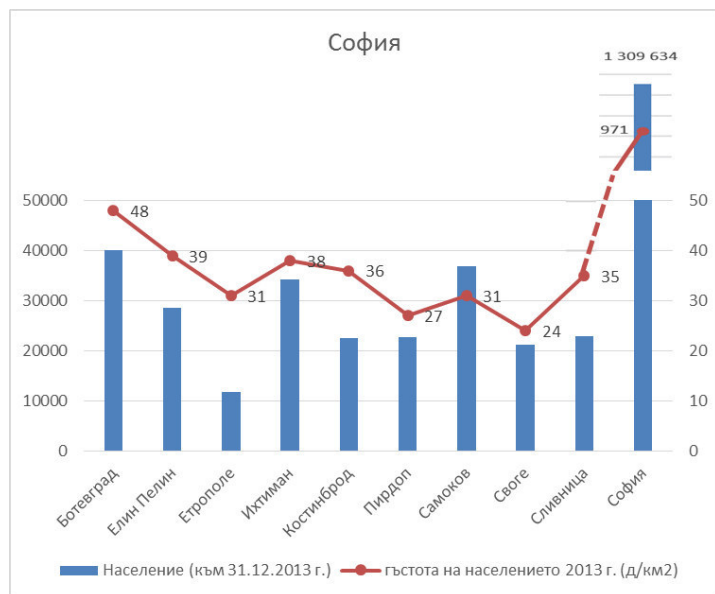

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Ботевград	50.1%	59.6%	15.3%	0.3%	90.4%	86.8%	44.8%
Елин Пелин	23.9%	29.0%	15.0%	7.6%	86.6%	39.3%	48.4%
Етрополе	85.8%	85.8%	100.0%	2.8%	86.8%	85.8%	46.7%
Ихтиман	37.7%	69.8%	84.9%	10.2%	99.2%		39.9%
Костинброд	52.9%	72.0%	23.2%	23.2%	84.7%	9.5%	54.3%
Пирдоп	32.1%	89.7%	100.0%	16.9%	72.6%		45.8%
Самоков	70.8%	70.8%	100.0%	100.0%	90.7%	70.8%	42.9%
Своге	37.4%	37.4%	93.8%	19.6%	78.4%	34.7%	44.1%
Сливница	32.3%	71.3%	10.4%	1.9%	83.9%	30.5%	49.9%
София	93.2%	93.2%	0.3%		99.7%	94.6%	64.8%

0 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км²)	гъстота на населението 2009 г. (д/км²)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Ботевград	много добро (6)	48	51	-6.3%
Елин Пелин	много добро (6)	39	41	-5.1%
Етрополе	много добро (6)	31	34	-9.7%
Ихтиман	добро (5)	38	40	-5.3%
Костинброд	много добро (7)	36	36	0.0%
Пирдоп	много добро (6)	27	29	-7.4%
Самоков	много добро (6)	31	32	-3.2%
Своге	много добро (6)	24	26	-8.3%
Сливница	много добро (6)	35	35	0.0%
София	отлично (10)	971	927	4.5%

4. Оценка на ефекта на социално-икономическите фактори върху общия брой дела и действителната натовареност

За оценка на свързаността на различни социални и икономически фактори с броя на делата, както и с действителната натовареност, бяха проведени серия от регресионни анализи, при което бяха тествани различни модели.

Анализът беше извършен върху 112 района - район София беше изключен като силно отклоняваща се стойност (outlier).

В анализа участваха 24 социални или икономически фактори (независими променливи, обуславящи промяната на броя дела или действителната натовареност на ниво районен съд). Техният списък, заедно със средни стойности от всички райони, минималните и максималните стойности, е представен на таблицата по-долу:

	Средно от всички райони	Минимална стойност	Максимална стойност
Население (към 31.12.2012)	53390,36	3765	510757
Площ (в дка)	979403,88	254909	3204988
Индекс на социално-икономическо развитие	0,77	0,41	1,23
Гъстота на населението (д/км ²)	49,34	5	231
Брой на фирмите, регистрирани по ДДС	1884,34	43,67	25422,33
Дял на заетите от цялото население (%)	33,01	20,88	44,02
Дял на хората с висше образование от цялото население (%)	12,09	5,15	26,63
Дял от населението с интернет (%)	40	18,16	61,42
Дял на населението, живеещо в населено място на районен, окръжен или апелативен съд (%)	50,63	15,11	90,51
Брой фирми на глава от населението	0,03	0,01	0,08
Лекари специалисти на 1000 души население	0,45	0	1,12
Брой кметства	17,63	0	82
Дял на населението в областен или общински център (%)	59,36	23,07	90,51
Дял на населението в планински район (%)	34,58	0	100
Дял на населението в селски район (%)	84,2	0	100
Дял на населението, живеещо в покритие с ШЛИ (%)	83,01	39,12	100
Дял на населени места с поне един доставчик на ШЛИ (%)	45,01	1,89	100
Болници на 10 000 д. население	0,41	0	1,06

Общопрактикуващи лекари на 1000 д. население	0,73	0,27	1,42
Дял от населението на възраст до 15г. (%)	13,22	8,05	18,11
Дял от населението на възраст 15-30г. (%)	16,75	9,63	29,33
Дял от населението на възраст 30-60г. (%)	41,3	31,49	47,66
Дял от населението на възраст 60+ години (%)	28,73	19,54	50,82
Дял от населението на заети в трудовоактивна възраст (%)	38,15	23,32	50,58

За оценка на връзката на различни социални и икономически фактори с общия брой на делата беше извършен многофакторен линеен регресионен анализ. Анализът недвусмислено показва, **че най-силният фактор, който определя броя на делата, е населението на съответния район.**

Корелацията на населението с общия брой дела е изключително висока - $r = 0,982$, а коригираният коефициент на детерминация (adjusted R square) е равен на 0,963 – това означава, че **факторът Население в линейна регресия обяснява над 96% от дисперсията при броя дела.**

Добавянето на някои от факторите към регресионния модел е проблематично поради наличието на мултиколинеарност между факторите – с други думи фактори като население, площ, брой фирми и др. са взаимно корелирани (силно зависими помежду си) и не могат да се използват съвместно в единен модел. Този проблем се решава частично от използването на относителни дялове – например „Лекари специалисти на 1000 души“ вместо общ брой на лекари специалисти, или „Дял на хората с висше образование“ вместо общ брой на висшистите за района.

Въпреки това високата корелация на Население с ключови фактори като площ остава проблемна за регресионни модели. На долната таблица е представена корелацията между фактора население и другите фактори, включени в анализа.

За целите на регресионния анализ, не се допуска коефициент на Пирсън по-висок от 0,7 между които и да са два фактора, включени в модела.

Корелация на население (към 31.12.2012) с:	Коефициент на Пирсън	Ниво на значимост
Брой на фирмите, регистрирани по ДДС	0,98	$p < 0,001$
Гъстота на населението (д/км ²)	0,80	$p < 0,001$
Площ (в дка)	0,70	$p < 0,001$
Дял на хората с висше образование от цялото население (%)	0,65	$p < 0,001$
Брой кметства	0,56	$p < 0,001$
Индекс на социално-икономическо развитие	0,52	$p < 0,001$
Дял от населението с интернет (%)	0,51	$p < 0,001$

Брой фирми на глава от населението	0,50	p<0,001
Дял от населението на заети в трудовоактивна възраст (%)	0,44	p<0,001
Дял на заетите от цялото население (%)	0,43	p<0,001
Дял на населението в областен или общински център (%)	0,39	p<0,001
Дял на населението, живеещо в населено място на районен, окръжен или апелативен съд (%)	0,39	p<0,001
Дял от населението на възраст 60+ години (%)	-0,32	p<0,001
Дял на населението в селски район (%)	-0,29	p<0,01
Дял на населението, живеещо в покритие с ШЛИ (%)	0,29	p<0,01
Дял от населението на възраст 15-30г. (%)	0,29	p<0,01
Дял от населението на възраст 30-60г. (%)	0,28	p<0,01
Дял на населени места с поне един доставчик на ШЛИ (%)	0,21	p<0,05
Дял на населението в планински район (%)	-0,18	
Дял от населението на възраст до 15г. (%)	0,09	
Болници на 10 000 д. население	0,09	
Лекари специалисти на 1000 души население	0,08	
Общопрактикуващи лекари на 1000 д. население	0,00	

4.1. Влияние на индекса за социално-икономическо развитие върху общия брой дела

За да се оцени влиянието на индекса на социално-икономическо развитие върху броя дела, извън влиянието на броя население, може да се разгледа променливата „брой дела на 1000 човека“, която неутрализира ефекта на големината на населението на ниво район.

При еднофакторен линеен регресионен анализ със зависима променлива „брой дела на 1000 човека“ и независима променлива (фактор) – „ниво на социално-икономическо развитие (индекс)“, се наблюдава статистически значим ефект на индекса върху броя дела на 1000 човека: $F(1, 110) = 10,085$, $p < 0.01$

Коригираният коефициент на детерминация (adjusted R square) в този случай е равен на 0,076 или 7,6% от разсейването в броя дела на 1000 човека може да се обясни от социално-икономическото развитие на района (представено чрез изчисления индекс).

Този анализ показва, че **социално-икономическото развитие има влияние върху общия брой на делата, но това влияние не може да се изследва адекватно на ниво районен съд**, поради малкия брой наблюдения (data points) – само 112¹⁵ и

¹⁵ Район София е изключен от анализа поради неговите силно отклоняващи се стойности.

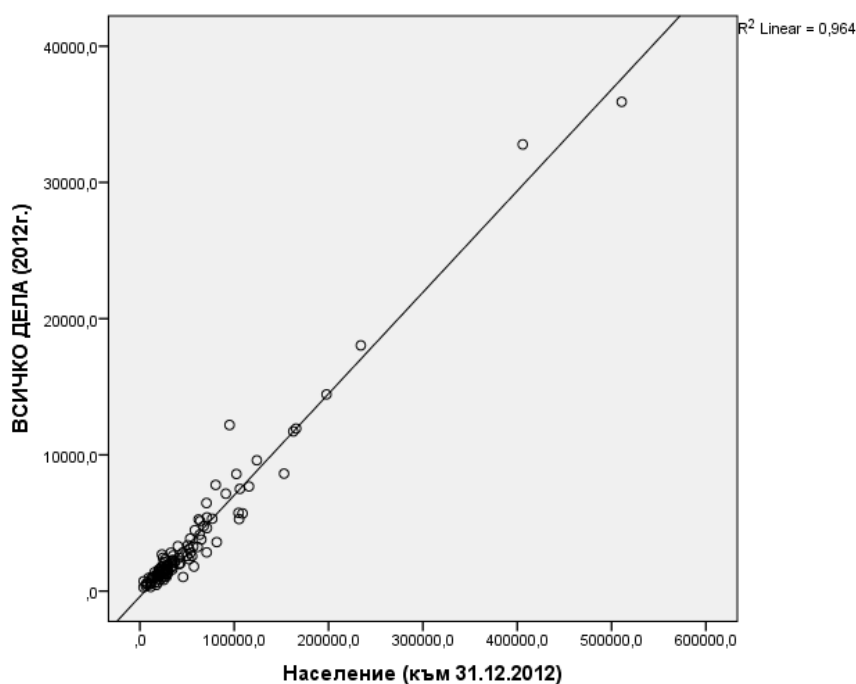
поради много силното влияние на фактора „население“ (и свързаните с него фактори) на това равнище на анализ.

Напълно възможно е влиянието на различните фактори, които обуславят броя на делата на ниво община или дори на ниво населено място, да се неутрализират взаимно, когато се разглеждат обобщени стойности на ниво районен съд. В този смисъл, един **бъдещ анализ на натовареността на съдебната система трябва да позволява данните за нейната дейност да се разглеждат и на по-ниско ниво – минимум община, а по възможност – населено място**. Това изисква промяна на съществуващите към момента процедури за събиране и агрегиране на т.нар. „съдебна статистика“, вкл. разработване на индикатори позволяващи регистрация на информация за делата в съдебната система, свързани с местоположението на засегнатите страни.

4.2. Функционална зависимост между брой население, индекс за социално-икономическо развитие и общ брой дела на ниво районен съд

Както беше отбелязано по-горе, свързаността (корелацията) между фактора население и други фактори не позволяват включването на някои фактори (като например площ, брой фирми, гъстота на населението и др.) в регресионния модел, тъй като са силно свързани с фактора Население.

При анализ на типа функционална зависимост (curve estimation) между броя дела и населението в района, беше установено, че линейната функция обяснява най-точно взаимовръзката между двете променливи – **зависимостта между общия брой дела и населението е линейна**.

Многофакторен линеен регресионен анализ със зависима променлива „Общ брой дела“ и фактори „Население“ и „Индекс на социално-икономическо развитие“ показва огромното влияние на фактора Население: $r = 0,982$; коригираният коефициент на детерминация – 0,963 (или 96,3% от разсейването на броя дела се обяснява от разликите в населението между районите). Влиянието на втория фактор (индекс на социално-икономическо развитие) е статистически значимо – $p < 0,01$, но промяната в коефициента на детерминация е само 0,002 или 0,2%.

На практика това означава, че добавянето на индекса към регресионния модел, макар и увеличаващо значимо силата на модела, променя обясненото разсейване от 96,3% на 96,5%, което може да се тълкува като незначителна промяна.

Функционалната зависимост между броя дела и населението в комбинация с индекса може да се представи чрез формулата:

$$\text{БД (Население, Индекс)} = 0.072 * \text{Население} + 1929,9 * \text{СИРИндекс} - 1767,5$$

Въпреки високите стойности на коефициента на детерминация за този модел, горната формула не позволява напълно точното предсказване на броя на делата на ниво районен съд.

Районен съд	Прогнозна стойност на база население и индекс	Реален общ брой на делата за 2012 г.	Разлика	Относителна разлика (разлика /брой дела), %
Несебър	2704	1036	-1668	161,0%
Варна	3666	1807	-1859	102,9%
Бургас	4910	2840	-2070	72,9%
Благоевград	1378	823	-555	67,4%
Стара Загора	1735	1047	-688	65,7%
Русе	5786	3598	-2188	60,8%
Пловдив	1333	834	-499	59,8%
Габрово	974	635	-339	53,4%
Велико Търново	1769	1238	-531	42,9%
Добрич	1891	1335	-556	41,6%
Костинброд	7404	5286	-2118	40,1%
Перник	3277	2341	-936	40,0%
Царево	3580	2576	-1004	39,0%
Петрич	628	457	-171	37,4%
Шумен	2698	1971	-727	36,9%
Хасково	1414	1037	-377	36,4%
Разград	7677	5701	-1976	34,7%
Поморие	7526	5743	-1783	31,0%
Плевен	4242	3247	-995	30,6%
Враца	2071	1587	-484	30,5%

Смолян	3643	2812	-831	29,6%
Козлодуй	717	561	-156	27,8%
Сливница	2578	2042	-536	26,2%
Асеновград	1567	1248	-319	25,6%
Балчик	10777	8626	-2151	24,9%
Чепеларе	1964	1588	-376	23,7%
Троян	4679	3787	-892	23,6%
Трявна	2191	1844	-347	18,8%
Елин Пелин	3862	3275	-587	17,9%
Димитровград	3645	3099	-546	17,6%
Сливен	2547	2215	-332	15,0%
Етрополе	2956	2582	-374	14,5%
Свиленград	1744	1526	-218	14,3%
Севлиево	3224	2825	-399	14,1%
Ботевград	1386	1215	-171	14,1%
Самоков	1815	1638	-177	10,8%
Пирдоп	1901	1720	-181	10,5%
Ямбол	1296	1178	-118	10,0%
Горна Оряховица	8408	7682	-726	9,5%
Казанлък	1963	1814	-149	8,2%
Карлово	2211	2046	-165	8,1%
Каварна	1533	1426	-107	7,5%
Сандански	4959	4630	-329	7,1%
Гоце Делчев	1266	1189	-77	6,5%
Кърджали	2410	2277	-133	5,8%
Раднево	4373	4142	-231	5,6%
Силистра	2207	2112	-95	4,5%
Монтана	3487	3375	-112	3,3%
Търговище	36928	35919	-1009	2,8%
Разлог	1503	1466	-37	2,5%
Видин	7630	7499	-131	1,7%
Ловеч	11918	11721	-197	1,7%
Пазарджик	1688	1668	-20	1,2%
Кюстендил	3864	3845	-19	0,5%
Панагюрище	5333	5310	-23	0,4%
Мадан	14451	14443	-8	0,1%
Дупница	11911	11935	24	-0,2%
Своге	2401	2443	42	-1,7%
Дряново	4663	4764	101	-2,1%
Дулово	722	738	16	-2,2%
Пещера	1381	1438	57	-4,0%
Ихтиман	2147	2241	94	-4,2%
Свищов	17252	18037	785	-4,4%
Кубрат	6766	7151	385	-5,4%
Левски	1211	1285	74	-5,8%
Гълъбово	1499	1633	134	-8,2%

Исперих	2391	2606	215	-8,3%
Харманли	8804	9603	799	-8,3%
Девин	4710	5150	440	-8,5%
Златоград	4897	5416	519	-9,6%
Велинград	29617	32790	3173	-9,7%
Мездра	1413	1571	158	-10,1%
Попово	3975	4466	491	-11,0%
Елхово	1596	1811	215	-11,9%
Първомай	1235	1411	176	-12,5%
Червен бряг	7451	8595	1144	-13,3%
Тутракан	1364	1595	231	-14,5%
Павликени	2289	2693	404	-15,0%
Карнобат	2763	3294	531	-16,1%
Айтос	1777	2124	347	-16,3%
Генерал Тошево	1148	1379	231	-16,8%
Нова Загора	1388	1699	311	-18,3%
Средец	1590	1958	368	-18,8%
Берковица	4253	5266	1013	-19,2%
Елена	888	1108	220	-19,9%
Нови Пазар	2228	2815	587	-20,9%
Бяла	453	581	128	-22,0%
Луковит	472	627	155	-24,7%
Оряхово	4826	6466	1640	-25,4%
Тетевен	5742	7796	2054	-26,3%
Девня	748	1024	276	-27,0%
Радомир	1321	1876	555	-29,6%
Чирпан	1540	2348	808	-34,4%
Ивайловград	997	1527	530	-34,7%
Бяла Слатина	797	1265	468	-37,0%
Кнежа	616	1012	396	-39,1%
Момчилград	578	1011	433	-42,8%
Провадия	647	1144	497	-43,4%
Тополовград	6883	12192	5309	-43,5%
Велики Преслав	576	1074	498	-46,4%
Крумовград	472	887	415	-46,8%
Лом	1226	2443	1217	-49,8%
Тервел	575	1250	675	-54,0%
Брезник	416	967	551	-57,0%
Малко Търново	443	1048	605	-57,7%
Омуртаг	179	495	316	-63,8%
Котел	-16	296	312	-105,4%
Ардино	-89	366	455	-124,3%
Никопол	-213	526	739	-140,5%
Трън	-563	732	1295	-176,9%
Белоградчик	-421	482	903	-187,3%
Кула	-471	278	749	-269,4%

По точни прогнози за броя на делата могат да се получат на база времеви редове с поне пет или повече времеви точки за всеки район (промяна на общия брой дела за района във времето), или чрез по-точно моделиране на причинно-следствените връзки между брой дела и фактори на по-ниско ниво като напр. община или дори населено място.

4.3. Други фактори, обуславящи общия брой дела на ниво районен съд

В предишната точка беше споменато, че влиянието на Индекса за социално-икономическо развитие на това ниво на анализ е много слабо (макар и статистически значимо) на фона на влиянието на фактора Население.

Също така високата корелация между много от факторите (както между население и други свързани фактори, така и между Индекса за социално-икономическо развитие и негови компонентни фактори) не позволява едновременното включване на много от наличните социално-икономически фактори в единен многофакторен регресионен анализ.

Все пак остава отворен въпросът дали съществуват други фактори, независими от фактора Население, които са определящи за общия брой дела.

За да отговорим на този въпрос, бе направен постъпков многофакторен линеен регресионен анализ, който изведе брой на кметствата като друг фактор, който оказва значимо въздействие върху броя на делата. (добавянето на фактора води до повишаване от 0.01 в коефициента на детерминация или 1% от обясненото разсейване). Друг фактор, който не е високо корелиран с Население и има статистически значим ефект върху общия брой дела е „Процент от населението, което живее в населено място на районен, окръжен или апелативен съд“. При модел на регресия, съставен от горните три фактора, Индексът за социално-икономическо развитие, както и други фактори, не допринасят статистически значимо към подобряване на модела.

Би могло да се заключи, че от наличните социални и икономически фактори на ниво районен съд, оптималният регресионен модел за общия брой дела е съставен от факторите Население, Брой кметства и Дял на населението, което живее в населено място на районен, окръжен или апелативен съд.

Таблицата по-долу показва, че макар да има статистически значима корелация между населението и брой кметства, както и между населението и дял на население, което живее в населено място на районен, окръжен или апелативен съд, коефициентът на Пирсън не надхвърля 0,7 – това позволява трите фактора да се използват в общ регресионен модел. Между фактора брой кметства и дял

на населението, което живее в населено място на районен, окръжен или апелативен съд, не се наблюдава корелация.

	Население (към 31.12.2012)	Брой кметства	Дял на населението, което живее в населено място на районен, окръжен или апелативен съд
Население (към 31.12.2012)	-	0,556	0,388
Брой кметства	0,556	-	-0,082
Дял на населението, което живее в населено място на районен, окръжен или апелативен съд	0,388	-0,082	-

Както е видно в таблицата по-долу, добавянето на Брой кметства към модела увеличава неговата обяснителна сила с $0,01 - F_{\text{промяна}}(1, 109) = 42,84; p < 0.001$, а допълнителното добавяне на фактора „Дял на населението, което живее в населено място на районен, окръжен или апелативен съд“ увеличава обяснителната сила на модела с $0,001 - F_{\text{промяна}}(1, 108) = 6,36; p < 0.05$

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Change Statistics		
				R Square Change	F Change	Sig. F Change
Стъпка 1: Население (към 31.12.2012)	,982	,964	,963	,964	2907,28	,000
Стъпка 2: Население (към 31.12.2012) и Брой кметства	,987	,974	,973	,010	42,84	,000
Стъпка 3: Население (към 31.12.2012), Брой кметства и Дял на населението, което живее в населено място на районен, окръжен или апелативен съд	,988	,975	,975	,001	6,36	,013

4.4. Фактори, свързани с общия брой дела, при премахване влиянието на фактора Население

Един начин да се неутрализира силното влияние на фактора Население, при изследване на корелатите на променливата „Общ брой дела“ е да се разглежда променливата „Общ брой дела на 1000 души“.

При използване на тази променлива (общ брой дела на 1000 души) в регресионен анализ, се вижда ясно влиянието на Брой кметства и Дял на населението, което живее в населено място на районен, окръжен или апелативен съд – двата фактора заедно обясняват 26% от разсейването (коефициентът на детерминация е 0,259; $p < 0,001$). Това обаче са единствените, от изследваните фактори, които допринасят към общ модел¹⁶.

4.5. Моделиране на общия брой граждански и общия брой наказателни дела

При общия брой на гражданските дела основният фактор, обясняващ дисперсията (разсейването) в бройките на ниво регионален съд, отново е Население (коефициент на детерминация = 0,95). Като други фактори отново изпъкват Брой кметства, както и Гъстота на населението и Брой фирми регистрирани по ДДС. Последните два фактора обаче са високо корелирани с фактора Население и трябва да бъдат изключени от модела. След тази корекция, основните фактори, които водят до значима разлика в обясненото разсейване, остават Население и Брой кметства (сумарно двата фактора обясняват 96.5% от разсейването в общия брой граждански дела на ниво регионален съд)

При премахване влиянието на фактора Население и използване на зависимата променлива „Общ брой на гражданските дела на 1000 души“, факторите, които оказват основно влияние отново (както и при общия брой дела) са Брой кметства и Дял на населението, което живее в населено място на районен, окръжен или апелативен съд – в този случай коефициентът на детерминация на регресионния модел с тези два фактора е 0,229

При броя на наказателните дела се наблюдават сходни зависимости като описаните по-горе. Като допълнителен фактор излиза делът на хората с висше образование, което може да се дължи на доста високата му корелация с Население ($r = 0,65$).

4.6. Функционална зависимост между брой население, индекс за социално-икономическо развитие и действителна натовареност на ниво районен съд

¹⁶ Влиянието на Индекса на социално-икономическо развитие върху броя дела на 1000 души е статистически значимо при еднофакторна линейна регресия, но Индексът не допринася значимо към общ регресионен модел, включващ факторите Брой кметства и Дял на населението, което живее в населено място на районен, окръжен или апелативен съд. Причината за това може да дължи на сравнително високата корелация между Дял на населението, което живее в населено място на районен, окръжен или апелативен съд и Индекса на социално-икономическо развитие ($r = 0,568$)

Многофакторен линеен регресионен анализ със зависима променлива „Действителна натовареност общо“ и фактори „Население“ и „Индекс на социално-икономическо развитие“ показват значимо влияние на фактора Население, което обаче е доста по-слабо отколкото при броя дела : $r = 0,543$; коригираният коефициент на детерминация – 0,288 (или 28,8% от разсейването при общата действителна натовареност се обяснява от разликите в населението между районите). Влиянието на втория главен изследван фактор (индекс на социално-икономическо развитие) е статистически значимо – $p < 0,05$, и промяната в коефициента на детерминация е 0,032 – $F_{\text{промяна}}(1,109) = 5,108$; $p = 0,026$

Добавянето на индекса към регресионния модел увеличава значимо силата на модела и променя обясненото разсейване при действителната натовареност от 28,8% на 31,4%. **Както е видно от горните стойности, общият модел не обяснява толкова добре натовареността, както модела за общия брой дела. Това е индикатор за наличието и на други „скрити“ фактори, които обуславят натовареността.**

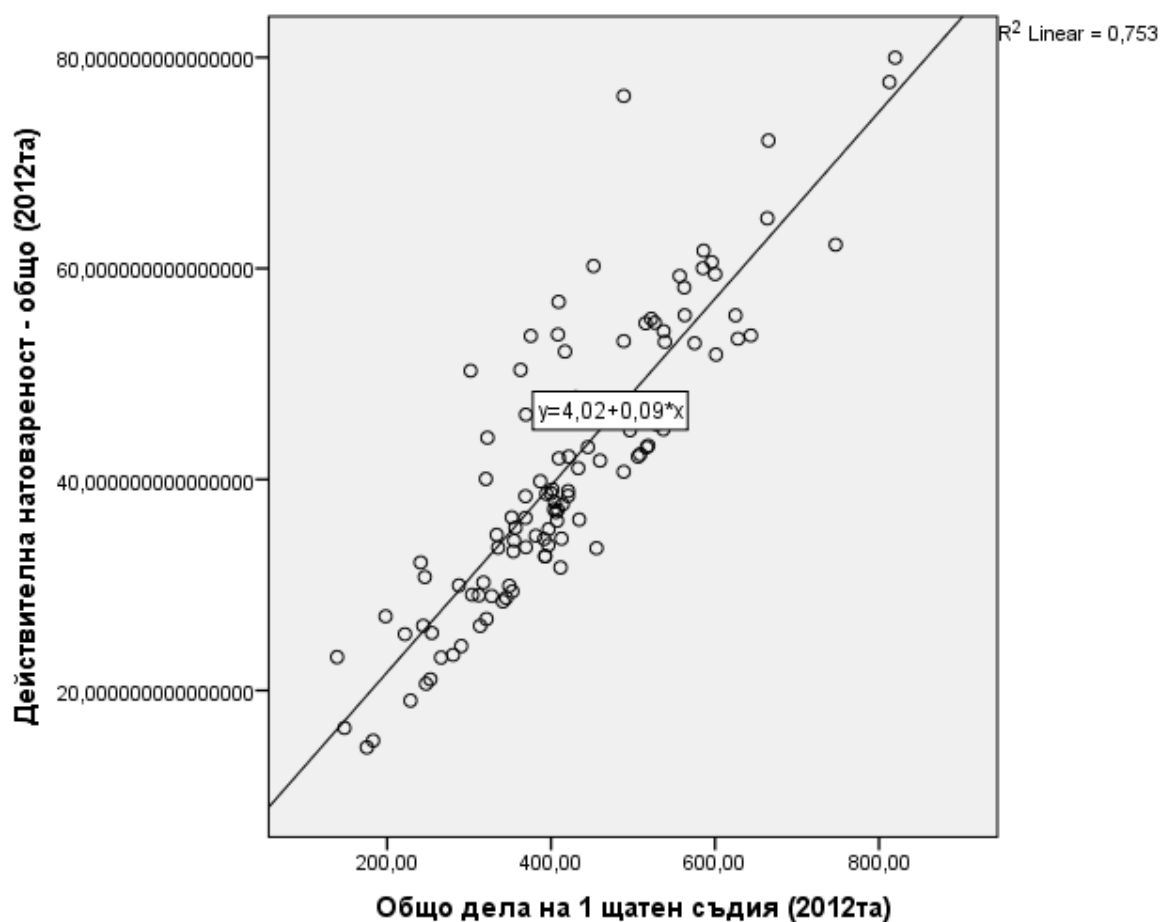
При постъпкова многомерна линейна регресия беше установено, че факторът Гъстота на населението, който е високо корелиран с Население ($r=0.8$) обяснява по-добре разсейването при действителната натовареност (коефициент на детерминация - $R^2=0,35$), отколкото фактора Население. Комбинацията от факторите Гъстота на населението и Площ формират един от най-успешните модели, който обяснява 40% от разсейването (коефициент на детерминация = 0,4). И при двата фактора връзката е правопрпорционална – **при увеличаване на гъстотата на население и при увеличаване на площта, се увеличава и натовареността.**

Високата корелация между общ брой дела, население, гъстота на населението и площ прави много трудна интерпретацията на тези резултати и търсенето на причинно-следствени връзки. **Сравнително ниският коефициент на детерминация, който може да бъде постигнат с изследваните променливи, говори за допълнителни причини, които не са включени сред изследваните социални и икономически фактори.**

Противно на интуицията, променливите свързани с брой дела (независимо от какъв тип) не се корелират по-добре с Действителната натовареност, най-вероятно поради разликите в броя на съдиите, натоварени със съответния брой дела. За да тества експлицитно тази взаимовръзка, беше създадена променливата „общо дела на един щатен съдия“.

Най-висока корелация на действителната натовареност се получава с фактора „Общо дела на един щатен съдия“. Това говори, че **въпреки различния характер и трудност на делата, бройката дела на щатен съдия остава най-точния корелат на действителната натовареност, който обяснява 75% от разсейването в натовареността.**

На долната графика е видна силната линейна зависимост между общия брой дела на щатен съдия и действителната натовареност. Може да се отбележи и най-видимото отклонение от тази зависимост, което е районен съд Провадия – там общият брой дела на съдия е 489 – малко над средното за районните съдилища, но действителната натовареност е една от най-високите – 76,3 или третата най-висока за всички районни съдилища (ако не се брои София).

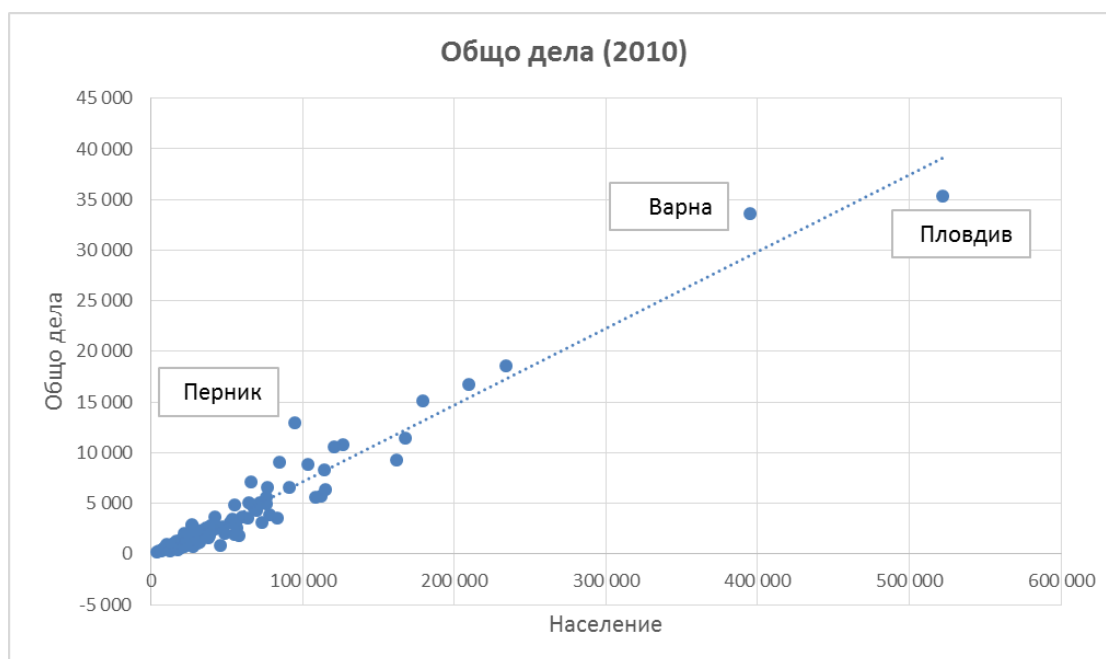

5. Основни заключения от анализа на функционалните зависимости между социално-икономически фактори и фактори за натовареността на съдебната система

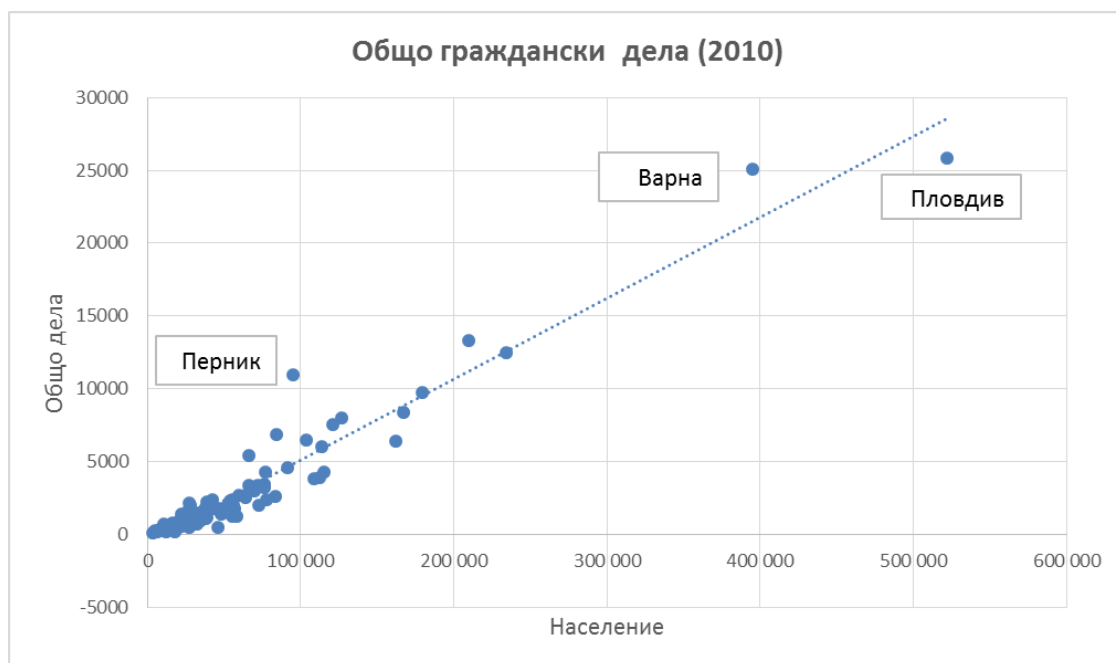
В резултат на направените статистически анализи, описани в предходната част на анализа, бяха установени няколко функционални зависимости между ключови социално-икономически фактори и фактори за натовареността на съдебната система.

Първо, анализът установи, че **зависимостта между общия брой дела и населението е линейна, т.е.** линейната функция обяснява най-точно взаимовръзката между тези две променливи. Прилагането на тази функция по отношение на двете променливи за всяка от трите години, за които има данни (2010 – 2012), дава възможност да се направят две заключения. Първо, този модел се потвърждава за всяка от трите години по отношение както на общия брой дела, така и за общия брой граждански и общия брой наказателни дела. Леки отклонения от модела се наблюдават при някои отделни РС най-вече по отношение на наказателните дела, но с едно изключение, те са несъществени. Второ, от всички РС в страната, единствено РС Перник се отклонява значимо от общия модел – най-вече за 2010 и 2012 г., което предполага съществуването на други фактори, които оказват по-силно влияние в неговия случай. Това могат да бъдат както фактори, външни на съдебната система, но невключени в анализа, така и фактори засягащи или произлизащи пряко от дейността на този районен съд. (виж Фигура 3, Фигура 4 и Фигура 5 по-долу и Приложение 1 – Фигура 6 до Фигура 11)

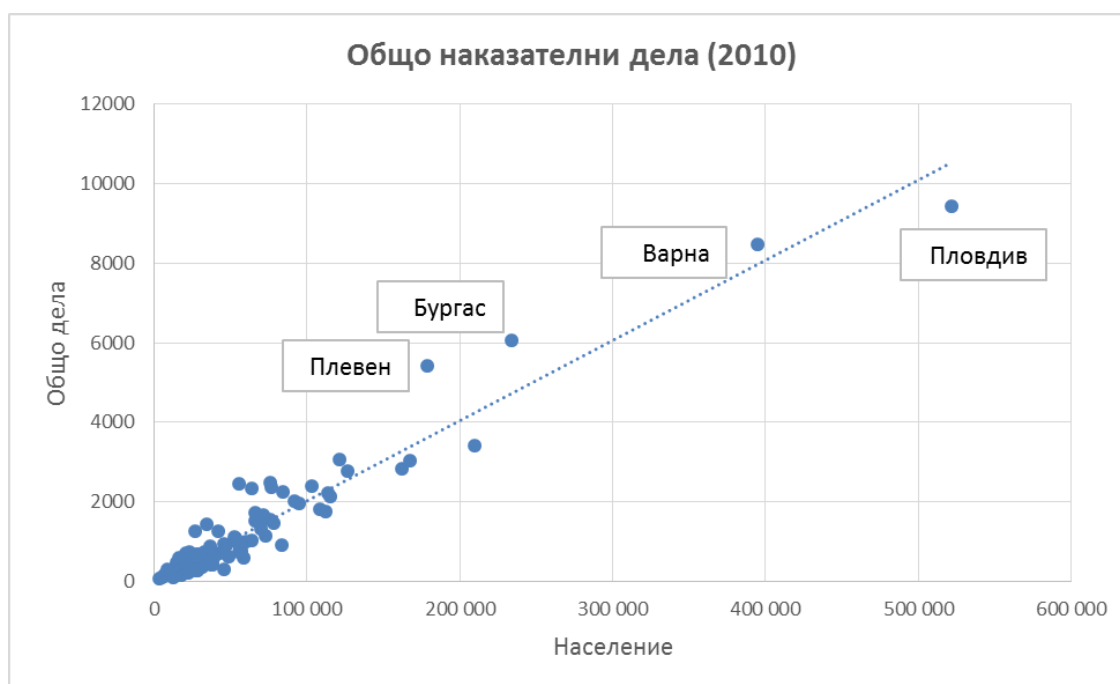
Фигура 3

Фигура 4

Фигура 5

Второ, за наличните социално-икономически фактори на ниво районен съд, **оптималният модел, който обяснява най-добре общия брой дела и може да се използва и за прогнозиране, е съставен от факторите „общ брой население“, „брой кметства в юрисдикцията на съответния РС“ и „дял на населението, което живее в населено място на районен, окръжен или апелативен съд“.** Поради високата корелация на първите два фактора, направеният по-горе анализ не

включва данни за брой кметства, като те са представени само в пълния вариант на таблицата с данни за използваните в анализа социално-икономически фактори, предоставена на Възложителя в електронен формат (вж. Приложение 2)

Трето, за разлика от обяснителния модел за общия брой дела, вкл. и за общия брой граждански и наказателни дела, направените статистически анализи показват, че **моделът, обясняващ най-добре натовареността (действителна натовареност) включва факторите „гъстота на населението“, „площ на географския район в юрисдикцията на съответния РС“ (измерена в квадратни километри) и разработения за целите на настоящия анализ обобщен индекс на социално-икономическото развитие.** Въпреки че „гъстота на населението“ има висока степен на корелация с фактора „общ брой на населението“, използването на фактора „гъстота“ вместо население, води до по-добро обяснение на натовареността. При първите два фактора – „гъстота на населението“ и „площ“ връзката с фактора „действителна натовареност“ е правопрпорционална, т.е. при увеличаване на гъстотата на населението или при увеличаване на площта, се увеличава и действителната натовареност. Добавянето на третия фактор (изчисленият индекс на социално-икономическо развитие) към модела, увеличава значително неговата обяснителна сила. Въпреки това, този модел не обяснява толкова добре натовареността, както модела с два фактора, обясняващ общия брой дела. Това означава, че **действителната натовареност се определя и от други фактори, които не са включени сред изследваните социално-икономически фактори в настоящия анализ.**

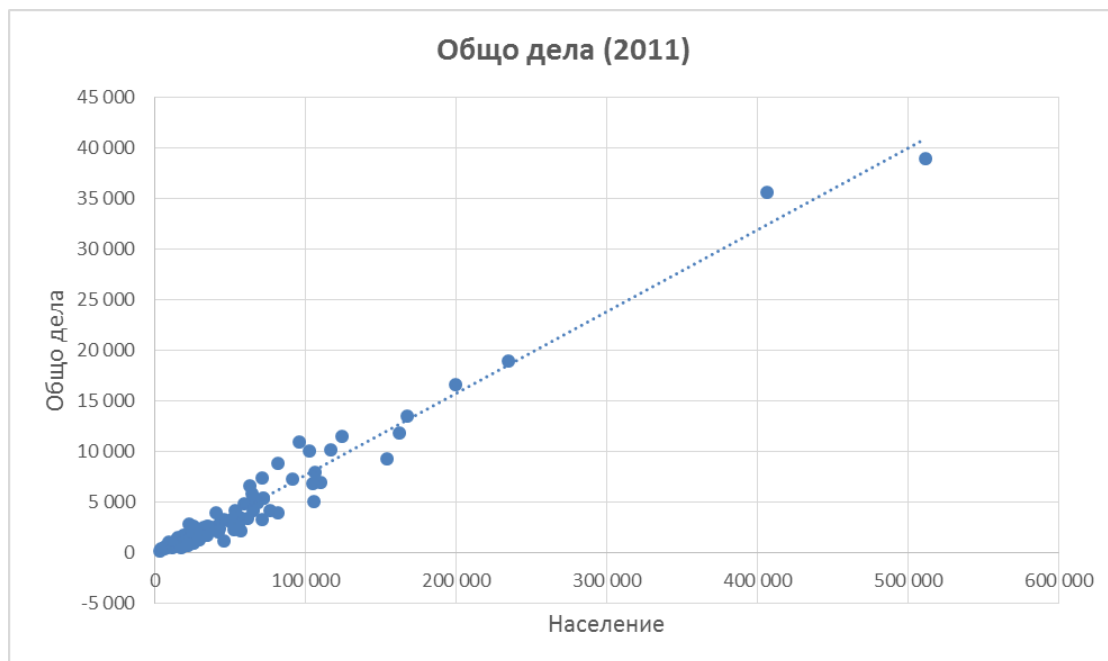
Четвърто, осъществените статистически анализи отхвърлиха първоначалната хипотеза, че променливите за брой дела по групи съгласно класификацията предоставена от ВСС, ще имат силна връзка (корелация) с фактора „действителна натовареност“. Анализите показаха, че такава корелация има, но тя е много слаба и не може да се ползва за създаване на обяснителен модел. В търсене на възможна причина, беше тествана хипотезата, че този резултат се дължи вероятно на разликите в броя на съдиите, работили реално по дела на съответния РС в сравнение с броя съдии по щат. За да се тества експлицитно тази вторична хипотеза, бе създадена променлива „общо дела на един щатен съдия“, която да „нормализира“ натовареността на щатните съдии, т.е. да позволи да се сравнява натовареността независимо от броя щатни съдии (големината) на съответния РС. Тази вторична хипотеза бе потвърдена, което означава, че въпреки различния характер и трудност на делата, брой дела на щатен съдия има най-силна корелация с действителната натовареност и обяснява 75% от

натовареността. С други думи, **брой дела на щатен съдия¹⁷** е променлива, която **дава по-добро обяснение, както и възможност за прогнозиране на действителната натовареност**, в сравнение с оригиналните променливи за брой дела по групи, фигуриращи в съдебната статистика, изготвяна от ВСС.

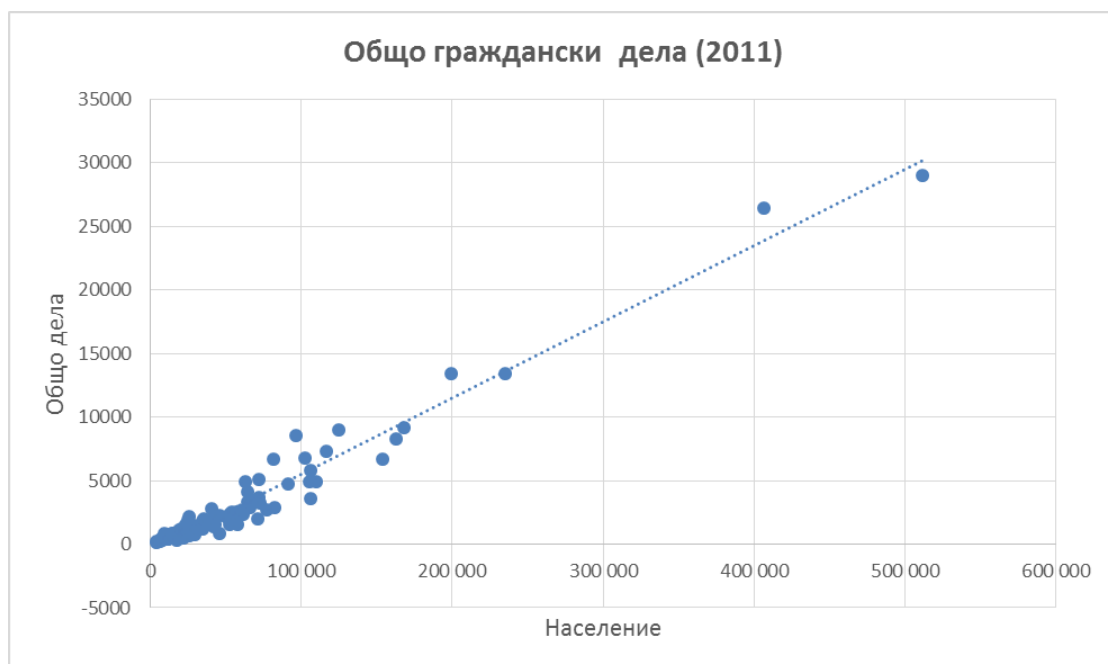
¹⁷ При статистическите анализи бяха тествани както „общ брой дела“, така и някои от най-големите групи дела като „общ брой граждански“, „общ брой наказателни“, „дела по чл.410 и чл.417 ГПК“.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

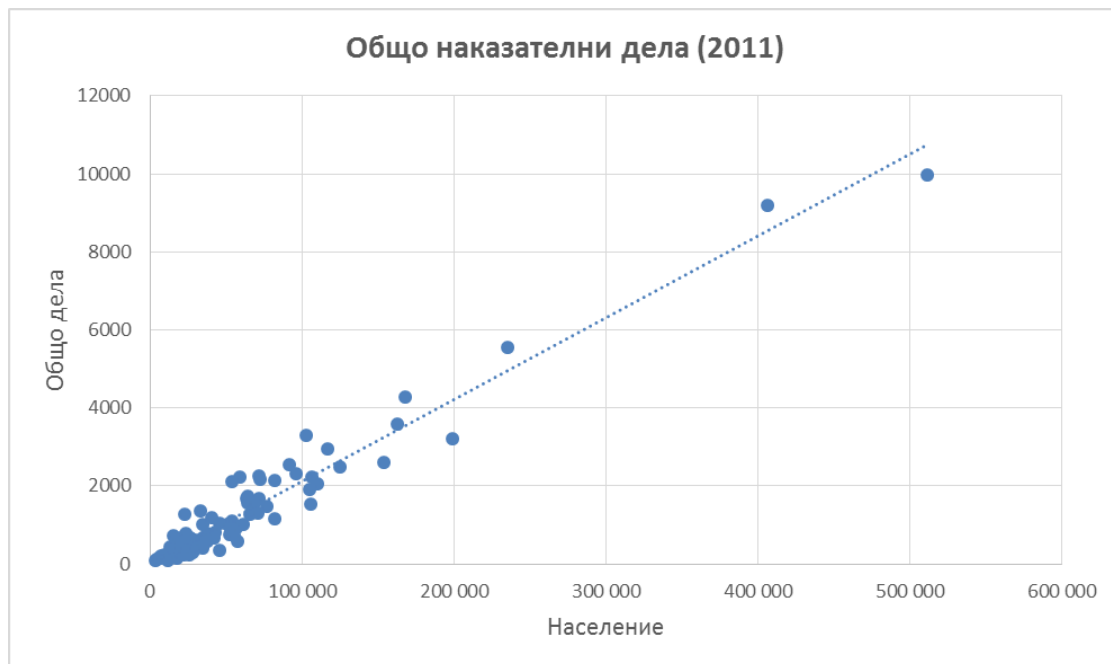
Фигура 6

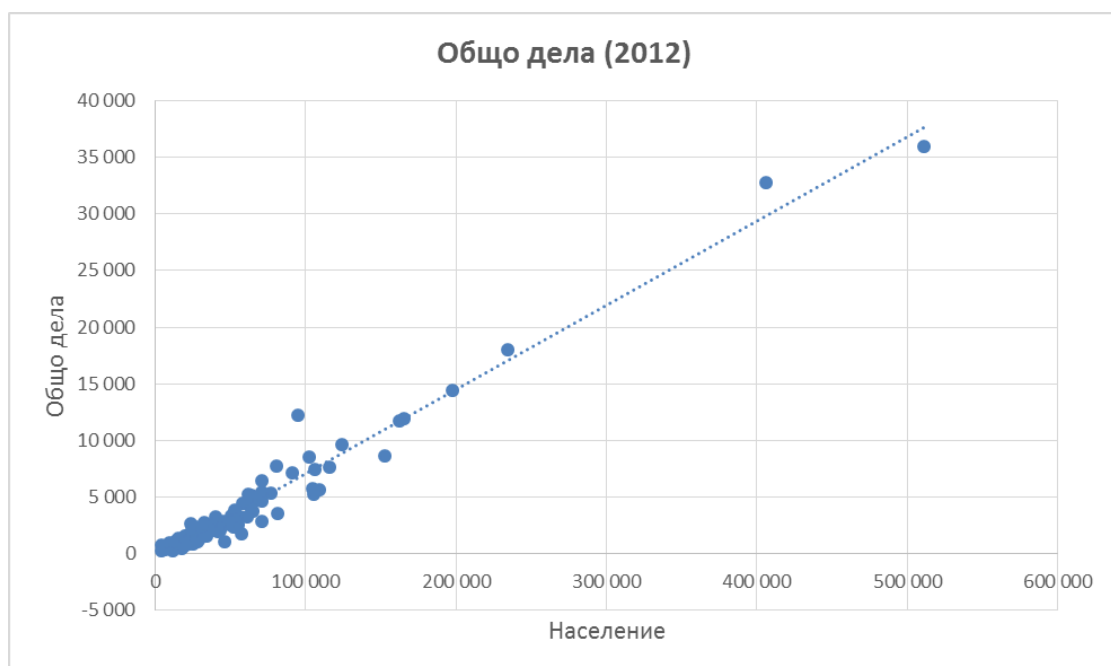
Фигура 7

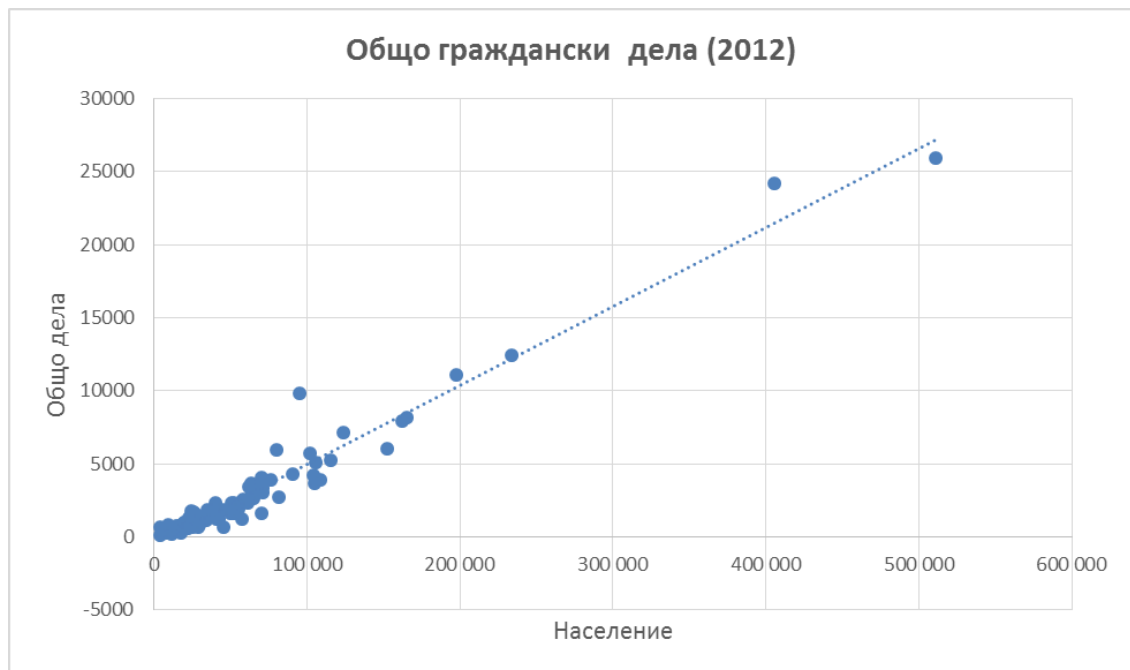
Фигура 8

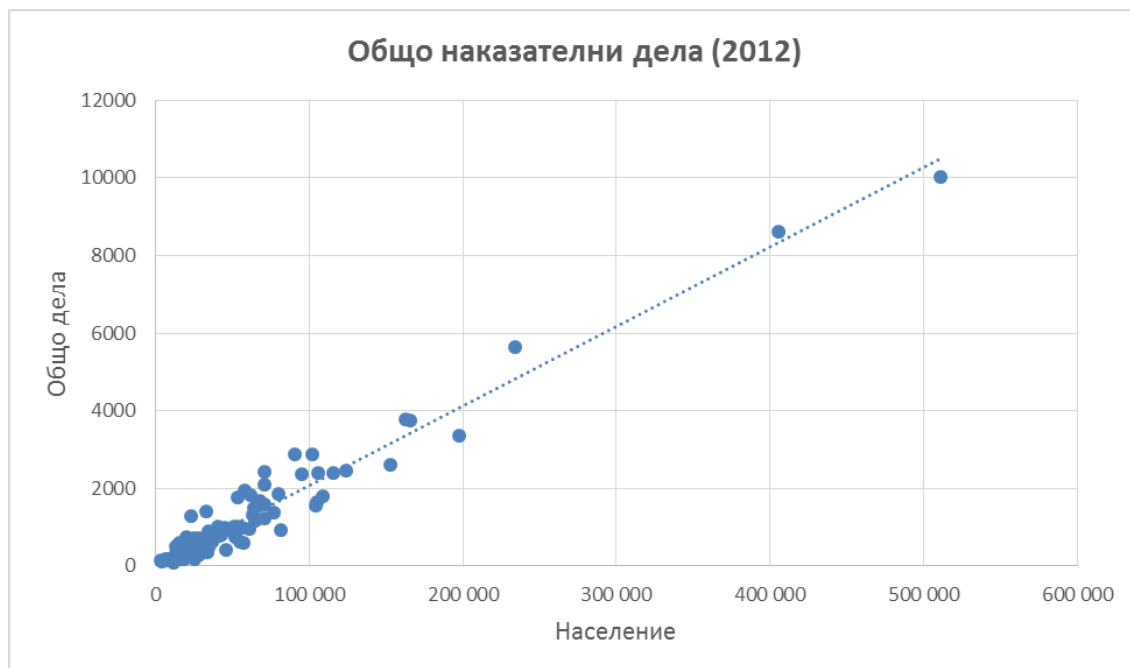
Фигура 9

Фигура 10

Фигура 11

ПРИЛОЖЕНИЕ 2. Таблица с използваните в анализа социално-икономически фактори

Приложен отделен файл с електронна таблица (в Excel формат).

А Н А Л И З

на кадровото състояние на съдилищата и прокуратурите извън областните центрове и предложение за тяхното оптимизиране

Настоящо състояние на съдилищата и прокуратурите извън областните центрове.

В районните съдилища извън областния център /където се намира и най-големият районен съд/ към момента са в наличност 94 щата за ръководители и техни заместници. В същото време за редовите съдии към тези съдилища са в наличност 279 щата. Тоест съотношението на ръководители към подчинени магистрати е малко под 1:3.

В районните прокуратури от същата категория картината е следната:

1. Щатовете за ръководители и заместници са 104.
2. Щатовете за прокурори са 265.

Тоест 1 ръководител се пада на 2,6 ръководени прокурори.

Очевидно това съотношение по никакъв начин не отговаря на визията каква трябва да е структурата, за да е налице нужда от ръководен кадър. Прекомерно разточителство е на двама-четирима магистрати да се назначава или избира ръководител при такъв малък колектив. Това е така, защото:

- първо – на практика няма какво и кого да се ръководи;
- второ – няма как да се осъществи необходимата специализация за магистратите;
- трето – няма как да се приложи обективно принципът за случайно разпределение на делата;

- четвърто – с въвеждането и усъвършенстването на електронното правосъдие (като се изключат на първо време наказателните производства) ще се развие принципът делото да идва при магистрата, а не той при него. В този случай би било без значение къде е неговото моментно седалище в съдебния район. Решаването на едно дело (например в гр. Карлово) от компетентния районен съдия, намиращ се там в момента, по никакъв начин не би попречило на правилното прилагане на закона, ако този съдия е в състава на Районен съд Пловдив, имащ филиали в Карлово, Асеновград и Първомай, независимо от това, че казусът е активиран например в Асеновград.

Тук е мястото да се постави въпросът защо например Административен съд Пловдив може да се справи с всички дела от компетентността му, касаещи областта (да не говорим, че всъщност точно неговата компетентност е много по-голяма), а това да не може да се стори от един съответен му за областта районен съд, разполагащ и със съответните филиали, упоменати по-горе. Поставя се и другият въпрос за близостта на правосъдието. Равномерната и сполучлива дейност на административните съдилища през последните години подсказва категоричния отговор, че те в ерата на съвременните комуникации са достатъчно близко до всички страни, участващи в делото по тях. Никакъв проблем не буди и тяхното управление. В някои от тях се водят дела, започнали в други административни области извън техните седалища, и те успяват да се справят с тях.

Тоест нищо тревожно не може да се случи, ако тази практика се въведе и при районните съдилища. Още повече, че те работят така или иначе винаги под методическото ръководство на съответния окръжен съд, който е компетентен в цялата зона на областта. Там пък, където са ситуирани най-големите районни съдилища са местоседалищата на

апелативните съдилища. Или няма как да се почувства липса на ръководен потенциал или пък липса на възможност за методическа и практическа помощ.

Какви са евентуалните плюсове, които за да се прогнозира правилно следва да се направят по-задълбочени проучвания.

На първо място – възможността на съответния ръководител да разполага с пълнокръвен щат и екип, който да може да използва там, където наистина има нужда. Сега например по хоризонтала, при нужда се командироваат и то от висшестоящи ръководители магистрати от един районен съд в друг, без на практика да се подсигурият материално (дневни, пътни, квартирни).

На второ място - много по-равномерно би могло да се разпределя текущата работа при спазване на случайния избор.

На трето място – наистина би се увеличила възможността за специализация, особено при развитие на електронното правосъдие.

На четвърто място – в хода на работата ще стане ясно кои филиали /до сега районни съдилища/ са най-малко натоварени и по естествен път би се стигнало до резултат на тези места да останат само съдебни пунктове, където да се гледат дела при наложителни открити публични процеси. Тази практика отдавна сполучливо се използва от военните съдилища в страната.

На пето място – макар и на друга плоскост би се намалил броят на споровете за местна подсъдност, който макар и неголям понастоящем спомага за забавяне на правосъдието.

На шесто място – между вече наистина съпоставими първоинстанционни съдилища много по-лесно и точно в сравнителен план би се изчислила нормата за натовареност.

На седмо място – би се усъвършенствало разпределението на администрацията, като безспорно специализираната би нараснала за сметка на общата.

На осмо място – при внимателно планиране и осъществяване на тези процеси биха се освободили материални и финансови средства, даващи възможност за тяхното пренасочване там, където има нужда.

Идеите са за съдилищата, но те в пълен обем зависят и за Прокуратурата. Даже там възможността за мобилност са много по-големи и те вече сполучливо са били използвани при разкриване на военносъдебните участъци, извън съответната военнокръжна прокуратура. На работата им в никакъв случай не е попречило обстоятелството, че са извън центъра, извън финансовия отдел и прочие. Още повече, че прокуратурата е единна централизирана и е юридическо лице със седалище гр. София.

Могат да се направят прогнози и за други позитивни резултати. Например до голяма икономия на ресурси би довело намаляването на избора на десетки и десетки административни ръководители.

В морално-етичен план това би способствало за подобряване на микроклимата в малки съдилища и прокуратури. Сега точно там, в такива малки колективи, често се наблюдава изостряне на отношенията. Това обстоятелство донякъде се дължи и на състезанията, провеждащи се за поемане на ръководните постове. И още – в големия колектив много по-добре биха проличали плюсовете и минусите в работата и характера на един магистрат и възможностите за неговото развитие. Очевидно, че само така биха могли да се създадат пълноправни, добре работещи, но и добре познаващи магистратите етични комисии, чиято роля все повече ще нараства в цялостното функциониране на съдебната система.

Тоест няма как да не се стигне много пъти до заключението, че пълнокръвният районен съд при съвременните средства за комуникация и

информация ще бъде много по-ефективен и полезен на държавата и гражданите. Това заключение в същата степен важи за Прокуратурата и следствието.

По-надолу ще се посочат и обсъдят някои данни за съществуването на част от общата администрация в съдебната власти разпределението по структура и то в светлината на изложените по-горе виждания.

Поради обстоятелството, че понастоящем в администрацията на Прокуратурата тече оптимизация, която не е приключена, данните, които се обсъждат са към 10.10.2012 г. Тогава във ВКП, ВАП, НСлС са съществували 90 щата, ситуирани в дирекция „Финансово-стопанска дейност” при администрацията на Главния прокурор и отдел „Стопански” на НСлС. От тях щатовете за счетоводители са били 15. По вертикала разпределението е:

- апелативни прокуратури – по щат – 16 счетоводители;
- окръжни прокурори, ВОП и СГП – 81 счетоводители;
- районни прокуратури в областни градове – 45 счетоводители;
- районни прокуратури извън областни градове - 28 счетоводители.

Тоест в цялата система на ВКП и подразделенията по щат работят или се полагат 185 счетоводители, 75 други служители, занимаващи се с финансово-стопанска дейност.

Финално, 260 такива специалисти обслужват малко над 2000 магистрати, ситуирани в тези служби. Следва да се изясни дали това съотношение е оптимално и дали не може част от тези щатове да послужат за осъществяване на други дейности, също важни за Прокуратурата. Все пак не бива да се забравя, че тя осъществява и стопански функции, но не е стопанска организация.

При приемане на предложения за ситуиране на районни прокуратури в областните центрове на първо място се очертава резерв от 28 щата. Този резерв би се увеличил при преглед и на останалата обща администрация. Успее ли пък да се създаде такъв то очевидно биха се задоволили нуждите на прокурори и следователи от служители към специализираната администрация и експерти пряко ангажирани с разследванията.

Как стоят нещата в съдилищата.

На първо място ще се посочат щатове на главните счетоводители: във ВКС – 1; във ВАС – 1; в апелативните съдилища – 6; във военните съдилища плюс военноапелативния съд – 6; в административните съдилища – 28; в окръжните съдилища – 29; в районните съдилища в областните центрове – 27; в районните съдилища извън областните центрове – 82. Или, от общо 179 главни счетоводители, 82 са ситуирани в районни съдилища извън областните градове.

Интересното е, че във ВКС и в Чирпан главният счетоводител е все един.

Касиерите, обслужващи структурите, са 23 щата, като само 1 ситуиран в районен съд извън областния град.

Общата цифра на щатове на счетоводителите в съдилищата от всички нива е 235.

Може да се допусне, че само счетоводителите, ситуирани в районните съдилища и районните прокуратури извън областните центрове заемат над 110 щата. Поставя се въпросът за изследване на тяхната ангажираност – дали тя е съпоставима с тази на тези в централните структури и каква оптимизация може да се направи. Поставя се въпросът тази дейност може ли да се осъществява от специализирано звено към районния съд в областния център. Поставя се въпросът не следва ли по

места да се прегледа щата и на останалата обща администрация в тези съдилища и дали би останал същия, ако те станат филиали, отделения и прочие на районните съдилища в областните градове.

Очевидно при прокуратурата опит в изграждане на администрация извън центъра е налице. При военноокръжните прокуратури от десетилетия функционират военноследствени участъци, в които общата администрация е ограничена за сметка на специализираната.

Посочването на горните цифри показва, че може да се мисли по предложената идея и при задълбочаване на проучванията да се стигне до позитивни резултати за магистратурата като цяло, като се изследва постоянно една единствена цел. Тя е в магистратурата да се разкриват седалища и се назначават магистрати и обслужваща ги администрация там, където са наистина нужни.

В каква насока следва да се развият проучванията.

На първо място – да продължи изследването за натовареността на магистратите и определяне на нормата за тази натовареност. Резултатите биха били от полза при прекрояване на съдебната карта.

На второ място – аналогично проучване да се направи и за натовареността на общата и специализираната администрация.

В тази насока не е зле в сравнителен план да научим колко документа е оформил днес главният счетоводител във ВКС и колко този в Районен съд гр. Бяла, колко километра днес е изминал шофьор на Районна прокуратура Хасково и по какви задачи, как стоят нещата с колегата му от Специализираната прокуратура, от следствените отдели и пр.

Няма пречка в сравнителен план да се види колко и какви документи днес е прехвърлила една деловодителка да речем в Районен съд София и какво е сторила за същото време служителката от общата администрация в Районен съд да речем Берковица.

На трето място – би могла да се изиска информация от държавни учреждения със сходна на нашата система структура – в центъра и на места, за това какъв икономически персонал поддържат, с каква обща администрация разполагат, как е натоварена тя.

Естествено касае се за администрации, които не са към Министерството на финансите например.

При един такъв подход дори и да не се стигне до извода, че трябва механично да се уедрят съдилищата, като ръководният център остане в областния град, би се стигнало до други полезни за управлението на системата изводи.

Най-малкото реално би се преценила работата на всеки служител от администрацията, а оттук и нуждата от какъв щат, така както се прави за всички магистрати.

април, 2014